

Karlovy Vary

**Lokální management plán
pro komponentu Karlovy Vary
statku světového dědictví Slavná lázeňská města Evropy
Aktualizace na roky 2023–2027**

**GREAT
SPA TOWNS
*of Europe***

Prosinec 2022

Aktualizace Lokálního management plánu pro komponentu Karlovy Vary statku Slavná lázeňská města Evropy byla vypracována v rámci programu Podpora pro památky světového dědictví Ministerstva kultury ČR pro rok 2022.

Zpracoval: RNDr. Michal Urban, CSc., ve spolupráci se site managerkou komponenty Karlovy Vary Ing. Lucíí Sochorkovou, pracovníky Magistrátu města Karlovy Vary a příspěvkových organizací města Karlovy Vary a Mgr. Lubomírem Zemanem (NPÚ, ú.o.p. Loket)

Foto: Mgr. Lubomír Zeman, není-li uvedeno jinak

Při zpracování LMP byly využity informace zejména z těchto zdrojů:

Nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví včetně Plánu řízení statku a celkového Management Plánu statku (2019)¹ a pracovní materiály k této dokumentaci

Zeman Lubomír (2019): Karlovy Vary. Local Management Plan

Zeman Lubomír (2022): Slavná lázeňská města Evropy. Roční monitorovací zpráva o statku zapsaném na Seznamu světového dědictví za rok 2021

Prosinec 2022

¹ <https://whc.unesco.org/en/list/1613/documents/>

Obsah

Předmluva	5
Úvod	6
A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy	7
A.1 Identifikace statku	8
A.2. Slovní popis hranic statku	11
A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy	10
A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě	18
A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty	21
A.4 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí	23
B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management Plán	25
B.1 Systém řízení a správy statku	25
B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy	33
B.3 Zastřešující Management Plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci	36
B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů	41
B.5. Celkový akční plán	44
B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu	48
C. Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary	50
C.1 Identifikace komponenty Karlovy Vary	52
C.2 Popis komponenty Karlovy Vary	55
ANALYTICKÁ ČÁST	
C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku	79
C.4 Výkon správy statku a péče o něj	95
C.5 Správa a řízení komponenty Karlovy Vary	100
C.6 Financování správy statku a péče o statek	104
C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící	114
C.8 Monitoring	123
C.9 Užití loga UNESCO a emblému světového dědictví	127
NÁVRHOVÁ ČÁST	
C.10 Akční plán pro komponentu Karlovy Vary	131
C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu	156

Předmluva

Jsme hrdí, že jsme se stali jedním z jedenácti lázeňských měst v sedmi evropských zemích, která společně zastupují výjimečnou světovou hodnotu evropských léčebných lázní, včetně řady důsledků pro společnost a historii.

Sahají od téměř jasných léčebných přes technologii, architekturu, infrastrukturu, volnočasová zařízení, zapojení krajiny do léčebného procesu až po demokratizaci volného času, rozvoj veřejné dopravy, systémy všeobecné zdravotní péče a cestovní ruch jako odvětví.

V jádru všech těchto společenských, vědeckých nebo kulturních projevů stála schopnost přírodních léčivých zdrojů léčit a také potřeba těch, kteří ji využívali, zůstat na lázeňském místě určitou doporučenou dobu. Léčba v evropských léčebných lázních, stará jako sám Hippokrates, je fenomén, který funguje dodnes.

Karlovy Vary se vždy snažily podporovat a uznávat příznivé účinky, které nabízí balneologie. Jde sice o starobylou léčbu, ale současně se skvěle hodí pro moderní trendy založené na holistickém přístupu, využívání nejčistších přírodních látek místo umělé chemie, jež účinně působí nejen proti danému tělesnému neduhu nebo nemoci, ale mají také příznivé účinky z hlediska celkové pohody, klidu, zbavují každodenního stresu a přinášejí zvyky zdravějšího životního stylu.

Právě proto návrh na mezinárodní uznání fenoménu evropských léčebných lázní vzešel z Karlovarského kraje. Po více než patnácti letech diskusí, odborných prací a studií, jednání, komunikace a koordinace přišel kýžený výsledek – Karlovy Vary se po boku dalších deseti předních evropských lázeňských měst ocitly na Seznamu světového dědictví UNESCO jako součást nadnárodního statku Slavná lázeňská města Evropy.

Zápis na tento prestižní seznam nás ale zároveň ještě víc nutí se dívat do budoucna. Víme, jaké problémy budeme muset řešit v blízké budoucnosti, jak se budeme muset adaptovat, abychom v budoucnu ochránili a rozvíjeli naši hodnotu. A také nám dodává novou důvěru v to, že nejsme jediní, kdo chápou smysl takové péče o tento světový fenomén.

Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, MBA
primátorka města Karlovy Vary

Úvod

Zápisem transnacionálního sériového statku The Great Spa Towns of Europe / Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví, k němž došlo na základě rozhodnutí Výboru pro světové dědictví 24. července 2021, vzaly na sebe smluvní státy, na jejichž území se jednotlivé komponenty statku nachází, závazek chránit, zachovat a prezentovat toto společné kulturní dědictví a předat je budoucím generacím.

Základním strategickým dokumentem, který slouží k naplnění tohoto závazku a k definování a rozpracování opatření sloužících k efektivní ochraně výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy, jeho autenticity a integrity a trvale udržitelného rozvoje je stejně jako v případě jiných památek světového dědictví Management Plán. Management plán shrnuje základní atributy, které přispívají k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou k vyloučení těchto rizik nutná.

Vzhledem k sériové povaze statku Slavná lázeňská města Evropy, který se skládá z 11 komponent na území sedmi evropských států, je nutné zabezpečit správu a řízení statku jak pro jednotlivé komponenty na národní, regionální a místní úrovni, tak pro celý statek jako celek na nadnárodní úrovni. Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují funkční systémy správy podporované příslušnými právními předpisy a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systému řízení. Pro celý statek byl proto současně s přípravou žádosti o zápis statku na Seznam světového dědictví vypracován na základě detailních jednání všech zúčastněných stran společný zastřešující Management plán (Property Management Plan), který byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku. Tento dokument zároveň definuje strategické cíle společné na nadnárodní úrovni pro všechny komponenty statku a opatření potřebná k jejich dosažení.

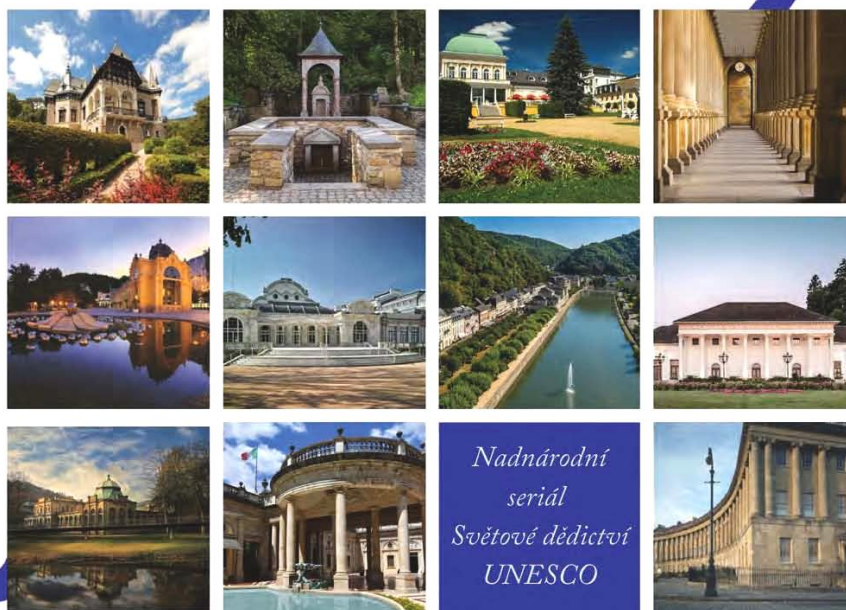
Zastřešující Management plán na místní úrovni doplňují a dále rozvádějí Lokální management plány pro všech 11 komponent série vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejlépe na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebné k dosažení těchto cílů.

Lokální management plány pro české komponenty statku včetně Karlových Varů vznikaly v několika etapách už od roku 2012, jejich poslední podoba byla vytvořena v roce 2019, tedy ještě před zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví. Některá opatření v nich obsažená se již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové a objevily se i první zkušenosti se správou statku. Proto vznikla tato aktualizace Lokálního management plánu obsahující i aktualizovaný akční plán na období 2023–2027.

Celý dokument se skládá ze tří částí. V části A je podán stručný popis statku, je popsána jeho výjimečná světová hodnota a jsou definovány atributy, které tuto hodnotu dokládají. V části B je popsán systém řízení a správy statku jako celku, jsou zde shrnuty principy zastřešujícího Management plánu a strategická opatření na nadnárodní úrovni. Část C pak představuje vlastní Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary.

A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy

GREAT SPA TOWNS *of Europe*

*Nadnárodní
seriál
Světové dědictví
UNESCO*

www.greatspatownsofeurope.eu

A1. Identifikace statku

Slavná lázeňská města Evropy byla zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví dne 24. 7. 2021 rozhodnutím Výboru pro světové dědictví č. 44 COM 8B.16², a to jako transnacionální sériový statek s identifikačním číslem 1613. Tento statek tvoří 11 komponent nacházejících se v 7 evropských státech: Rakousku, Belgii, České republice, Francii, Německu, Itálii a Spojeném království.

Název statku

The Great Spa Towns of Europe (anglicky)

Les grandes villes d'eaux d'Europe (francouzsky)

Slavná lázeňská města Evropy (česky)

Kritéria zápisu: (ii), (iii)

Komponenty statku Slavná lázeňská města Evropy

ID	Komponenta	Stát	Souřadnice	Plocha	
				komponenta	nárazníková zóna
1613-001	Baden bei Wien	Rakousko	N48 0 35.98 E16 14 0.98	343 ha	555 ha
1613-002	Spa	Belgie	N50 29 32 E5 52 1	772 ha	1 536 ha
1613-003	Františkovy Lázně	Česká republika	N50 7 2 E12 21 2	367 ha	872 ha
1613-004	Karlovy Vary	Česká republika	N50 13 23 E12 53 0.98	1 123 ha	1 118 ha
1613-005	Mariánské Lázně	Česká republika	N49 58 38 E12 41 23.98	835 ha	3 677 ha
1613-006	Vichy	Francie	N46 7 24.99 E3 25 13	68 ha	253 ha
1613-007	Bad Ems	Spolková republika Německo	N50 19 50 E7 43 42.99	80 ha	155 ha
1613-008	Baden-Baden	Spolková republika Německo	N48 45 26.98 E8 14 32.98	230 ha	2 377 ha
1613-009	Bad Kissingen	Spolková republika Německo	N50 11 51.99 E10 4 30	212 ha	524 ha
1613-010	Montecatini Terme	Itálie	N43 53 18.98 E10 46 46	114 ha	341 ha
1613-011	City of Bath	Velká Británie	N51 22 52.7 W2 21 32.6	2 870 ha	—

² <https://whc.unesco.org/en/decisions/7935>

The Great Spas of Europe

1. *Baden bei Wien*
2. *Spa*
3. *Františkovy Lázně*
4. *Karlovy Vary*
5. *Mariánské Lázně*
6. *Vichy*
7. *Bad Ems*
8. *Baden-Baden*
9. *Bad Kissingen*
10. *Montecatini Terme*
11. *City of Bath*

A.2 Slovní popis hranic statku

Slavná lázeňská města Evropy jsou transnacionální sériový statek, který tvoří jedenáct komponent v sedmi evropských zemích. Hranice všech komponent byly pečlivě zakresleny do map tak, aby jednotlivé komponenty zahrnovaly všechny atributy, jimiž přispívají k výjimečné světové hodnotě statku jako celku. Lázeňská města série mají mnoho atributů společných, ale způsoby, jakými jsou tyto atributy vyjádřeny v každé z jedenácti komponent, se liší podle široké škály faktorů, například konkrétního vztahu městské formy k topografii a krajině. Proto se i výrazně liší rozloha jednotlivých komponent. Zdůvodnění pro vedení hranice každé komponenty je zřejmé z textových popisů hranic a z map jednotlivých komponent uvedených v nominační dokumentaci.

Celková plocha statku:	7 014 ha
Celková plocha nárazníkových zón:	11 408 ha
Plocha statku a nárazníkové zóny:	18 422 ha

A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy

Voda byla v mnoha historických obdobích katalyzátorem rozvoje významných kulturních praktik, které vedly k vytvoření hmotných i nehmotných kulturních hodnot, mezi něž patří i používání vody pro lázeňské účely. Přírodní termální i chladná minerální voda se využívala po celém světě – od starověkých římských veřejných lázní (thermae) po onseny v Japonsku, ale byla to hlavně novověká Evropa, kde se voda stala léčebným prostředkem a kde se po staletí pěstovaná tradice využívání minerální vody ke koupání a pití přeměnila v léčebný obor. V evropských lázních se v osmnáctém století, po prvních vědeckých chemických analýzách minerálních vod, konstituovala balneologie poprvé jako vědní obor. Tradice léčebných kúr u pramenů se navíc stala základem pro vznik jedinečné městské typologie, evropských lázní, které jsou jediným světovým příkladem urbanizace související s lékařskou praxí.

Nejlepším dokladem fenoménu evropského lázeňství, komplexního městského, společenského a kulturního jevu, který se vyvíjel zvláště od počátku 18. století do 30. let 20. století, je nadnárodní sériový statek Slavná lázeňská města Evropy zahrnující jedenáct lázeňských měst v sedmi evropských zemích: Baden bei Wien (Rakousko); Spa (Belgie); Františkovy Lázně; Karlovy Vary; Mariánské Lázně (Česká republika); Vichy (Francie); Bad Ems; Baden-Baden; Bad Kissingen (Německo); Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Spojené království). Tato města, vybraná ze stovek lázeňských míst po celé Evropě, představují největší, nejdynamičtější a ekonomicky nejúspěšnější lázeňské resorty s mezinárodním rozměrem.

Všechna tato města se rozvíjela kolem přírodních zdrojů minerálních vod, které se staly výchozím bodem inovativního modelu územního uspořádání zaměřeného na léčebné a sociální funkce. Tato mondénní střediska zdraví, volného času a společenského života vytvořila městskou typologii a architektonické prototypy, které nemají dřívější paralelu. Byla průkopníky rodícího se moderního cestovního ruchu a jediným evropským typem sídla, které mohlo kulturně konkurovat velkým metropolím.

Pro tento typ sídla jsou charakteristické soubory lázeňských budov určených k praktickému využívání zdrojů přírodní minerální vody při koupelích a pitných kúrách, jako jsou lázeňské domy, pitné haly, zařízení pro léčebnou péči či kolonády. Kromě zařízení pro vnější i vnitřní lázeňské procedury jsou návštěvníkům k dispozici také objekty pro volnočasové aktivity jako například společenské domy, kasina či divadla, možnost ubytování v hotelech a vilách a specifická lázeňská infrastruktura. Všechny tyto prvky jsou integrovány do celkového lázeňského prostředí, které zahrnuje i pečlivě udržovanou rekreační a terapeutickou krajinu.

Slavná lázeňská města Evropy charakterizují hlavní mezníky ve vývoji tradičního lékařského využití minerálních pramenů v Evropě včetně významných pokroků v oblasti lékařské diagnostiky. Jako elitní místa zrodu řady vědeckých, politických, sociálních a kulturních počinů přispěly k přeměně evropské společnosti tím, že zmenšily propast mezi společenskou smetánkou a rodící se střední třídou. Byly hostitelem velkých politických událostí a jejich zvláštní tvůrčí atmosféra inspirovala mnohé spisovatele, hudební skladatele a malíře k vytvoření špičkových uměleckých děl, která mají mimořádný univerzální význam.

Slavná lázeňská města Evropy jsou i nadále dědicem sítě evropských lázeňských měst, která se zrodila v 18. a 19. století. Složení této série se opírá jednak o výjimečné současné kvality těchto měst, ale také o jejich společnou historii; byla to právě tato města, která přispěla k vytvoření konceptu lázní a významně podnítila rozvoj lázeňské kultury. Série tak představuje vrchol evropské lázeňské tradice, která je živá dodnes.

Podrobný popis komponent statku je součástí kapitoly 2 nominační dokumentace. V následujícím textu je uvedeno stručné shrnutí.

Baden bei Wien – lázně císařů

Baden u Vídně představuje mimořádně zachovalý příklad města s rozsáhlou lázeňskou zónou, jíž dominuje kombinace jedinečné architektury z počátku 19. století (biedermeier) s architekturou a infrastrukturou z přelomu 19. a 20. století, kdy se Baden stal světoznámým lázeňským resortem. Jde o jediný příklad města v celé sérii, které leží v bezprostřední blízkosti evropské metropole a hlavního města (Vídně). Od 15. století byl Baden oblíbeným letoviskem („Sommerfrische“) habsburských císařů Svaté říše římské a poté rakouských císařů. Dědictvím jeho bohaté historie je impozantní lázeňský soubor zahrnující řadu lázeňských domů, víceúčelový Kurhaus, který byl prvním celoročním kasinem v Rakousku, hudební sál Sommerarena a divadlo, výjimečně zachovalý lázeňský park (Kurpark), pás vil a terapeutickou lázeňskou krajinu, která z města pokračuje do údolí Helenental. Zatímco Vídeň byla pro hudební génie Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena a Johanna Strauše domovem, je vynikající univerzální význam jejich hudby spojen s Badenem jako s jejich oblíbeným pracovištěm.

Baden u Vídně je dnes největší turistickou destinací spolkové země Dolní Rakousy, kterou ročně vyhledá přes dva miliony a přenocuje v ní přibližně 425 000 návštěvníků. Lázeňská turistika je pro Baden stále nejdůležitějším odvětvím cestovního ruchu.

Spa – kavárna Evropy

Belgické lázeňské město Spa mělo již od počátku 17. století určující roli pro uznání léčebných vlastností minerálních vod a mezinárodně proslulo jako místo, odkud byla minerální voda distribuována po celé Evropě. To přispělo k zavedení slova „spa“ do anglického slovníku a dnes se slovo „spa“ jako synonymum lázní používá také v mnoha dalších jazycích.

Mnoho pramenů, označovaných místně jako „pouhons“, vyvěrá na svazích jižně od města, které jsou spojeny s lázeňským centrem rozsáhlou sítí lesních promenád. Od počátku 18. století tato krajina sloužila jak pro krenoterapii (využívání minerálních pramenů), tak pro fyzické aktivity. Návštěvníky města vždy přitahovaly léčebné vlastnosti zdejších vod, ale také jeho mondénní prostředí s možností mnoha volnočasových aktivit. Spa je známé jako průkopník moderních kasin, z nichž nejstarším dochovaným je Waux-Hall, jedno z prvních kasin v Evropě (1770). Během druhé poloviny 19. století se město přeměnilo v moderní lázeňské město s veškerou nezbytnou infrastrukturou.

Dnes Spa představuje koherentní lázeňský soubor, jemuž dominuje řada staveb ve stylu francouzského klasicismu a nové lázeňské centrum ležící na jednom z okolních kopců. Spa, „Perla Arden“, si stále

udržuje svou tradici a lázeňské know-how, ale současně pružně reaguje na nové trendy moderního lázeňství.

Františkovy Lázně – evropské modelové lázně-

Františkovy Lázně, nejmenší článek světoznámého západočeského lázeňského trojúhelníku, byly založeny na konci 18. století na barokním principu osové symetrie a přestavěny od druhého desetiletí 19. století do formy ideálního lázeňského města s pravidelnou šachovnicovou uliční sítí, rozloženého kolem 24 pramenů. Jde o jedno z nejlépe zachovaných slavných lázeňských měst. Františkovy Lázně se svým pravoúhlým čtvercovým uspořádáním a sjednoceným architektonickým vzhledem představují modelové lázeňské město protkané a obklopené charakteristickým trojitým pásem parků vnitřní a vnější lázeňské krajiny, ve kterých se nacházejí stavebně zajímavé pavilony nad prameny. Zdejší rozsáhlé, vzájemně propojené parky a zahrady leží, na rozdíl od řady jiných Slavných lázeňských měst Evropy, v relativně plochém terénu. Město se může pochlubit nejstaršími slatinovými lázněmi na světě, stalo se inspirací pro řadu hudebních a literárních děl světoznámých skladatelů a autorů. Františkovy Lázně si získaly mezinárodní pověst zvláště úspěchy v léčbě ženských chorob, a staly se proto vyhledávaným místem dámské klientely. Staly se tak místem ženské emancipace a demokratizace společnosti.

Stejně jako v minulosti představuje i dnes lázeňství nejvýznamnější součást života Františkovských Lázní, které v současnosti patří mezi tři nejnavštěvovanější lázeňská místa v České republice. Lázeňští hosté a návštěvníci města si mohou vybrat z řady kulturních akcí, které se zde konají po celý rok.

Karlovy Vary – salon Evropy pod širým nebem

Unikátní složení minerálních pramenů, inovační metody v balneologii a také kvalitní možnosti zábavy a ubytování zařadily Karlovy Vary mezi nejslavnější lázně Evropy. Oblíbili si je četné královské rodiny, hlavy evropských států i významní umělci, a „největší salon Evropy pod širým nebem“ se tak stal prototypem vzájemné tolerance a modelem sjednocené Evropy. Karlovy Vary jsou největším lázeňským městem ve známém západočeském lázeňském trojúhelníku s více než 80 prameny, které vyvěrají v hluboce zařízlém údolí řeky Teplá. Údolí obklopují příkré svahy s honosnými vilami a rozsáhlé lesy plnící funkci terapeutické a rekreační krajiny. Nejvydatnějším pramenem je Vřídlo s teplotou 73,4 °C, z nějž tryská horká minerální voda do výšky 12–14 metrů, což je evropský fenomén.

Rozsáhlá lázeňská zóna je bohatá na ukázky architektury historizujících stylů a secese z období zlaté éry města ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Jde o největší lázeňský komplex v Evropě a i dnes není jiné místo na světě, kde by pitná kúra byla tak rozšířená jako v krásných karlovarských kolonádách s prameny vysoce mineralizované vody, kterou tisíce návštěvníků a lázeňských hostů volně usrkávají z tradičně tvarovaných porcelánových pohárků. Velká část historických lázeňských budov se i nadále používá pro různé balneologické procedury. Léčebná péče a volnočasové aktivity patří stále k životu města, které lázeňským hostům nabízí široký a pestrý program zábavy a kultury.

Mariánské Lázně – v dokonalé harmonii s přírodou

Mariánské Lázně byly navrženy a založeny jako „lázně v parku“ a patří k nejrozsáhlejším lázeňským komplexům v Evropě. Ve městě vyvěrá více než 40 minerálních pramenů, dalších 160 pramenů kyselky se nachází v jeho okolí. Lázeňská čtvrť, založená v období klasicismu na počátku 19. století, se rozprostírá v malebném údolí s centrálním parkem a vyznačuje se okázalými klasicistními a empírovými domy, gloriety, pavilony a kolonádami. Lázeňskou čtvrť obklopuje městská oblast a ohraničují ji okolní zalesněné kopce. Výstavba města měla od svého počátku regulovaný hmotový a architektonický rámec. V době největšího rozkvětu od 70. let 19. století, kdy se Mariánské Lázně staly vyhlášeným střediskem světového významu, vznikla řada rozsáhlých neoklasicistních lázeňských staveb.

Mariánské Lázně vždy lákaly vlivné osobnosti z celé Evropy včetně královských rodin, aristokracie a hlav evropských států; bylo to místo světové politiky, kde se konala důležitá politická jednání. Přitahovaly také spisovatele, skladatele, umělce a vědce z celého světa. I nadále jsou jedním z nejvýznamnějších představitelů evropské balneoterapie, která do dnešní doby kombinuje efektivní léčbu pomocí přírodních minerálních zdrojů a tělesný pohyb v udržované lázeňské léčebné a rekreační krajině s volnočasovými aktivitami. Lázeňská léčba probíhá převážně v původních historických lázeňských budovách a zařízeních.

Vichy – královna francouzských lázeňských měst

Město Vichy, ležící na planině u břehů řeky Allier v region Auvergne-Rhône-Alpes, je nejprestižnějším a nejznámějším lázeňským městem ve Francii. Jeho urbanismus kombinuje principy známé z Paříže s lázeňskými prvky – promenádou uvnitř města a pitnými halami a krytými galeriemi určeným k procházkám a každodenním aktivitám. Vichy značně přispělo k vytvoření evropské lázeňské kultury 19. století a stalo se jejím modelem ve Francii i v zahraničí. Zdejší prameny znali již Římané, největší rozvoj Vichy však nastal v 19. století. Od doby Napoleona I. přikládalo Vichy velký význam zakládání parků kolem pramenů a lázní. Novou lázeňskou výstavbu s parky a promenádami pak velmi podpořil Napoleon III., za nějž se z Vichy stala kosmopolitní „Malá Paříž“ uprostřed Francie. Všechny hlavní lázeňské budovy, pitné haly, kasino, hotely a mnohé vily jsou soustředěny v západní části trojúhelníku mezi parky u řeky Allier a Parkem pramenů (Parc des Sources), prvním parkem vytvořeným už za Napoleona I.

Po obtížném období druhé světové války navázalo Vichy na předchozí úspěchy. Hlavní prvky, které definují lázeňské město – léčebná péče a volnočasové aktivity, zejména hudba a sport – jsou ve Vichy stále velmi živé. Místní balená minerální voda je i nadále vyvážena ve velkém množství do celého světa. Minerální voda je také základem mnoha kosmetických přípravků společnosti Vichy Laboratories, která je přední evropskou farmaceutickou značkou v oblasti pleťové kosmetiky

Bad Ems – malebné císařské lázně

Město Bad Ems leží v hlubokém údolí řeky Lahn, nedaleko jejího soutoku s Rýnem, ve spolkové zemi Porýní-Falc. Jeho architektonické dědictví dokumentuje celý vývoj města od malého středověkého lázeňského střediska při teplých pramenech přes dvorní život v barokním období až po sofistikované letovisko 19. století a období moderny na počátku 20. století. Kompaktní soubor staveb na obou březích řeky Lahn zahrnuje všechny základní prvky lázní včetně vilových a hotelových čtvrtí a je propojen s terapeutickou a rekreační lázeňskou krajinou parků, promenád a strmých historických stezek šplhajících ke skalnatým zalesněným výšinám s krásnými panoramatickými výhledy. Bad Ems dokumentuje časovou hloubku evropské lázeňské tradice a jejího zaměření na mezinárodní veřejnost a hudební dědictví.

V dobách jeho největší slávy po polovině 19. století pocházela polovina hostů, včetně vládců a společenské elity, ze zahraničí, zvláště z Francie, Ruska a Velké Británie. Rozsáhlý rozvoj Bad Emsu v 19. století přispěl k tomu, že se z něj kolem roku 1900 stalo jedno z nejdůležitějších německých lázeňských měst.

V lázeňském hotelu Häcker a ve středisku Emser Therme lze i dnes absolvovat koupele ve vodě z léčivých pramenů, v pitné hale hotelu Häcker je možná i pitná kúra. Bad Ems je rovněž domovem několika rehabilitačních klinik a dalších zdravotnických zařízení. Místní voda má dlouhou historii prodeje v podobě lahvové minerální vody Emser Kränchen a z jejích solí se už od roku 1858 vyrábějí slavné léčivé pastilky Emser Pastillen.

Baden-Baden – letní hlavní město Evropy 19. století

Baden-Baden, ležící na západním okraji pohoří Schwarzwald v údolí řeky Oos ve spolkové zemi, Bádensko-Württembersko, patří mezi největší a nejoblíbenější lázně Evropy, které se v 19. století těšily zájmu vládnoucí a kulturní elity z celého kontinentu. V té době byl proto označován za „letní hlavní město Evropy“.

Baden-Baden má kontinuální tradici využívání minerálních pramenů, která sahá až do doby antického Říma. V průběhu své historie město zažilo všechny hlavní vývojové fáze evropského lázeňství a každá z těchto etap zanechala v jeho architektonickém dědictví zřetelnou stopu. Díky možnosti provozovat hazardní hry se Baden-Baden stal v 19. století zářným příkladem „herních lázní“ s celosvětovou reputací. Vliv provozovatele kasin, rodiny Bénazetů, přispěl k vytvoření míst a veřejných prostranství pro setkávání mezinárodní společenské smetánky. Baden-Baden se zároveň stal místem inspirace pro významné umělce, kteří zde vytvářeli díla univerzálního významu.

I dnes je Baden-Baden mezinárodně proslulým a navštěvovaným lázeňským městem. Ve velkolepých lázních Friedrichsbad, stejně jako v moderním středisku Caracalla-Therme a několika hotelích se minerální voda stále používá pro různé balneologické procedury. Moderní opera, muzeum Frieder Burda, filharmonický orchestr a divadelní společnost pokračují ve špičkové kulturní tradici, díky níž je Baden-Baden jednou nejpřednějších kulturních destinací.

Bad Kissingen – od klasicismu po modernu

Bad Kissingen, bavorské lázeňské město ležící na Francké Sále na okraji pohoří Rhön, je proslulé svou jedinečnou pitnou halou Wandelhalle a inovativním konstrukčním řešením dalších lázeňských staveb vznikajících zvláště v období klasicismu a moderny. Byl sice známý jako lázeňské město už od 16. století, ale architektura centrální lázeňské zóny pochází ze dvou pozdějších fází – z období biedermeieru na začátku 19. století a ze začátku 20. století. K lázním patří rozsáhlé plochy městské zeleně – lázeňská zahrada, parky a zalesněné kopce terapeutické lázeňské krajiny, ale typická je pro ně také specifická lázeňská infrastruktura, zejména gradovny sloužící k získávání soli ze solných pramenů a inhalaci solí obohaceného vzduchu. V jejich konstrukci byl Bad Kissingen průkopníkem. Od 30. let 19. století se Bad Kissingen stal oblíbeným střediskem i pro hosty z ciziny, zvláště z Anglie a Ruska. Od roku 1874 těžil z návštěv německého kancléře Otto von Bismarcka, jehož obytné prostory v Horním solivaru (Obere Saline) se zachovaly v původním stavu a jsou dnes součástí Bismarckova muzea.

Dnes je Bad Kissingen jedním z nejdůležitějších zdravotních a turistických center Německa. Hlavní lázeňské budovy stále slouží své původní funkci. V 19 rehabilitačních klinikách, mnoha hotelech a v moderních lázních se nabízí řada dalších moderních léčebných procedur. Bohatá nabídka volnočasových aktivit zahrnuje různé sportovní a kulturní akce, díky nimž Bad Kissingen proslul jako Město kultury.

Montecatini Terme – zahradní lázeňské město

Lázeňské město Montecatini Terme, nacházející se v provincii Pistoia na jižním okraji Severních Apenin, představuje ambiciózní projekt regenerace starších lázní a poslední významný příklad slavného evropského lázeňského města. Zdejší termální prameny znali už staří Římané a v 18. století kolem nich vzniklo starší lázeňské město. Teprve počátkem 20. století se však uskutečnila plánovaná transformace dřívějších lázní do formy „zahradního města“. Jeho monumentální lázeňská architektura – inspirovaná jinými lázeňskými městy statku, zejména Karlovými Vary – se rozprostírá ve velkolepé oáze zahrad, formálního parku a promenád. Městská zeleň přechází v porosty roztroušených pinií a terasovitě uspořádané olivové háje, které vystupují po strmém úbočí korunovaném středověkým městem Montecatini Alto ležícím v prodloužení centrálního bulváru a hlavní osy moderních lázní, třídy Viale Verdi; obě města spojuje historická lanovka. Od 18. do 20. století lákalo Montecatini Terme mnohé významné intelektuály a umělce, jako byli například Verdi, Puccini nebo Leoncavallo.

Dnes je Montecatini Terme nejvýznamnějším lázeňským městem v Itálii a jedním z předních lázeňských resortů v Evropě. Mnoho historických budov, jako jsou například termální lázně Tettuccio, Regina, Rinfresco, Excelsior nebo Terme Redi, se stále používá pro lázeňské procedury. Montecatini Terme kombinuje uznávanou tradiční léčbu pomocí termálních vod a léčivého bahna s inovativními metodami wellness & beauty. Stejně jako v minulosti mohou hosté kombinovat lázeňskou péči s kulturními a zábavními aktivitami životem pulzujícího města.

A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě

Stručná syntéza

Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím evropského lázeňství, které dosáhlo největšího rozmachu přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tento nadnárodní sériový statek zahrnuje jedenáct lázeňských měst v sedmi zemích: Baden bei Wien (Rakousko), Spa (Belgie), Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské Lázně (Česká republika), Vichy (Francie), Bad Ems, Baden-Baden a Bad Kissingen (Německo), Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Velká Británie). Série zachycuje nejmódnější, nejdynamičtější a nejvěhlasnější lázeňská města z mnoha stovek, která přispěla k fenoménu evropského lázeňství.

Každé lázeňské město je jiné, ale všechna se vyvinula kolem zdrojů minerální vody, které byly katalyzátorem modelu prostorové organizace věnované léčebným, terapeutickým, rekreačním a společenským funkcím. Soubory lázeňských budov zahrnují lázeňské domy a velké balneoterapeutické komplexy, zřídelní pavilony, pitné haly, léčebná zařízení a kolonády určené k využití vodních zdrojů a k jejich praktickému využití ke koupelím a pití. „Užívání léčebné kúry“ v exteriéru i interiéru doplňovaly pohybové a společenské aktivity představující zázemí pro návštěvníky, jako jsou společenské sály, kasina, divadla, hotely, vily a související infrastruktura (od vodovodů a výroby soli až po železnice a lanovky). Všechny jsou začleněny do celkového urbanistického kontextu, který zahrnuje pečlivě spravované rekreační a terapeutické prostředí parků, zahrad, promenád, sportovních zařízení a lesů. Budovy a prostory se vizuálně i fyzicky propojují s okolní krajinou, která je pravidelně využívána k pohybovým aktivitám jako příspěvek k léčebné terapii a k relaxaci a zábavě.

Kritérium (ii): Slavná lázeňská města Evropy představují významnou výměnu inovativních myšlenek, které ovlivnily vývoj medicíny, balneologie a volnočasových aktivit přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tato výměna je hmatatelně vyjádřena prostřednictvím městské typologie soustředěné na přírodní minerální prameny a věnované zdraví a volnému času. Tyto myšlenky ovlivnily oblibu a rozvoj lázeňských měst a balneologie v celé Evropě i v dalších částech světa.

Slavná lázeňská města Evropy se stala středisky experimentování, která držela krok se svými konkurenty a přizpůsobovala se měnícímu vkusu, citlivosti a požadavkům návštěvníků. Kromě lékařů byli hlavními činiteli přenosu architekti, projektanti a zahradníci, kteří vytvářeli stavební i „přírodní“ prostředí rámuující lázeňský život. V důsledku toho jsou v tomto statku k vidění významné příklady lázeňské architektury, jako jsou lázeňský dům (balneoterapeutický ústav, „Kurhaus“) a lázeňský společenský sál („Kursaal“), zřídelní pavilony, pitné haly („Trinkhalle“), kolonády a promenádní galerie navrženy tak, aby využívaly přírodní minerální zdroje a umožňovaly jejich praktické využití ke koupelím a pití.

Kritérium (iii): Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím o evropském lázeňství, které má své kořeny v antice, ale největšího rozmachu dosáhlo přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. „Užívání léčebné kúry“, ať už vnější (koupele), nebo vnitřní (pití a inhalace), zahrnovalo velmi

strukturovaný a časově rozvržený denní režim a kombinaci léčebných postupů a využití volného času, včetně zábavy a společenských aktivit (například hazardní hry, divadlo, hudba, tanec), jakož i fyzického cvičení ve venkovní léčebné lázeňské krajině.

Tyto parametry přímo ovlivňovaly prostorové uspořádání lázeňských měst a podobu a funkci lázeňských budov neboli „lázeňské architektury“. Městské parky a promenády umožňovaly lidem, kteří užívali léčebnou kúru, „vidět a být viděni“ ostatními.

Integrita

Jedenáct komponent, které tvoří sériový statek, představuje nejvíce výjimečné příklady evropských lázeňských měst. Všechny komponenty sdílejí soubor určujících charakteristik, které se formovaly během nejdůležitější „lázeňskou kulturu vytvářející“ fáze jejich historie a rozvoje, v období rozkvětu přibližně od počátku 18. století do 30. let 20. století. Každá z nich nadále plní účel, pro který byla původně navržena.

Sériový statek ilustruje hlavní etapy vývoje lázeňského fenoménu, počínaje nejvlivnějšími lázeňskými městy 18. století, přes vývoj vzorových lázeňských měst v 19. století až po města, která jsou svědectvím posledních fází fenoménu na počátku 20. století.

Hranice jsou určeny ve vztahu k mapování atributů, které jsou nositelem výjimečné světové hodnoty. Jsou jimi zejména nejdůležitější lázeňské stavby a budovy využívané pro lázeňské aktivity; společenská zařízení a budovy pro volný čas a zábavu; ubytovací zařízení; související lázeňská infrastruktura a okolní léčebně-rekreační, tedy terapeutická lázeňská krajina. Nárazníkové zóny jsou vymezeny jak pro specifickou ochranu povodí pramenů, tak pro důležité prostředí.

Všechny komponenty a jejich základní prvky jsou obecně v dobrém stavu. Prvky vyžadující konzervaci buď mají již naplánované práce, nebo čekají na alternativní využití a jsou udržovány v současném stavu zachování. Modernizace a přestavby provedené tak, aby držely krok se standardy služeb, hygieny a nových lázeňských technologií, mohou vytvářet napětí v souvislosti s jejich zachováním jako historických budov a je třeba je řešit pečlivě. Výzvy v oblasti adaptivního opětovného využití a technické modernizace průmyslových struktur představují podobnou problematiku.

Autenticita

Statek splňuje podmínky autenticity z hlediska formy a designu, materiálů a podstaty, využití a funkce, tradic, umístění a prostředí.

Všechny komponenty vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím řady společných a vysoce autentických atributů: přírodních minerálních zdrojů s velkou rozmanitostí, které si zachovávají své přírodní fyzikální vlastnosti, včetně podstaty, umístění a prostředí; zřetelné a dobře čitelné prostorové uspořádání a dobře udržované místo a prostředí, které společně zachovávají trvalého ducha a pocit; lázeňská architektura, která si zachovává autenticitu ve formě a designu, původních materiálech a podstatě, i když některé budovy prošly změnou využití; lázeňská léčebná krajina, která si zachovává svou formu, design a funkci a je nadále využívána k účelu, pro který byla

navržena; lázeňská infrastruktura, jejíž velká část je buď původní, nebo se vyvinula na původních principech a nadále zůstává funkční; pokračující využívání a fungování lázní navzdory potřebě splňovat dnešní standardy.

Autenticita a věrohodné vyjádření atributů vtělených v objektech, které pocházejí z období od počátku 18. století do 30. let 20. století, tedy z hlavního období, které přispělo k výjimečné světové hodnotě, jsou dále doloženy během důležitých a trvalých konzervačních prací, které vycházejí z rozsáhlých archivních kolekcí plánů, dokumentů, publikací a fotografií uchovávaných v každé komponentě.

Požadavky na ochranu a správu

Odpovědnost za ochranu a správu každé z jedenácti komponent statku nese národní/regionální vláda (v případě Německa vláda dané spolkové země a místní orgány tohoto smluvního státu). Každá komponenta je chráněna prostřednictvím legislativy a předpisů územního plánování platných v daném smluvním státě nebo v jednotlivé provincii/regionu a také díky značné míře veřejného/neziskového vlastnictví klíčových staveb a krajiny. Každá komponenta má svého správce nebo koordinátora a zavedený Lokální management plán, který je v souladu s celkovým Management plánem statku.

Byl zaveden celkový systém správy celého statku, přičemž všechny zúčastněné strany schválily Management plán statku a akční plán. Záležitosti týkající se statku sleduje Mezivládní výbor složený z národních kontaktních míst světového dědictví a/nebo zástupce nejvyššího orgánu památkové péče či ochrany kulturního dědictví. Řídící orgán Slavných lázní (Great Spas Management Board – GSMB), složený ze starostů jedenácti komponent, je odpovědný za operativní koordinaci a celkovou správu statku v úzké spolupráci s Mezivládním výborem. Řídící orgán stanovuje a řídí rozpočet pro celkové funkce správy, sleduje a přezkoumává akční plán, schvaluje a zveřejňuje výroční zprávu, zaměstnává Sekretariát a řídí další činnosti pro statek jako celek.

Skupina site managerů (neboli správců lokalit) zahrnuje site managery každé komponenty, Sekretariát a případné odborné poradce. Skupina site managerů je v podstatě odbornou skupinou pro diskusi a výměnu zkušeností a pro poskytování poradenství Řídícímu orgánu (GSMB) v relevantních otázkách správy. Mezinárodní strukturu podporuje a obsluhuje Sekretariát, který je společně financován všemi komponentami.

Důležitým zájmem bude nadále rozvíjet spolupráci a součinnost mezi jednotlivými komponentami a zajistit, aby byl statek jako celek efektivně spravován a aby měl celkový systém správy dostatečné zdroje. Problémem mohou být tlaky na rozvoj, protože se jedná o živá města, která se budou muset i nadále přizpůsobovat a měnit, aby si udržela svou roli lázeňských měst. Výzvou se může stát i řízení cestovního ruchu tak, aby byl skutečně udržitelný. Pro zachování výhledů do malebné širší krajiny a pohledů z ní je rovněž zapotřebí koncepční přístup ke správě na úrovni krajiny, který zohlední vztahy mezi každou součástí, nárazníkovou zónou a širším okolím.

A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty

Statky světového dědictví jsou místa, která jsou nositeli výjimečné světové hodnoty, a tuto hodnotu vyjadřují prostřednictvím konkrétních atributů (charakteristik, vlastností). Atributy mají základní význam pro ochranu, správu a monitoring statku. Může jít o fyzické charakteristiky nebo hmotné struktury, ale také o procesy, které fyzickou povahu ovlivňují, jako jsou přírodní nebo zemědělské procesy, sociální uspořádání nebo kulturní praktiky, které formovaly charakteristickou krajinu. Kulturní hodnota se může vztahovat i k nehmotným projevům, jako jsou sociální struktury, ekonomické potřeby a politické souvislosti, a to jak v prostoru, tak v čase. Může se také vztahovat ke slavným počínům, osobám a uměleckým dílům, k literatuře, vědě či hudbě. Atributy výjimečné světové hodnoty se odvozují z Prohlášení o výjimečné světové hodnotě, toto prohlášení však nemusí nutně obsahovat všechny atributy chráněné zápisem na Seznam světového dědictví, a to i proto, že atributů může být příliš mnoho než, aby byly uvedeny jednotlivě, nebo byly identifikovány až poté, co byl statek zapsán na Seznam světového dědictví.

Atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

Atribut	Popis	Hmotné elementy, které je třeba chránit (viz popis v kap. 2 nominační dokumentace a kap. A2 tohoto dokumentu)
1. Minerální prameny	Přírodní termální a studené minerální prameny a jejich hydrogeochemické charakteristiky, řízení a ochrana jejich zdrojů.	Prameny a kvalita jejich vody, mechanismy pro jímání pramenů, stavby chránící prameny, kohoutky a jiná zařízení u zdroje, zařízení pro rozvod pramenité vody, fontány.
2. Historická městská krajina	Inovativní a progresivní urbanistický design a jeho propojení se specifickými přírodními prvky. Specifické územní plánování lázeňských měst, které v době svého vzniku odráželo novou městskou typologii, která neměla dřívější obdobu.	Geologie, topografie, geomorfologie a hydrologie Význačný urbanistický plán lázeňského města, jehož základní formy a funkce jsou společné pro všechny komponenty statku, ale v každé komponentě se projevuje specifickým způsobem Soubor lázeňských budov a veřejných prostor, zahrady a parky, cesty a promenády; celkové prostředí
3. Lázeňská architektura	Forma a design budov a dalších staveb vyvinutých pro léčebné účely, pro volný čas, setkávání a komunikaci, včetně mezinárodních klubů. Ubytování pro lázeňskou klientelu včetně mezinárodních hotelů a vil.	Lázeňské prototypy a lázeňské budovy velké rozmanitosti a kvality, jako jsou pavilony, lázeňské domy, pitné haly, koupele a bazény, fontány, nemocnice, zdravotnické místnosti, kolonády, promenády a mosty, stáčírný minerální vody, zařízení pro výrobu soli a pastilek, kasina, společenské místnosti, čítárny, koncertní sály, hudební

		pavilony, divadla, opery, galerie a muzea, kostely a hřbitovy, velké hotely, penziony a honosné vily různého stylu
4. Terapeutická lázeňská krajina	Plánovitě navržená prostranství a prostředí pro lázeňská města a management okolní krajiny s cílem vytvoření terapeutických stezek, příležitostí pro pohyb, sport a volný čas.	Rekreační parkové stezky; projektované lesní stezky, cesty a silnice; lanové dráhy; stezky na kopce; rozhledny a pozorovatelný; restaurace, kavárny a bary v lázeňské krajině; sportovní zařízení (golfová hřiště, tenisové kurty, dostihové dráhy); projektované malebné prostředí; vyhlídky.
5. Podpůrná lázeňská infrastruktura	Raná, technicky vyspělá a významná lázeňská podpůrná infrastruktura.	Ředitelství lázní a další administrativní budovy, stáčírny minerálních vod, zařízení pro výrobu soli, železniční stanice, železnice a lanovky, veřejné záchodky a kanalizace, zařízení pro rozvod minerální vody
6. Pokračující lázeňská funkce	Režim lázeňské péče („braní kúry“) spolu s doprovodnými volnočasovými aktivitami, který dokládá pokračující udržitelnou lázeňskou funkci a pokračující živou tradici typickou pro dané místo a jeho identitu.	Tradiční lázeňské prvky, které se stále používají; Nové doplňkové projekty, které pomáhají udržovat lázeňskou tradici, integrují sociální hodnoty se současnými ekonomickými trendy a nejsou v rozporu s hodnotami statku světového dědictví
7. Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice	a) Úspěchy v rozvoji balneologie a dalších vědeckých, sociálních a kulturních oborů; b) Módní místa, která jsou spojena s díly „vysokého umění“ v hudbě, literatuře a malířství; c) Místa významných politických a kulturních událostí; d) Místa náboženské a duchovní tolerance.	a) Místa a konkrétní budovy, kde došlo k významnému pokroku ve vývoji vědeckých principů balneologie, vodoléčby, krenoterapie a lékařské diagnostiky, které se vztahují k minerální vodě (a k dalším vědeckým, společenským a kulturním úspěchům). Místa, která pomohla transformovat společnost a stala se středisky společenského života; b) Místa, kde vzniklo nebo bylo poprvé předváděno „vysoké umění“; c) Místa významných politických událostí a/nebo kde byla učiněna důležitá rozhodnutí; d) Kostely, synagogy a další církevní stavby různých vyznání související s mezinárodní a multikulturní lázeňskou klientelou.

A.6 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí

RAKOUSKO

Baden bei Wien

Stadtgemeinde Baden bei Wien

Rathaus, Hauptplatz 1

A-2500 Baden

Österreich

BELGIE

Spa

Service public de Wallonie

Direction générale opérationnelle de l'Aménagement du Territoire, du Logement, du Patrimoine et de l'Energie

Agence wallonne du Patrimoine

Rue des Brigades d'Irlande, 1

B-5100 Jambes

Belgique

ČESKÁ REPUBLIKA

Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně

Ministerstvo kultury České republiky

Maltézské náměstí 1

CZ-118 01 Praha 1 – Malá Strana

Česká republika

FRANCIE

Vichy

Ministère de la Culture

Direction Générale des Patrimoines

Département des affaires européennes et internationales

6 rue des Pyramides

75041, Paris cedex 01

France

SPLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Bad Ems

Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur

Mittlere Bleiche 61

55116 Mainz

Deutschland

Baden-Baden

Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau Baden-Württemberg
Schlossplatz 4, Neues Schloss
70173 Stuttgart
Deutschland

Bad Kissingen

Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst
Salvatorstraße 2
80333 München
Deutschland

ITÁLIE

Montecatini Terme

Ministero per i Beni e le Attività Culturali Segretariato Generale – Servizio I Coordinamento – Ufficio UNESCO
Via del Collegio Romano 27
00186 Roma
Italy

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

City of Bath

Giles Smith
Head of Tourism, Heritage and Cultural Diplomacy
Department for Digital, Culture, Media and Sport
100 Parliament Street
London
SW1A 2BQ
United Kingdom

B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management plán

V Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se její smluvní státy zavázaly chránit a zachovávat pro další generace statky zapsané na Seznamu světového dědictví, které se nacházejí na jejich území. Svůj jasný záměr chránit své společné kulturní dědictví v souladu s touto úmluvou a jejími prováděcími směrnici jasně deklarovaly i Česká republika, Rakousko, Belgie, Francie, Německo, Itálie a Spojené království jakožto signatáři žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví.

Pro tento účel vypracovaly pověřené instituce sedmi zmíněných evropských zemí – podle specifických požadavků na správu a řízení přeshraničních sériových statků stanovených v odstavci 132 Prováděcích směrnic pro naplňování Úmluvy o světovém dědictví (OG) a obecných požadavků na Management plány a systémy řízení popsané v odstavcích 109–119 OG – celkový systém řízení a správy statku Slavná lázeňská města Evropy a zároveň i zastřešující Management plán statku jako základní strategický dokument, který definuje a rozpracovává opatření sloužící k zabezpečení efektivní ochrany výjimečné světové hodnoty statku, jeho autenticity a integrity a jeho trvale udržitelného rozvoje.

B.1 Systém řízení a správy statku

Základy pro budoucí správu statku byly položeny už při přípravě nominační žádosti. V roce 2011 byla vytvořena Starostenská řídicí skupina (Mayors' Steering Group, MSG) tvořená zástupci zainteresovaných měst. V roce 2013 vznikla na vládní úrovni Mezinárodní řídicí skupina (International Steering Group, ISG) zúčastněných států pod vedením České republiky. Sedm zúčastněných států dále vytvořilo Mezinárodní pracovní skupinu (International Working Group, IWG) vedenou projektovým manažerem z České republiky, jejímž úkolem bylo vypracovat nominační žádost. Na podporu tohoto procesu byl v roce 2013 jmenován generální tajemník. V roce 2016 pak vznikla ještě skupina site managerů (Site Managers Group, SMG), aby sdružila osoby s odpovědností za budoucí správu statku. Partneři na všech úrovních získali během nominačního procesu značné zkušenosti s mezinárodní spoluprací, což položilo základ pro vytvoření komplexního systému řízení statku zohledňujícího role a odpovědnosti států a správy a řízení jednotlivých lázeňských měst.

Po zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví v červenci 2019 došlo k transformaci etablované struktury řízení do nové podoby tak, aby bylo zajištěno – i při odlišnostech mezi praxí v jednotlivých státech –, že závazky plynoucí z Úmluvy o světovém dědictví budou ve všech sedmi zemích a 11 lázeňských městech chápány a dodržovány aktéry na všech úrovních a že na nadnárodní, národní, regionální a místní úrovni bude nastaven efektivní, navzájem koordinovaný systém spolupráce všech zainteresovaných subjektů při dosahování cílů dohodnutých ve společném Management plánu.

Hlavní cíle celkového systému řízení:

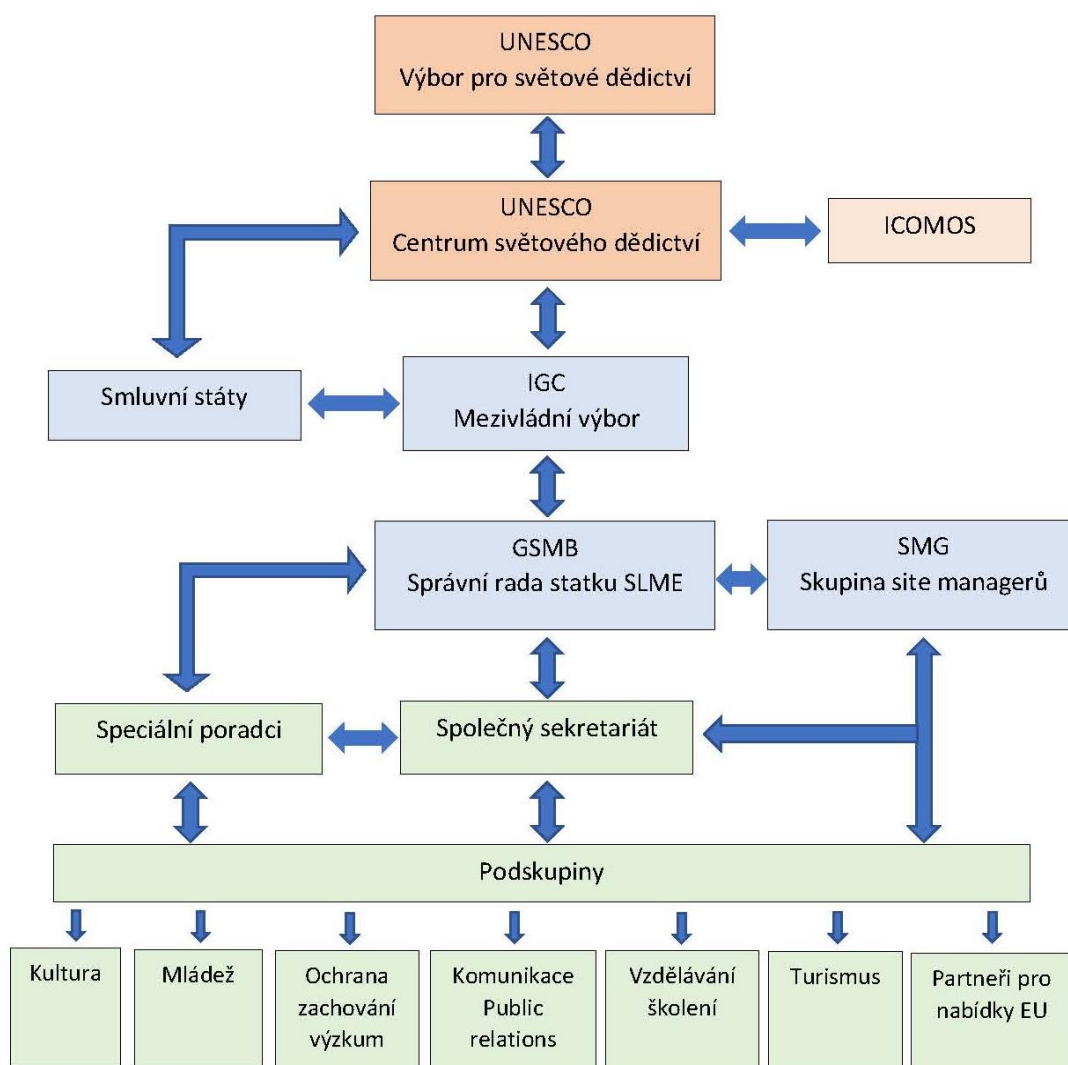
- etablovat mezinárodní systém založený na nadnárodní spolupráci, jehož prostřednictvím bude koordinována ochrana statku Slavná lázeňská města Evropy,
- zajistit, aby výjimečná světová hodnota statku byla chápána, chráněna a zachována,
- zajistit rámec pro trvale udržitelnou správu statku a podpůrné mechanismy pro správu komponent statku,
- zajistit, že budou k dispozici dostatečné zdroje pro implementaci společného akčního plánu,
- zlepšit chápání a interpretaci statku a jeho komponent,
- posilovat veřejné povědomí o statku a zvyšovat zájem o něj,
- etablovat statek Slavná lázeňská města Evropy jako uznávanou značku kvality kulturního dědictví v celé Evropě i mimo ni.

V následujícím textu budou shrnuty současné principy správy a řízení statku na mezinárodní, národní a regionální/místní úrovni. Tento systém bude na základě praktických zkušeností se správou statku podrobován pravidelné kontrole, a nelze proto vyloučit, že do budoucna bude celkový systém řízení dále upravován.

Správa a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy se opírá o čtyři hlavní orgány:

- Mezivládní výbor
- Správní rada statku
- Skupina site managerů
- Sekretariát

Pracovním jazykem všech těchto orgánů je angličtina.

Systém správy a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy

Mezivládní výbor

Podpisem žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví deklarovaly smluvní státy svůj společný záměr uchovat, chránit a prezentovat statek v souladu s Úmluvou o světovém dědictví a prováděcími směrnicemi k této úmluvě. Orgánem zodpovědným za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Planu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány je Mezivládní výbor (IGC), jehož členy jsou zástupci smluvních států reprezentující nejvyšší státní (v případě Německa federální) orgány památkové péče.

Smluvní strany zastupují v Mezivládním výboru pověřeni představitelé těchto institucí:

- Ministerstvo kultury České republiky
- Bundeskanzleramt Österreich, Sektion II Kunst und Kultur (Rakousko)

- Agence wallonne du Patrimoine (Belgie)
- Ministère de la Culture (Francie)
- Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau (Bádensko-Württembersko, Německo)
- Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst (Bavorsko, Německo)
- Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur (Porýní-Falc, Německo)
- The Ministero per I beni e le attività culturali (Itálie)
- Department of Digital, Culture, Media & Sport (Velká Británie)

Předsedkyní Mezivládního výboru je Mgr. Dita Limová, vedoucí oddělení vztahů s UNESCO při Odboru mezinárodních vztahů Ministerstva kultury ČR.

Poslání: Mezivládní výbor má výkonnou funkci včetně zastupování statku vůči Centru světového dědictví, organizaci UNESCO a poradním orgánům včetně ICOMOS.

Způsob jednání: Mezivládní výbor se schází zpravidla jednou ročně k přijetí a posouzení výroční zprávy statku prezentované předsedou správní rady GSMB na valné hromadě sdružení Great Spa Towns of Europe Association. Mezivládní výbor funguje na principu konsensu. Administrativní služby poskytuje výboru podle potřeby společný sekretariát statku.

Mezivládní výbor zejména:

- 1) dostává a posuzuje výroční zprávu od správní rady statku včetně přehledu plnění celkové plánu správy statku,
- 2) radí správní radě v záležitostech týkajících se celkového systému řízení a plánu správy statku,
- 3) dohlíží na periodický reporting,
- 4) dostává zprávy od jednotlivých smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) týkající se revizí místních plánů řízení nebo jakýchkoli jiných záležitostí týkajících se komponent statku.
- 5) dostává informace od smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) o jakémkoli vývoji, který by mohl ohrozit OUV statku,
- 6) dostává informace o schůzkách GSMB, SMG, dalších podskupin statku nebo o schůzkách specialistů, a vysílá na ně své zástupce, je-li to považováno za nutné,
- 7) svolává schůzky a konference vědeckotechnické povahy o aspektech statku,

Zápis statku na Seznam světového dědictví nezavazuje smluvní strany k žádným jiným finančním výdajům, než jsou výdaje související přímo s jejich účastí v Mezivládním výboru. Veškeré další výdaje spojené s projektem Slavná lázeňská města Evropy financuje společně 11 zúčastněných měst prostřednictvím svých příslušných úřadů.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy (GSMB)

V dubnu 2022 bylo založeno sdružení The Great Spa Towns of Europe Association, které se stalo nástupcem Starostenské poradní skupiny (MSG), jež fungovala na neformální bázi po celou dobu nominačního procesu. Prvním předsedou správní rady tohoto sdružení byl v červnu 2022 zvolen na tříleté funkční období Stefan Szirucsek, starosta města Baden bei Wien. Členy asociace jsou jednotlivá města sériového statku zastupovaná svými primátory či starosty nebo jimi pověřenými zástupci. Sdružení The Great Spa Towns of Europe Association je právní subjekt registrovaný v Rakousku, jehož

prostřednictvím probíhá administrace finančních toků a právních záležitostí. Sdružení odpovídá za financování dohodnutých aktivit spojených se správou a řízením statku na nadnárodní úrovni, k tomuto účelu byl už v roce 2013 vytvořen společný fond doplňovaný o každoroční příspěvky zúčastněných měst.

Správní rada sdružení je v současném zastřešujícím Management Plánu statku označována jako GSMB (Great Spas Management Board) a tento zavedený úzus bude používán i v dalším textu.

Správní rada statku zodpovídá, v úzké spolupráci s Mezivládním výborem, za celkovou správu a řízení statku a koordinaci správy na mezinárodní úrovni v souladu se zastřešujícím Management Plánem a za koordinaci činností na úrovni jednotlivých komponent. Provádí – v rámci schváleného rozpočtu – konkrétní opatření specifikovaná v zastřešujícím Management Plánu a dohodnutá s Mezivládním výborem, a další aktivity, u nichž dohoda s Mezivládním výborem není nutná, například v oblasti společné propagace a marketingu nebo tvorby ročních rozpočtů a programů financování. Činnost GSMB ovšem nemůže být nadřazena systémům správy na národní a místní úrovni.

Složení: členy GSMB jsou primátoři, starostové nebo jimi nominovaní zástupci městských úřadů všech 11 komponent série.

Poslání: GSMB má výkonnou roli v oblasti implementace celkového systému řízení a zastřešujícího Management Planu a jeho financování.

Pracovní postupy: členové GSMB se scházejí minimálně dvakrát ročně nebo podle potřeby na základě rozhodnutí většiny členů sdružení, při rozhodování má každé lázeňské město jeden hlas. Členové GSMB volí ze svého středu předsedu a místopředsedu na tříleté funkční období. V případě rovnosti hlasů nemá předseda rozhodující hlas.

GSMB podporuje prezentaci statku Slavná lázeňská města Evropy. Podporuje iniciativy, které přispívají k mezinárodnímu uznání fenoménu evropského lázeňství, jež reprezentují Slavná lázeňská města Evropy. Po konzultaci s kompetentními úřady rovněž podporuje vědecký výzkum v oblastech vztahujícím se k atributům statku. Vydává výroční zprávu o své činnosti.

Předseda GSMB za pomoci Společného sekretariátu organizuje výroční schůzi, podepisuje výroční zprávu, koordinuje a propaguje činnost GSMB a veřejně reprezentuje Slavná lázeňská města Evropy na vnějších setkáních, konferencích a v médiích.

Člen GSMB může po konzultaci s předsedou GSMB svolat mimořádnou schůzi k posouzení konkrétní naléhavé záležitosti, a to minimálně 28 pracovních dnů před navrhovaným termínem schůze. Předseda může rozhodnout o přizvání externích specialistů k posouzení jakékoli výjimečné záležitosti. Lázeňské město, které takovou schůzi navrhne, ponese náklady na pořádání tohoto setkání a na případné externí odborníky.

Rozhodnutí GSMB týkající se jejích úkolů, činností a pracovních metod je třeba dosahovat konsensem, kdykoli je to možné. Je-li zapotřebí hlasování, stačí k přijetí rozhodnutí prostá většina přítomných členů (aktuálně 11 členů), pokud je kvórum alespoň dvoutřetinové (tj. 8). Jakékoli rozhodnutí přijaté na schůzi sedmi nebo méně členů není pro GSMB závazné. Předseda nemá rozhodující nebo dodatečný

hlas v případě rovnosti hlasů pro nebo proti návrhu. Pokud dojde k patové situaci, je třeba o rozhodnutí požádat IGC.

Před zveřejněním jakéhokoli dokumentu jménem Slavných lázeňských měst Evropy a/nebo GSMB je třeba konzultovat členy GSMB. Komunikační strategie je součástí celkového akčního plánu. Předseda GSMB je oficiálním mluvčím statku a podepisuje všechny tiskové zprávy a oficiální sdělení, ať už v tištěné nebo elektronické podobě. Jakékoli společné prohlášení k některé části statku musí být podepsáno jak předsedou GSMB, tak primátorem/starostou daného lázeňského města.

GSMB po vzájemné dohodě s IGC vyvíjí, upravuje a schvaluje celkový systém řízení a plán správy statku. Implementuje a pravidelně aktualizuje celkový akční plán. Projekty a akce může navrhopvat kterýkoli člen IGC, GSMB nebo SMG a mohou se týkat všech nebo pouze některých smluvních států a lázeňských měst. Jednotlivá lázeňská města přispívají na schválené společné akce a projekty GSMB. GSMB je třeba konzultovat při revizi lokálních Management Plánů (místních plánů řízení, LMP), každé tři roky je třeba předkládat GSMB průběžnou zprávu o jejich plnění.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy:

1. se schází nejméně dvakrát ročně, z toho jednou za účelem prezentace výroční zprávy,
2. schvaluje, po vzájemné dohodě s IGC, celkový plán správy statku jako součást celkového systému řízení,
3. schvaluje výroční zprávu a předkládá ji IGC,
4. stanovuje rozpočet a členský příspěvek na každý kalendářní budoucí rok a orientační rozpočet na další dva roky, aby bylo možné dopředu plánovat výdaje z rozpočtu jednotlivých lázeňských měst.
5. dohlíží na správu společného bankovního účtu pod kontrolou jmenovaného finančního manažera nebo pokladníka,
6. jmenuje dva interní finanční auditory z jednotlivých úřadů lázeňských měst, kteří budou zpracovávat výroční zprávu o auditu k předložení GSMB,
7. na roční bázi monitoruje a přezkoumává Akční plán statku v úzké konzultaci s SMG a podává o tom zprávy IGC,
8. schvaluje marketingovou a komunikační strategii,
9. iniciuje rozvoj externích partnerství,
10. udržuje seznam faktorů ovlivňujících statek,
11. zaměstnává pracovníky společného sekretariátu,
12. podporuje smluvní státy a IGC při plnění jejich povinností týkajících se periodického reportingu.

V případě vymazání sériového statku ze Seznamu světového dědictví GSMB automaticky zanikne.

Skupina site managerů

Skupina site managerů (Site Managers Group, SMG) se skládá ze site managerů jednotlivých komponent, jimiž jsou zpravidla pracovníci (zástupci) příslušných městských úřadů, kteří jsou odpovědní za každodenní správu komponent. Jednání skupiny se zúčastňuje také sekretariát a případně i jmenovaní odborní poradci. SMG se schází nejméně třikrát ročně, aby dohlížela na implementaci lokálních management plánů; jedna z těchto schůzek je společná se schůzkou GSMB.

SMG volí každoročně předsedu, který se účastní zasedání GSMB jako pozorovatel. SMG slouží také ke „včasnému varování“ v případě jakýchkoliv hrozeb nebo rizik pro OUV statku nebo kterékoliv jeho komponenty. Podávání informací o těchto hrozbách se řídí oficiálními postupy platnými ve smluvních státech. SMG podle potřeby sama nebo na žádost GSMB jmenuje specializované pracovní podskupiny, které ji podporují v její roli koordinačního orgánu pro implementaci lokálních management plánů.

Hlavní úkoly SMG:

- 1) Připravovat výroční zprávy o plnění lokálních management plánů (místních plánů péče).
- 2) Pomáhat Sekretariátu při přípravě ročního rozpočtu.
- 3) Pomáhat Sekretariátu implementovat celkový Plán správy statku jako součásti celkového systému správy.
- 4) Koordinovat monitoring komponent a společný monitoring statku podle požadavků IGC.
- 5) Připravovat podklady a shromažďovat informace pro periodický reporting podle požadavků IGC.
- 6) Vést a aktualizovat seznam faktorů a rizik ovlivňujících jednotlivé komponenty.
- 7) Zajišťovat, aby informace o jakémkoli projektu, který by mohl mít dopad na OUV statku, byly co nejdříve předány IGC prostřednictvím oficiálních kanálů.
- 8) Po konzultaci s GSMB zřídit podskupiny nezbytné k zajištění potřebné úrovně odborných znalostí pro účely podávání informací GSMB, například pro oblast ochrany a zachování, vzdělávání a školení, udržitelného cestovního ruchu, marketingu a propagace, vědeckého výzkumu a finančního auditu.

Jednotlivé komponenty mohou také zřídit svůj Lokální řídicí výbor pro správu statku, složený ze zainteresovaných subjektů a podporovaný site managery. Členy těchto výborů mohou být například odborníci na kulturní dědictví, územní plánování, ochranu krajiny, marketing cestovního ruchu, řízení a ochranu vodních zdrojů či digitální datové a mapové systémy.

Sekretariát

Složení: sekretariát je tvořen personálem, jehož členové jsou zaměstnanci GSMB, v čele sekretariátu je generální tajemník. Do 12. 2. 2023 bude vykonávat funkci generálního tajemníka Paul Simons, který zastával tuto funkci po celou dobu nominačního procesu, od 12. 2. 2023 převezme tuto funkci Chiara Ronchini, která zvítězila ve výběrovém řízení, jež se konalo v září 2023 na první valné hromadě sdružení The Great Spa Towns of Europe Association ve Františkových Lázních.

Poslání: sekretariát je odpovědný za implementaci celkového systému řízení a správy statku.

Pracovní postup: sekretariát sídlí v jednom z měst série a zajišťuje veškeré činnosti související se správou statku v souladu s pověřením GSMB.

Hlavní úkoly sekretariátu:

- 1) V úzké spolupráci s GSMB vést kancelář statku.
- 2) Implementovat zastřešující Management Plan statku.
- 3) Navrhovat roční rozpočet spojený s mezinárodní správou statku.
- 4) Provádět pravidelnou kontrolu čerpání schváleného rozpočtu včetně všech smluv a plateb.

- 5) Spravovat webové stránky a databázi GSTE.
- 6) Vytvářet s podporou SMG výroční zprávy statku.
- 7) Po konzultaci s předsedou správní rady GSMB organizovat všechna setkání GSTE a další společné schůze, připravovat programy jednání a vypracovávat zápisy z nich.
- 8) Koordinovat externí komunikaci a vztahy s veřejností jménem statku jako celku.
- 9) Pořádat příležitostné mezinárodní konference Great Spas International Conference (GSIC) v intervalech podle dohody s GSMB a IGC (zhruba jednou za tři roky) s cílem podporovat další vědecký výzkum a projekty týkající se atributů evropských lázeňských měst.
- 10) Řídit vztahy s EHTTA a ESPA a dalšími mezinárodními organizacemi podle dohody s GSMB.
- 11) Dohlížet na monitoring statku.
- 12) Udržovat styk se smluvními státy a spolkovými zeměmi ohledně žádostí o informace, přezkumy a mise.
- 13) Zajišťovat pravidelný kontakt s komponentami statku a podporovat spolupráci mezi nimi.
- 14) Připravovat prezentace a zastupovat GSTE na výjezdních schůzkách a akcích podle dohody s GSMB.
- 15) Vytvářet týmy pro vypracování žádostí o dotace z programů EU na finanční podporu projektů dohodnutých s GSMB.

Při sekretariátu mohou být zřízeny různé tematické podskupiny. Dosud byly zřízeny podskupiny pro marketing a propagaci a pro design a grafiku, v budoucnu mají tyto podskupiny pokrývat také oblasti vzdělávání a školení, zachování a ochrany včetně výzkumu, akcí pro mládež, financování z EU a další.

B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy

Zásadní součástí celkového systému řízení statku jsou Management plány na mezinárodní a místní úrovni (pro jednotlivé komponenty).

Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují funkční systémy správy podporované odpovídajícími právními předpisy, směrnicemi a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systému řízení v zájmu ochrany a zachování výjimečné světové hodnoty statku. Pro celý statek byl proto vypracován zastřešující Management plán (Property Management Plan, PMP), který shrnuje základní atributy přispívající k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou nutná k vyloučení těchto rizik. Stanovuje i další strategické cíle na nadnárodní úrovni a opatření potřebná k jejich dosažení.

Na místní úrovni je doplňují Lokální management plány vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejhodněji na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebné k dosažení těchto cílů. Lokální management plány se týkají jak vlastního území komponent (zapsaného statku), tak i příslušných nárazníkových zón nebo širšího prostředí tak, aby se eliminovala rizika související s rozvojovými projekty, která by mohla ohrozit výjimečnou světovou hodnotu statku.

Pro úspěšnou implementaci Management plánů je nutná součinnost všech klíčových subjektů na mezinárodní, národní, regionální i místní úrovni, tj. národních vlád a jejich centrálních institucí, krajských úřadů, dotčených měst i významných vlastníků a správců nemovitostí.

Zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku s tím, že oba tyto orgány jsou si vědomy, že při implementaci zastřešujícího Management plánu je třeba uznávat nadřazenost národních legislativ, které musí být respektovány, pokud by implementace PMP byla s nimi v rozporu, a že podávání zpráv o všech záležitostech souvisejících s Úmluvou o světovém dědictví je odpovědnost příslušného smluvního státu, který bude o každé takové situaci informovat IGC a GSMB. Stejně jako celkový systém řízení představuje i PMP vyvíjející se dokument, jehož implementaci budou IGC a GSMB průběžně kontrolovat.

Dlouhodobá vize

Statek Slavná lázeňská města Evropy usiluje o to, aby se stal příkladem zachování, správy, ochrany a prezentace komplexního sofistikovaného statku, tvořeného 11 živými evropskými městy. Jde o lázeňská města, která jsou ukázkou pokračující živé tradice, která v některých případech sahá více než 2 000 let do minulosti, do doby nástupu keltského a posléze římského uctívání a uznávání léčebných vlastností přírodních minerálních a termálních vod.

Tato lázeňská města toho mohou hodně nabídnout a správní orgány mají velkou odpovědnost, aby zajistily, že tato pozoruhodná místa budou navždy chráněna a že tradice zdravotní péče pro všechny, udržování přirozeného a umělého prostředí, stimulace kulturních programů a kvalita života pro obyvatele a návštěvníky budou adekvátně zajišťovány a kreativně řízeny. Z dlouhodobého hlediska

aspiruje statek Slavná lázeňská města Evropy na to, aby byl uznán jako příklad správy sériového nadnárodního statku světového dědictví.

Hlavní body dlouhodobé vize:

- vytvářet vizionářské postupy pro ochranu a zachování historické městské krajiny,
- demonstrovat výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím ochrany a prezentace jeho atributů a zachování jeho autenticity a integrity,
- získávat uznání jako centra excelence pro správu veřejné sféry a krajiny,
- demonstrovat přínosy zapojení veřejnosti a komunit a obchodních partnerství,
- vytvářet mezinárodní síť a společně stavět i na dalších tradicích světového lázeňství,
- implementovat strategie trvale udržitelného cestovního ruchu jako součást celkového přístupu k trvale udržitelnému rozvoji,
- minimalizovat uhlíkovou stopu cestovního ruchu prostřednictvím inovativních postupů v oblasti zelené dopravy a udržitelného rozvoje,
- usilovat o zapojení mládeže a všech obyvatel, aby si vážili světového dědictví a výjimečné světové hodnoty statku,
- pracovat kreativně s inovativními mladými mysliteli, jejichž budoucnost dnes tvoříme.

Principy zastřešujícího Management plánu a Lokálních management plánů

Zastřešující i místní management plány se řídí principy mezinárodní spolupráce zavedené smluvními státy s cílem prokázat dodržování Úmluvy o světovém dědictví v rámci nadnárodní struktury. V souladu s výše uvedenou dlouhodobou vizí smluvní státy:

- budou zajišťovat celkovou ochranu a trvale udržitelné využití statku,
- budou poskytovat právní rámce pro ochranu a uznání komponent statku,
- zavedou pravidla a rámec pro dobrou správu a spolupráci napříč národními, federálními a regionálními strukturami,
- budou spravovat statek prostřednictvím kompetentních, zkušených a finančně silných orgánů,
- budou prosazovat právní ochranu prostřednictvím robustních administrativních procesů,
- budou uznávat výjimečnou světovou hodnotu statku a zvyšovat povědomí o jeho kulturním dědictví,
- budou podporovat společné výzkumné projekty a šířit dosažená zjištění mezi širokou veřejnost,
- budou vyzdvihovat přínosy Seznamu světového dědictví,
- budou vybízet zainteresované subjekty a místní komunity k zapojení do správy a řízení statku,
- budou koordinovat implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management Plánu statku a Lokálních Management Plánů včetně souvisejících lokálních akčních plánů mezi všemi zapojenými subjekty.

Při dosahování těchto principů budou smluvní státy a jednotlivé komponenty přihlížet k relevantním politikám UNESCO a Výboru pro světové dědictví, jako jsou Doporučení UNESCO k historickým městským krajinám (2011), Politiky z roku 2007 o dopadech změny klimatu na statky světového dědictví, Strategie o omezování rizik katastrof na statky světového dědictví (2007), Strategie světového dědictví pro zvyšování odborné kvalifikace a budování kapacit (2011) a Politiky pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví (2015), a také k požadavkům týkajícím se ochrany a správy obsaženým v Prováděcích směrnících k Úmluvě o světovém dědictví.

Oficiální kanály a postupy vytvořené jednotlivými státy se musejí využívat pro notifikaci problémů týkajících se Úmluvy o světovém dědictví, přičemž vždy je třeba informovat IGC o implementaci každého takového postupu.

Obecné cíle Management plánu

Aby prokázaly hodnoty a přínosy obsažené ve výše uvedených principech, zavazují se smluvní státy, IGC, GSMB a účastnická města, že budou usilovat o naplnění následujících cílů obsažených v zastřešujícím Management plánu statku a založených na cílech převzatých z Budapeštské deklarace (2002, s doplňkem z roku 2007), jimiž se řídí provádění Úmluvy o světovém dědictví („princip 5C“: credibility/důvěryhodnost), conservation/zachování, péče o statek, capacity-building/posilování odborných kapacit, communication/komunikace, communities/komunity). Tyto principy jsou obsaženy v akčním plánu (viz dále). Schopnost smluvních států plnit tyto cíle je posílána mezinárodní i národní legislativou.

B.3 Zastřešující Management Plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci

Správa statku Slavná lázeňská města Evropy obsahuje řadu výzev, týkajících se koordinace správy napříč sedmi státy a jedenácti komponentami – vlastními lázeňskými městy. Nejnáročnějším aspektem je neustálý tlak na rozvoj a změny v reakci na ekonomický vývoj a infrastrukturní projekty. Kromě toho řízení rostoucího počtu návštěvníků a činností potřebných k pokrytí tohoto nárůstu, včetně požadavků na dopravu a parkování automobilů, zvyšuje tlak na kapacitu dostupných zařízení. Programy pro řešení těchto problémů jsou součástí lokálních management plánů. Následující text shrnuje výzvy, které mají dopad na statek jako celek.

Prioritní nadnárodní výzvy

Ochrana

V sedmi smluvních státech existuje dostatečná legislativa na ochranu kulturního a přírodního dědictví a životního prostředí, která poskytuje kvalitní právní rámec pro ochranu statku na nadnárodní bázi. Pokud se v jednotlivých státech vyskytnou rozdíly v přístupu k ochraně statku, zavede GSMB monitorovací proces k identifikaci a sledování odchylek v přístupu ke strategickému plánování a rozvojovým projektům a projedná je s IGC.

Výzkum

Byla identifikována řada klíčových oblastí, které by se v budoucnu mohly stát předmětem zastřešujících výzkumných projektů. Jde například o: i) techniky a metody používané při restaurování objektů v jedenácti lázeňských městech a školení příslušných aktérů (řemeslníků, techniků a odborníků), ii) sestavení map rozvojových tlaků na lázeňská města a vytvoření rámců pro podporu pokračování lázeňských tradic těchto měst, iii) sledování dat o turistice v lázeňských městech s cílem shromáždit konzistentní data o dynamice turismu a jejích fyzických a ekonomických dopadech (ve spojení s EHTTA).

Propagace

Výzvou pro Slavná lázeňská města Evropy je používat tento titul jako značku při společné propagaci udržitelné řady nových produktů cestovního ruchu. Slavná lázeňská města Evropy byla vždy v popředí rozvoje toho, co je dnes obecně označováno jako „evropský turistický průmysl“. Lázeňská města se jako taková vždy uměla úspěšně prezentovat na zahraničních trzích. Tato tradice pokračuje dodnes a odráží se v grafickém designu brožur, plakátů a výstav, literatury a poezie, webových stránek, elektronických a sociálních médií, filmů a fotografií nejvyšších standardů. Slavná lázeňská města Evropy budou vyvíjet společné marketingové produkty a budovat široké povědomí o hodnotách statku.

Strategie udržitelného cestovního ruchu

Lázeňská města mezi sebou vždy tvrdě soutěžila a snažila se získat náskok před svými konkurenty nejmodernějšími léčebnými postupy, novými moderními zařízeními, inovacemi v architektuře a krajinářství a vynalézavými kulturními programy. Vždy byla centry návštěvnické aktivity a spoléhala na turismus pro udržení růstu a ekonomického blahobytu. K udržení tohoto blahobytu přispěje i získání

titulu světového dědictví. Je ovšem nutné snížit dopad turismu na životní prostředí a infrastrukturu. Pracovníci cestovního ruchu jedenácti lázeňských měst sdílejí velké množství zkušeností a kreativity při řízení strategií udržitelného cestovního ruchu v jejich komponentách a výzvou je nyní spolupracovat ve prospěch všech zúčastněných pod novou značkou a s řadou produktů cestovního ruchu. pro domácí i mezinárodní trh. Strategie udržitelného cestovního ruchu pro celý statek bude vypracována v souladu s Doporučením UNESCO k historické městské krajině z roku 2011 a opatřením Generálního shromáždění Výboru pro světové dědictví z roku 2015 pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví.

Hrozby

Níže uvedené hrozby jsou potenciální, jinými slovy jde o hrozby, které by mohly v budoucnu ovlivnit výjimečnou světovou hodnotu statku nebo jeho jednotlivých komponent. Takové hrozby jsou relevantní pouze v případě, že je lze rozumně předvídat nebo lze předpokládat, že budou mít dopad na statek, nebo pokud se vyskytly dříve. Byly identifikovány už během procesu nominace (viz kap. 4.b nominační dokumentace) a níže jsou uvedeny ve stejném pořadí, jaké používají systémy periodického a reaktivního monitoringu.

1) Stavební vývoj

Velké rekonstrukce a nové stavby mohou poškodit výjimečnou světovou hodnotu. Je proto nezbytně nutné zvážit míru rozvojových tlaků na komponenty série a zvážit tlaky na demolice, přestavby nebo novou výstavbu. To zahrnuje i přizpůsobení stávajících budov, a to zejména těch, které dokládají atributy OUV statku, pro nové využití, jež by poškodilo autenticitu a integritu. Ne všechny projekty způsobují škody a některé projekty mohou revitalizovat původní budovy k jejich původnímu využití nebo zajistit jejich trvalou funkci a ekonomickou životaschopnost modernizačních systémů a zařízení.

2) Dopravní infrastruktura

Tlaky na zlepšení dopravní infrastruktury mohou mít zásadní dopad na narušení urbanistické situace lázeňského města. Jsou-li jejich výsledkem například pěší zóny nebo opatření pro zmírnění tlaku na parkování aut, mohou chránit autenticitu a zlepšovat integritu, jiná opatření však mohou narušit nebo mít trvalý nepříznivý dopad na autenticitu.

3) Dodávky energií a servisní infrastruktura

Obdobným způsobem obnova nebo výstavba nové servisní a inženýrské infrastruktury například pro dodávky plynu, elektřiny, vody nebo pro odpadové hospodářství, přestože může být z krátkodobého hlediska rušivá, má potenciál přinést trvalá zlepšení životního prostředí. Mnoho projektů zahrnuje podzemní činnost a výkopy, které mohou být škodlivé pro archeologické pozůstatky a základy historických staveb. Pozitivní vliv by naopak měly projekty na odstranění nadzemních elektrických vedení, jež by měly za následek snížení škodlivého vizuálního vjemu statku nebo jeho nárazníkové zóny.

4) Znečištění životního prostředí

Tyto faktory jsou obecně pod přísnou kontrolou, a nepředstavují proto velkou hrozbu. V některých městech je problémem znečištění ovzduší, dobře zvládnuto je naopak obecně

ohrožení zásobování vodou. Havarijní události způsobené únikem chemikálií jsou řízeny havarijními službami, které mají pro takovéto velké události připravené krizové plány, a jedná se o velmi vzácné události. Pokud je pravděpodobné, že se známý zdroj znečištění v budoucnu zhorší, měl by být zahrnut do lokálních management plánů.

5) Využívání/změny biologických zdrojů

Zemědělství, lesnictví, rybářství či myslivost představují pro komponenty statku, s částečnou výjimkou lesnictví, málo pravděpodobnou hrozbu.

6) Dobývání nerostných surovin

Podzemní a povrchová těžba a zpracování nerostných surovin bývá často trvalou hrozbou. Dopady těchto činností jsou obvykle omezeny na nárazníkové zóny, ale přesto je třeba je evidovat. Často se objevují nové tlaky na znovuotevření dříve opuštěných těžebních závodů, ale evropské předpisy týkající se kontroly těžby a nápravy škod po těžbě, pokud je povoleno v ní pokračovat, jsou obvykle přísně vynucovány.

7) Místní podmínky ovlivňující materiály staveb

Tyto hrozby pokrývají širokou škálu potenciálních vlivů například tam, kde předchází podzemní těžba nebo činnost vodních toků narušily stabilitu budov. Zvažovat je třeba i riziko ekonomických aktivit ve městech, která má za následek zvýšený provoz a pohyb těžkých vozidel a z toho vyplývající zvýšení znečištění ovzduší a tlak na zajištění parkování. Opatření na předcházení takovým rizikům jsou uvedena v lokálních management plánech.

8) Společenské a kulturní využití kulturního dědictví

V případě lázeňských měst může představovat významný problém například tehdy, kdy je udržování udržitelné lázeňské funkce nezbytnou součástí celkové strategie řízení. Významnými faktory jsou také přelidnění nebo naopak nedostatek obyvatel ve městě a cestovní ruch. Žádoucí je živá místní populace s téměř plnou zaměstnaností a udržení mladých lidí v místní ekonomické aktivitě, což je i případ většiny lázeňských měst. Existují však i negativní faktory, které ovlivňují místní populační vzorce, například zvýšení hodnoty nemovitostí, které místním lidem brání v nákupu domů, změna bytových domů na hotely a penziony (fenomén AirB'n'B), sezónnost některých zaměstnání, centralizace dodavatelských řetězců, jež jsou méně závislé na místních dodavatelích, a pokračující migrace mladých lidí do velkých městských aglomerací. Obyvatelstvo může být ovlivněno i úbytkem tradičního průmyslu a činnosti v lázeňských městech. To bude mít také dopad na pracovní příležitosti a následný ekonomický rozvoj.

Společenské/kulturní využití kulturního dědictví se v evropském kontextu soustřeďuje především na statistiky počtu návštěvníků a ekonomiku cestovního ruchu a z toho vyplývající potřeby zlepšovat návštěvnická zařízení v kulturních objektech, což má dopad i na dopravní infrastrukturu. Tyto otázky jsou řešeny v lokálních management plánech, které by měly zmiňovat i únosnost nejméně navštěvovaných míst v lázeňském městě a opatření k řízení pohybu návštěvníků. Navrhovaná opatření by měla být zahrnuta do místní strategie udržitelného cestovního ruchu, která by měla zahrnovat i předpovědi budoucího počtu návštěvníků.

Tlak na změnu využití budov (například přestavby domů na hotely a penziony) může v průběhu času způsobit významné změny ve složení místního obyvatelstva. Změny v maloobchodě v důsledku vyššího počtu návštěvníků mohou mít dopad také na místní podniky, jimž začnou konkurovat velké obchodní řetězce připravené platit vyšší nájemné za nemovitosti. Strategie využití území jsou zavedeny ve všech komponentách a odrážejí se v místních plánech řízení. Strategie udržitelného cestovního ruchu musí být pečlivě zacíleny tak, aby vyšší počet návštěvníků měl co nejmenší negativní dopad na fyzické prostředí, ale měl zároveň co největší ekonomický přínos.

9) Jiné lidské aktivity

Tato hrozba zahrnuje především protispolečenskou činností různého druhu. V Evropě mají lázeňská města obecně nízkou úroveň místní nebo organizované trestné činnosti. Zneužívání drog je obecně v souladu s celostátním průměrem a v posledních letech zavedení přísné finanční regulace omezilo problém „praní špinavých peněz“ v lázeňských kasinech. Terorismus pravděpodobně zůstane vážnou hrozbou pro bezpečnost tam, kde se lidé a návštěvníci shromažďují pro potěšení a rekreaci, a nikde nemohou tvrdit, že jsou vůči takovým potenciálním hrozbám imunní. Lázeňská města, stejně jako všechna městská sídla, budou i nadále spoléhat na připravenost a inteligenci bezpečnostních složek v boji za vymýcení těchto hrozeb.

10) Změna klimatu a náhlé živelní události

Dopad změny klimatu a nepříznivých povětrnostních jevů je relativně novým jevem a představuje problém předpovědi a hodnocení rizik. Dopad je skutečný, ale důsledky jsou dalekosáhlé a je těžké je pochopit a naplánovat do budoucna. Určité změny ve vzorcích počasí (například výskyt silnějších a náhlých dešťů, které v některých oblastech vedou k bleskovým záplavám) mají vážný dopad na fyzickou strukturu staveb. Mnohá lázeňská města zavedla strategie řízení povodňových rizik a zvládnutí povodní a byla k tomu realizována příslušná opatření. Existuje také možnost, že změna klimatu povede ke změnám rostlinných druhů, které ovlivní lázeňskou krajinu. Dlouhotrvající suchá období zvyšují riziko požárů v krajině kolem lázní. Tato rizika je třeba vzít na vědomí a je třeba se jimi zabývat i v LMP. Opatření by měla vzít v úvahu doporučení UNSECO k dopadům změny klimatu na památky světového dědictví z roku 2007.

11) Náhlé ekologické a geologické události

Náhlé živelní nebo geologické události mohou stejně jako změna klimatu vyústit v ekologické změny, ale žádné takové události se v případě statku nepředpokládají. Také pokles hladiny podzemní vody nebo ztráta zdrojů přírodních vod v důsledku náhlé události jsou velmi nepravděpodobné, stále větším problémem v určitých oblastech je ale čerpání vody. Nejzávažnější geologickou událostí by bylo zemětřesení, všechna lázeňská města se však až na jednu výjimku nacházejí v oblastech s velmi nízkým seismickým rizikem. V hornatých oblastech představují riziko i pády kamenů a sesuvy půdy. Pokud existují plány pro nepředvídané události/katastrofy, je na ně odkazováno v LMP.

12) Invazivní/cizí druhy nebo nadměrné rozšíření druhů

Rizikem je zavlečení, záměrné nebo náhodné, cizích nebo exotických druhů, které narušují přirozené ekologické procesy a vytvářejí nová populační centra na území statku nebo v jeho blízkosti s rizikem poškození jeho prostředí. Toto riziko podléhá v Evropě přísné kontrole a je nepravděpodobné, že by představovalo velkou hrozbu.

13) Manažerské a institucionální faktory

Vzhledem k závazkům k ochraně statku na národní, regionální i místní úrovni je tato hrozba málo pravděpodobná. Tlaky na místní, regionální a vládní výdaje jsou však neustále přítomné a současné převládající klima navíc naznačuje, že protichůdné tlaky se budou i nadále zvyšovat. Manažerské a institucionální faktory se odrážejí ve zranitelnosti vedení lázeňských měst vůči změnám priorit a principů demokratické kontroly, což by mohlo mít významný dopad na zdroje dostupné na ochranu, zachování a správu statku, na propagaci a rozvoj cestovního ruchu.

Kurhaus, Baden-Baden (foto: Michal Urban)

B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů

S ohledem na skutečnosti uvedené v kapitolách B.2 a B.3 výše byly pro zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy i pro Lokální management plány stanoveny tyto hlavní cíle.

1. Důvěryhodnost

- 1.1 Posilovat uznání Seznamu světového dědictví
- 1.2 Posilovat uznání výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy
- 1.3 Založit všechny aktivity na známých příkladech dobré praxe
- 1.4 Vždy usilovat o dokonalost v oblastech ochrany, zachování, prezentace a správy statku podle nejvyšších standardů
- 1.5 Spolupracovat s jinými nadnárodními sériovými statky za účelem vytvoření fóra pro sdílení zkušeností

2. Zachování (péče o statek)

- 2.1 Zajistit účinnou péči o statek Slavná lázeňská města Evropy podle nejvyšších standardů
- 2.2 Chránit a udržovat výjimečnou světovou hodnotu série, její autenticitu a integritu,
- 2.3 Bránit projektům v oblasti rezidenční výstavby a infrastruktury, které mohou způsobit poškození výjimečné světové hodnoty série,
- 2.4 Podporovat společné výzkumné projekty v oblasti nových technologií a procesů zaměřených na zlepšení konzervačních technik a metod uplatňovaných na stavby a přírodní prostředí lázeňských komponent
- 2.5 Umožnit a podporovat školení pracovníků, kteří se zabývají ochranou přírody, řemeslníků, techniků, akademiků, vědců, profesionálů a zejména mladých lidí, spolupracovat napříč jednotlivých komponent a sdílet zkušenosti, znalosti a přátelství

3. Posilování odborných kapacit

- 3.1 Zkoumat a podporovat rozvoj účinných opatření v oblasti zvyšování odborné kvalifikace a posilování odborných kapacit
- 3.2 Zvyšovat porozumění Úmluvě o světovém dědictví a jejích souvisejících nástrojů mezi všemi zúčastněnými aktéry včetně místních komunit
- 3.3 Propagovat a sdílet znalosti o lázeňských městech prostřednictvím společného dialogu a výměny
- 3.4 Navázat pracovní vztah s Evropským sdružením historických lázeňských měst (EHTTA), Evropským institutem kulturních cest, Evropským svazem léčebných lázní (ESPA) a sdruženími s celosvětovou působností. Paralelně spolupracovat s národními lázeňskými svazy a jednotlivými smluvními stáry na rozšiřování znalostí evropských lázeňských měst.

3.5 Vytvořit síť mezinárodních lázeňských odborníků a specialistů

3.6 Založit výzkum týkající se hmotných a nehmotných hodnot statku

3.7 Šířit nové poznatky a výzkum v co nejširší míře stávajícím i novým cílovým skupinám, a to i prostřednictvím mezinárodní konference Great Spas International Conference

4. Komunikace

4.1 Zvyšovat veřejné povědomí, zapojení, entuziasmus a podporu pro koncept světového dědictví

4.2 Propagovat sériový statek a jeho komponenty prostřednictvím společné komunikační strategie

4.3 Propagovat výjimečnou světovou hodnotu statku zvláště u mládeže

4.4. Zajistit, že hodnoty statku budou uznávány a oceňovány národními, regionálními a místními činiteli s rozhodovací pravomocí, místními komunitami a návštěvníky komponent,

4.5 Rozvíjet vzdělávací programy a rámce pro předávání poznatků týkajících se hodnot statku na všech úrovních vzdělávací hierarchie, od dětí po seniory, s využitím příslušných manuálů Centra světového dědictví a příkladů dobré praxe

4.6 Vyvinout značku The Great Spa Towns of Europe, vytvářet a rozvíjet povědomí o této značce a propagovat tuto značku a její význam

5. Komunity

5.1 Zlepšovat roli komunit při implementaci a chápání Úmluvy o světovém dědictví,

5.2 Informovat místní podniky, obyvatele a návštěvníky o cílech statku Slavná lázeňská města Evropy

5.3 Dbát na to, aby místní komunity a zvláště mladí lidé věděli o přínosech zápisu Slavných lázeňských města Evropy na Seznam světového dědictví

5.4 Vysvětlovat povinnosti, které zápis světového dědictví klade na místní komunity

5.5 Umožnit místním komunitám pochopit a ocenit hodnoty a atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

5.6 Dosáhnout širokého zastoupení místní komunity v místních řídicích skupinách v komponentách série, a to zejména mladých lidí, a zapojit tyto skupiny do pravidelného monitoringu, propagace a kulturních aktivit

5.7 Zajistit, aby si místní činitelé s rozhodovací pravomocí byli vědomi zapojení komponent do sériového nadnárodního statku světového dědictví

6. Finanční zdroje

6.1 Zajistit, aby bylo k dispozici dostatečné financování pro provádění dohodnutých činností v zastřešujícím akčním plánu,

6.2 Zajistit, aby byly k dispozici finanční prostředky pro udržení životaschopného a efektivního společného sekretariátu,

6.3 Porozumět kolektivním odpovědnostem spojeným se sériovým statkem a poskytovat adekvátní zdroje k jejich zabezpečení

6.4 Zkoumat možnosti získání vnější finanční podpory pro provádění akčního plánu, výzkumu a jeho programů z EU a dalších zdrojů

6.5 Rozvíjet partnerství s externími organizacemi za účelem spolupráce na společných vzájemně prospěšných projektech

6.6 Zajistit, aby přínosy plynoucí ze zápisu do světového dědictví a investice do něj ze strany obecních úřadů byly pochopeny a oceněny místními komunitami

7. Cestovní ruch

7.1 Etablovat standardní formát pro sběr uživatelských dat cestovního ruchu a lázeňství v jednotlivých komponentách na roční bázi

7.2 Monitorovat dopad změn sociálních a veřejných zdravotních služeb

7.3 Monitorovat poskytování nového ubytování pro návštěvníky v lázeňských městech

7.4 Vytvořit vícejazyčné webové stránky pro propagační účely

7.5 Vytvořit fórum pro pracovníky cestovního ruchu v lázeňských městech pro sdílení osvědčených postupů a zkušeností

Výše uvedené základní cíle jsou konkretizovány v návrhové části Management plánu (v akčním plánu).

B.5. Celkový akční plán

Zastřešující Management Plán vznikl jako výsledek podrobné diskuse mezi státy, které jsou signatáři nominační dokumentace statku The Great Spas of Europe. Mnoho informací a rad bylo získáno i z Management Plánů již dříve zapsaných transnacionálních sériových statků. Při zpracování zastřešujícího Management Plánů byly brány v úvahu dřívější rozhodnutí Výboru pro světové dědictví týkající se sériových a nadnárodních nominací, zprávy z mezinárodních setkání expertů, nedávné úspěšné nominace a aktuální Prováděcí směrnice k Úmluvě o světovém dědictví (WHC.17/01 12. července 2017).

V této kapitole jsou základní cíle Management plánu (viz kap. B4) rozpracovány do akčního plánu na první šestileté období s tím, že rokem jedna je rok zápisu statku na Seznam světového dědictví (2021). Implementace akčního plánu bude po třech letech interně revidována a GSMB předloží Mezivládnímu výboru k přezkoumání a případným doporučeným úpravám průběžnou zprávu. Další informace o implementaci akčního plánu a aspektech některých z konkrétně navrhovaných akcí jsou uvedeny v následující kapitole.

Akční plán na první šestileté období

1.0	Důvěryhodnost	Termín
MS1	Správní rada statku se podělí o své zkušenosti s přípravou nominace GSTE s oblastmi světa identifikovanými ve srovnávací analýze, kde existují tradice využívání minerální a termální vody, ale jsou nedostatečně zastoupené na Seznamu světového dědictví.	2023–
MS2	Bude vytvořen mechanismus pro posílení celosvětového dialogu o tradičním využití léčivých vod a jejich hodnotách	2022
MS3	Sekretariát se připojí k fóru pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů s dalšími sériovými nadnárodními statky	2022–
MS4	Zúčastňovat se konzultací, odborných setkání a konferencí týkajících se nadnárodní spolupráce	2022–
MS5	Připravit a řídit první mezinárodní konferenci Great Spas International Conference	2023
2.0	Zachování / péče o statek	
MS6	Připravit společný projekt k rozvoji porozumění různým metodám a systémům pro zaznamenávání stavu ochrany a dohodnout se na společných standardech monitoringu	2022–

MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	2023
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	2021–
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavy, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionu lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	2023
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	2021–
3.0	Posilování odborných kapacit	
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a výjimečné světové hodnotě u místních komunit	2022
MS12	Navázat partnerství s existujícími evropskými a světovými lázeňskými asociacemi za účelem sdílení zdrojů pro účinnou propagaci hodnot lázeňských měst a účasti na mezinárodních konferencích s cílem oslovit širší publikum	2024
4.0	Komunikace	
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	2021–2022
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod odvozených ze zápisu na Seznam světového dědictví	2022
MS15	Vytvořit společného průvodce po statku Slavná lázeňská města Evropy v jazyce všech smluvních států	2021–2022

MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	2022
MS17	Připravit výběrové řízení na návrh nového loga GSTE, grafického manuálu a korporátní identity	2023
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	2022
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	2023–
5.0	Komunity	
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	2022
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	2022, 2024, 2026
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	2021
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	2023–
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	Od 2023 jednou ročně
6.0	Operativa	
MS25	Připravit podmínky pro vznik členství v první správní radě statku (GSMB) a vytvořit kalendář budoucích schůzek a akcí, podpořit dialog prostřednictvím on-line platformem	2022
MS26	Vytvořit právní rámec pro fungování systému řízení a sekretariátu	2021–2022

MS27	Jmenovat zaměstnance sekretariátu, odsouhlasit jejich pracovní podmínky a vytvořit stálé sídlo sekretariátu	2022–2023
MS28	Získat souhlas s provozním rozpočtem na roky 1 až 6	2021–2026, ročně
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů	2021
MS30	Uzavřít novou smlouvu na vývoj a správu webové stránky GSTE	2021
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst statku síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	2022–
7.0	Cestovní ruch	
MS32	Vytvořte platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími subjekty	2022–
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	2023–
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a dopad nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	2023–
MS35	Vyvinout automatické rozhraní pro překlady textů na webových stránkách jednotlivých lázeňských měst a stránkách GSTE	2023–
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	2024–
MS37	Zúčastňovat se velkých cestovních veletrhů se stánkem GSTE	Od 2025 ročně
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	2022

B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu

Za implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management plánu a jeho celkového akčního plánu zodpovídá představenstvo GSMB, v jehož odpovědnosti je i zajišťování souvisejících finančních zdrojů a monitoring statku po vzájemné dohodě s IGC.

Řízení statku na každodenní bázi zajišťuje sekretariát v čele s generálním tajemníkem, jehož práci budou podporovat další pracovníci s odpovědností za finance, propagaci, marketing a administrativu. Další podporu budou poskytovat site manageři jednotlivých komponent, kteří budou také koordinovat práci projektových podskupin.

Společné webové stránky statku

Provoz původních webových stránek nominačního projektu www.spaarch.cz a pracovní projektové platformy na „Google Drive“ byl ukončen a informace o statku byly převedeny na nové společné webové stránky www.greatspatownsofeurope.eu.

Společný koncept péče o statek

Ve všech sedmi smluvních státech existují strategie a nástroje pro zachování historického městského prostředí a okolní krajiny. S tímto zázemím jsou lázeňská města v silné pozici, aby úzce spolupracovala na vývoji společné holistické koncepci systému péče o statek tak, aby byl uchován pro příští generace. S podporou globálního informačního systému EHTTA „Thermal Atlas“ pro sběr dat o lázeňských městech existuje potenciál spojit ochránářské týmy a specialisty z každého z jedenácti lázeňských měst, aby si vyměňovali zkušenosti, zkoumali různé konzervační techniky a metodiky používané v praxi při ochraně jednotlivých lokalit. Tyto aktivity lze kombinovat se sledováním a analýzami dopadu rostoucího počtu návštěvníků a toho, jak lze tyto trendy co nejlépe využít ve prospěch místních komunit a ochrany atributů statku. Nabízí se tak příležitost pro nadnárodní spolupráci a rozvoj osvědčených postupů výjimečné úrovně.

Společné výzkumné projekty

Existuje mnoho aspektů správy a ochrany statku a jeho komponent, které si zaslouží další výzkum a pozornost do budoucna. Potenciál pro spolupráci a projekty s akademickými institucemi je skutečně velký a Sekretariát připraví řadu tematických dokumentů, aby tyto příležitosti prozkoumal. Oblasti budou zahrnovat:

- monitorování změn měst a rozvojových tlaků
- záznam stavu zachování s využitím technologií GIS
- výsadba a ochrana přírody v parcích a zahradách v době klimatických změn (např. společný přístup ke směrnicím EU a omezením týkajícím se nepůvodních druhů)
- systémy ochrany, automatizovaného monitorování a včasného varování týkající se zdrojů přírodních minerálních vod
- iniciativa Historic Urban Landscape a její ponaučení pro statek The Great Spas of Europe

Společná koncepce rozvoje cestovního ruchu

Komponenty série jsou dobře známé jako centra turistického ruchu. Kolektivní zkušenost pracovníků cestovního ruchu v jedenácti lázeňských městech je přínosem velké hodnoty a opírá se o bohaté zkušenosti. Každá komponenta má vypracovaný systém vlastní propagace, větším komponenty také

spolupracují s tematickými konsorcií, která cílí na zahraniční návštěvníky. V komponentách série stráví návštěvníci každoročně 28 milionů nocí, což generuje ekonomický přínos 1,1 miliardy EUR ročně. Podskupina pro cestovní ruch se bude zabývat vývojem nového produktu s názvem The Great Spa Towns of Europe, jehož cílem bude generovat udržitelnou přidanou hodnotu pro každé lázeňské město. Některé související body jsou uvedeny v akčním plánu.

Společné kulturní akce a programy

Lázeňská města, která jsou součástí série, mají dlouhou tradici pořádání kulturních a sportovních akcí a dalších „zpestření“ vyvinutých tak, aby zabavily návštěvníky a lázeňské hosty. Každé lázeňské město již zpracovává rozsáhlý roční kalendář kulturních akcí. Pro budoucí posílení značky The Great Spa Towns of Europe bude vypracován návrh na vytvoření programu zastřešujících akcí soustředěných jednak kolem zahájení lázeňské sezony, kolem oslav Dne světového dědictví, Světového dne vody, Mezinárodního dne památek a sídel, Dnů evropského dědictví či Evropského lázeňského dne a také rozvoj konceptu akcí a diskusí „Evropská kavárna“ včetně akcí pro mládež.

C. Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary

C.1 Identifikace komponenty Karlovy Vary

Umístění: Karlovarský kraj, Česká republika

Souřadnice centrálního bodu: N50 13 23, E12 53 0.98

Plocha komponenty: 1 123 ha

Plocha nárazníkové zóny: 1 118 ha

Plocha celkem: 2 241 ha

Oranžově: hranice komponenty, tmavě zeleně: městská zástavba na území komponenty, světle zeleně: lázeňská terapeutická a rekreační krajina

Hranice komponenty

Hranice komponenty byla zvolena tak, aby zahrнула všechna území, které dokládají přínos Karlových Varů k výjimečné světové hodnotě sériového statku Slavná lázeňská města Evropy. Relativně velká rozloha komponenty odráží bohatý rozvoj Karlových Varů během „dlouhého devatenáctého století“ a zahrnuje velkou městskou strukturu a hustou síť lázeňské krajiny obklopující město, s řadou prvků sloužících lázeňským hostům a návštěvníkům. Komponenta zahrnuje všechny hlavní lázeňské budovy a termální prameny s kolonádami a koupelemi, lázeňskou infrastrukturu i městské obvody, ve kterých se nacházely a nacházejí hotely a penziony a kde byly vybudovány důležité společenské budovy. Celé území komponenty požívá několika vrstev ochrany podle národních právních ustanovení (ochrana kulturního dědictví, ochrana přírody a krajiny, ochrana přírodních minerálních zdrojů aj.).

Hranice komponenty sleduje přirozené vlastnosti krajiny. Patří do ní všechny městské stavby v údolí řeky Teplá až po její soutok s řekou Ohře. Hranice vede podél lesních promenád a vycházkových stezek směřujících k hlavním uzlovým bodům v krajině. Na jihovýchodě zahrnuje, společně s Gogolovou stezkou, kopec Tři kříže, Ottovu výšinu a Goethovu vyhlídku na vrcholu Výšiny věčného života. Potom vede na jih a podél Staré pražské silnice, na Beethovenovu stezku na jihu, a zahrnuje přírodní krajinný park hotelu Richmond. U restaurace Toscana přechází řeku Teplá a potom vede podél Odpolední pěšiny k jihovýchodu, zahrnuje nejstarší promenádní stezky v lázeňských lesích, rozhlednu Diana na

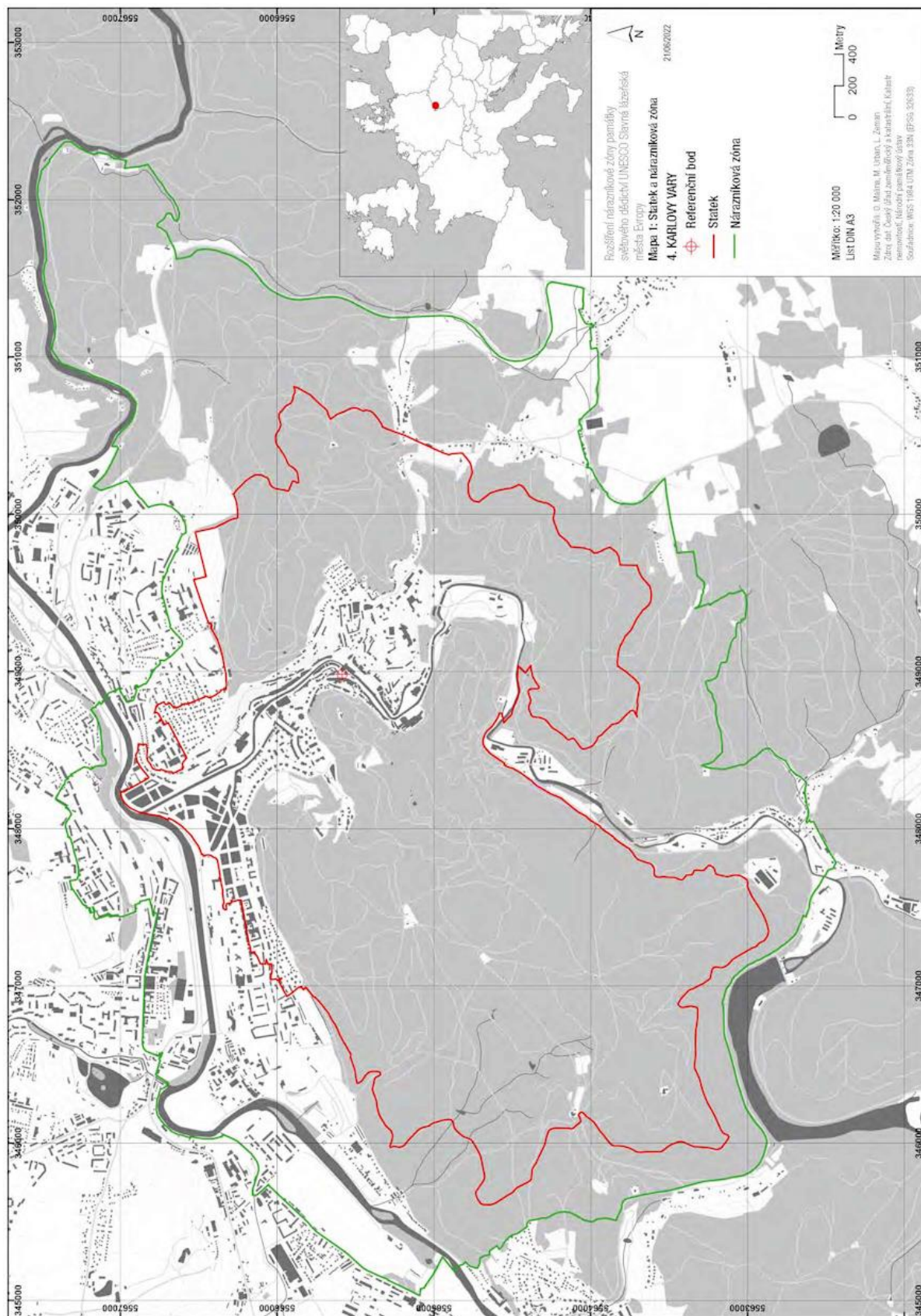
Výšně přátelství, zříceninu kostela sv. Linharta a turistickou restauraci a kolem rozhledny Aberg pokračuje podél tuhnické silnice k severu, kde zahrnuje vilovou čtvrť v Tuhnicích a obchodní a administrativní část města.

Hranice nárazníkové zóny

V okolí vlastní komponenty byla vymezena nárazníková zóna, která přispívá k ochraně statku a jeho vizuálního rámce.

Na severozápadě jde hranice od zaústění Chodovského potoka do Ohře podél Závodní ulice, u Doubského mostu překračuje Ohři a jde dále na jih k vodní nádrži Březová a podél Teplé do Březové, odkud pokračuje směrem k Vítkovu vrchu a podél Revoluční ulice až k silnici I/6, podél ní pak směrem na sever až k poslední velké zatáčce, odtud k restauraci Hubertus a poté podél Ohře k Drahovicím, jimiž prochází po ulicích Krokově a Lidické a napříč Drahovicím k Drahovickému mostu. Odtud šla původně, v mapách vytvořených pro nominační dokumentaci, podél Ohře zpět do výchozího bodu. V souladu s doporučením Výboru pro světové dědictví obsaženém v rozhodnutí Výboru o zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví z července 2021 byla nárazníková zóna komponenty Karlovy Vary v severní části v roce 2022 rozšířena, aby byla zajištěna dostatečná ochrana před potenciální budoucí zástavbou, zejména z hlediska vizuální integrity tak, aby byla zachována zvláště v dálkových pohledech ze statku severním směrem a v zažitých pohledech z jeho nejbližšího okolí. V úseku mezi zaústěním Rolavy do Ohře a Drahovickým mostem tak nárazníková zóna zahrnuje ještě území na jih od ulice Sokolovská až po její křižovatku s ulicí Nákladní, zástavbu na Růžovém vrchu nad železniční tratí, jde až k uličce Prokopa Holého, odkud se vrací k Drahovickému mostu. Rozšíření nárazníkové zóny až na terénní horizont ochrání zástavbu i krajinné partie severní části statku od případného vizuálního uplatnění hmotově a výškově nepřiměřených objektů, pokud by v dotčeném území na levém břehu řeky vznikaly nově nebo bylo navrženo navyšování zástavby současné. Pokud Výbor pro světové dědictví nově navrženou hranici schválí, bude možná ji promítnout i do územního plánu města Karlovy Vary

Hranice komponenty a její nárazníkové zóny byly zaneseny do katastrálních map, jejichž pomocí je možné definovat hranice s největší přesností na úrovni jednotlivých parcel. Současně s tím hranice komponenty a nárazníkové zóny poskytují základ pro jasný legislativní rámec pro prostorové plánování města.

Hranice komponenty Karlovy Vary a její nárazníkové zóny

Hranice komponenty Karlovy Vary a její nárazníkové zóny – ortofotomapa

C.2 Popis komponenty Karlovy Vary

Komponenta Karlovy Vary je po City of Bath druhou největší součástí statku Slavná lázeňská města Evropy. Jde o hlavní lázeňské město západočeského lázeňského trojúhelníku s více než osmdesáti prameny, které vyvěrají v úzkém a hluboce zaříznutém údolí řeky Teplá, sevřeném strmými svahy s honosnými vilami a obklopovaném rozlehlými lesy lázeňské léčebné a rekreační krajiny. Údolím prochází v délce asi 2 km centrální lázeňský bulvár jdoucí od majestátního Grandhotelu Pupp na jižním konci až po Alžbětiny lázně na severu. V rozsáhlé lázeňské zóně, oddělené od správní a obchodní části města, se nacházejí rozmanité příklady historizující architektury a budov v secesním stylu ze zlaté éry města ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Jde o největší lázeňský komplex v Evropě a nikde dnes není „pitná kúra“, nejvýznamnější lázeňská léčebná procedura v Karlových Varech, lépe patrná než na krásných kolonádách, kde nejteplejší prameny regionu vydávají vysoce mineralizovanou uhličitou vodu, kterou tisíce návštěvníků a lázeňských hostů volně usrkávají z tradičně tvarovaných porcelánových pohárků.

Díky unikátnímu složení minerálních pramenů, inovativním metodám v balneologii a skvělým možnostem zábavy a ubytování se Karlovy Vary zařadily mezi nejznámější lázně v Evropě. „Největší evropský salon pod širým nebem“, navštěvovaný královskými rodinami, hlavami evropskými státy, vysokou aristokracií a umělci, se stal prototypem vzájemné tolerance a vzorem sjednocené Evropy. Město má dnes zhruba 46 000 obyvatel (2021), z nichž kolem 20 000 žije na území komponenty statku.

C.2.1 Přírodní poměry a poloha

Statutární město Karlovy Vary je přirozeným centrem Karlovarského kraje. Jde o největší lázeňskou lokalitu v České republice, která současně plní funkci turistického centra a centra kulturního a společenského života. Správní území města má rozlohu 5 910 hektarů. V současnosti je tvoří 15 katastrálních území (totožných s městskými částmi) a 50 urbanistických obvodů.

Lázeňská část města leží v úzkém strmém údolí říčky Teplá nedaleko jejího soutoku s Ohří. Vody Teplé jsou ohřívány četnými termálními prameny, které vyvěrají v blízkosti jejího toku, a v zimě proto nezamrzá. Součástí komponenty je jak velmi rozsáhlá lázeňská čtvrť, která se rozprostírá podél hlubokého údolí řeky, a strmé terasovité svahy s honosnými vilami, tak okolní zalesněné kopce v délce přes 3 km na jihozápad a přes 2 km na severovýchod s množstvím. promenád, stezek a četných vyhlídkových míst, které plní funkci léčebné a rekreační lázeňské krajiny. Lesy jsou chráněny v jejich přirozeném stavu jako součást přírodních léčebných zdrojů lázeňského města. Výstavba na tomto území je regulována zejména s ohledem na ochranu kulturního dědictví.

Pro centrální část Karlových Varů je typický velký počet ubytovacích zařízení pro hosty ve formě lázeňských domů s balneologickými provozy a souvisejícími službami. V lázeňské části se nenacházejí žádné průmyslové podniky ani řemeslné provozovny. Stavební rozvoj je omezený, protože je přísně regulován vzhledem k podpoře zájmů lázeňství a ochrany kulturního dědictví.

Z údolí řeky Teplé se otevírají výhledy na skalnaté svahy a lesnatá úbočí kopců v okolí. Na druhou stranu se krásné výhledy na lázeňské město v údolí nabízejí z míst na svazích a z ulice Na Vyhliďce. Tato místa byla vyhledávána od raného romantismu na přelomu 18. a 19. století. Panoramatický výhled na celé lázeňské město se otevírá z nejvyšší vyhlídky zvané Diana.

C.2.2 Historický, urbanistický a architektonický vývoj

Počátky Karlových Varů souvisí s českým králem a římským císařem Karlem IV., který podle legendy objevil kolem roku 1350 hluboko v údolí řeky Teplá horký pramen, dnes známý jako Vřídlo. V roce 1358 si dal na nedaleké vyvýšenině vystavět královský lovecký zámeček obklopený malou osadou, která byla po něm pojmenována Karlsbad, česky Karlovy Vary. V roce 1370 Karel IV. udělil městu městské výsady, čímž dal impulz k jeho rozvoji jako lázeňského centra. Oplátkou za tyto výsady měli měšťané povinnost pečovat o návštěvníky lázní. Od roku 1508 měly Karlovy Vary status veřejných lázní.

Ve druhé polovině 15. století už věhlas Karlových Varů jako lázní přesáhl hranice Českého království. Do této doby se datují záznamy o prvních prominentních návštěvnících lázní. Z 16. století jsou zmínky o prvních veřejných lázeňských domech. V roce 1604 bylo město těžce poškozeno požárem a následně trpělo v důsledku třicetileté války. Od konce 17. století však Karlovy Vary zažívaly díky svému věhlasu období hospodářského rozkvětu.

Financování obnovy města po dalším požáru v roce 1759 bylo zajištěno z příjmů z lázeňské daně zavedené v roce 1795. V roce 1850 se Karlovy Vary staly sídlem okresního hejtmána, což zvýšilo jejich význam. Důležitou roli v rozvoji města hrálo jeho připojení k evropské železniční síti v roce 1870, které oživilo ekonomický život a vedlo k nebývalému nárůstu počtu návštěvníků. Období let 1870 až 1914 bylo zlatým věkem tohoto lázeňského města. Rozsáhlá stavební činnost, renovace a vybudování moderních lázeňských zařízení značně změnila město a zajistily jeho konkurenceschopnost na evropské úrovni. Konec tohoto zlatého věku přišel s vypuknutím 1. světové války. Nová fáze rozvoje následovala ve 20. letech, v samostatné Československé republice. Během 2. světové války se z Karlových Varů stalo vojenské nemocniční město. Při bombardování 12. září 1944 a 17. až 19. dubna 1945 nedošlo k poškození historického centra města.

V roce 1948 byla balneologická zařízení v České republice znárodněna, stát převzal kontrolu nad všemi sanatorii, hotely a lázeňskými domy. Důležitou roli v dalším rozvoji sehrál status lázeňského města, udělený Karlovým Varům v roce 1956. V roce 2012 byl tento status obnoven a rozšířen s cílem chránit jedinečné přírodní zdroje.

Historické uspořádání Karlových Varů je dodnes zřejmé. Střed města se nachází na obou březích řeky Teplá. Na levém břehu, pod hradem Karla IV. (Zámecká věž), bylo náměstí a Tržiště a na pravém břehu nad místem vývěru Vřídla stával opevněný kostel sv. Máří Magdalény. V roce 1567 byla na Tržišti pod Zámeckou věží postavena radnice a vedle ní roku 1590 lékárna U Bílého orla jako nedílná součást vybavení lázní. V roce 1531 založil Albrecht Schlick špitál Svatého ducha. V polovině 16. století zde bylo čtyřicet lázeňských domů a přibližně 200 lázní v soukromých domech. Voda z pramenů byla vedena dřevěnými žlaby přes Teplou do koupelí v lázeňských zařízeních a soukromých domech.

Tržní kolonáda a Zámecká věž

Po požáru roku 1604 se urbanistická rekonstrukce řídila původním městským plánem a stejně jako předtím byly domy postaveny jako hrázděné konstrukce. Po třicetileté válce začalo město rychle růst. Do poloviny 18. století mělo 350 domů. Tou dobou už vstoupily Karlovy Vary ve známost po celé Evropě jako oblíbené lázeňské centrum. V duchu barokní okázalosti se hosté ze společenské smetánky sami bavili grandiózními slavnostmi a bohatými hostinami na Louce na okraji města. V roce 1701 dal saský kurfiřt a polský král August Silný postavit „Salle de l'Assemblée“ (Saský sál) v ohybu Teplé, na místě dnešního Grandhotelu Pupp.

V roce 1715 byl vedle postaven Český sál. Důkazem stavebního ruchu byla výstavba barokního kostela sv. Máří Magdalény v letech 1732–1737 podle projektu Kiliana Ignatze Dientzenhofera. Z barokního období se dochovala řada památek v hrázděném stylu, jako jsou domy U Zlatého vola, Maltézský kříž, Krásná královna a Sedm planet.

Po dalším požáru v roce 1759 se rekonstrukce řídila zásadami pozdního baroka. Veřejné i měšťanské domy a také lázeňské domy měly pohodlně zařízené interiéry. Roku 1761 byly obnoveny Veřejné lázně u Vřídla; v roce 1762 byly nově postaveny Mlýnské lázně se sálem v horním patře; v letech 1774–1777 byl vybudován Vřídelní sál jako první Kursalon v Karlových Varech. Ke konci 18. století se do výstavby začaly promítat klasicistní a romantický styl. První postavenou klasicistní budovou bylo divadlo v ulici Nová Louka (1787–1788). Aby se usnadnilo používání léčebných pramenů k pitné léčbě i v případě nepříznivého počasí, byly kolem vývěřů budovány malé pavilony a zahradní altány. Postupně se tyto

stavby zvětšovaly, získávaly podobu kolonád (například kolonáda Nového pramene, Vřídelní kolonáda a Mlýnská kolonáda). Z klasicistních objektů, které se dochovaly dodnes, lze zmínit Poštovní dvůr z let 1791–1792, Hannoverský dům (nyní Chebský dvůr), kavárnu Embassy, dům Černý orel a skupinu klasicistních domů v Mariánskolázeňské ulici.

V polovině 19. století se lázeňská zóna rozšířila přes celé údolí. Během druhé poloviny 19. století a zvláště v letech 1890–1914 zažívaly Karlovy Vary největší hospodářský růst. Výstavba přes novogotický a novorománský sloh nakonec dospěla k čistě novorenesančnímu slohu, který je patrný například u Mlýnské kolonády (1869–1881). Od 80. let 19. století se architektonické styly staly směsicí všech historických forem. Mezi architekty a staviteli zvláště vynikala dvojice slavných vídeňských architektů Ferdinand Fellner a Hermann Helmer. Pro Karlovy Vary navrhli přibližně dvacet významných budov, například několik kolonád (Vřídelní kolonáda, Sadová kolonáda, Tržní kolonáda). Následný rozvoj pozvedl toto lázeňské město na přední pozici nejen mezi lázněmi v Čechách, ale také v Evropě a proslavil je ve světě.

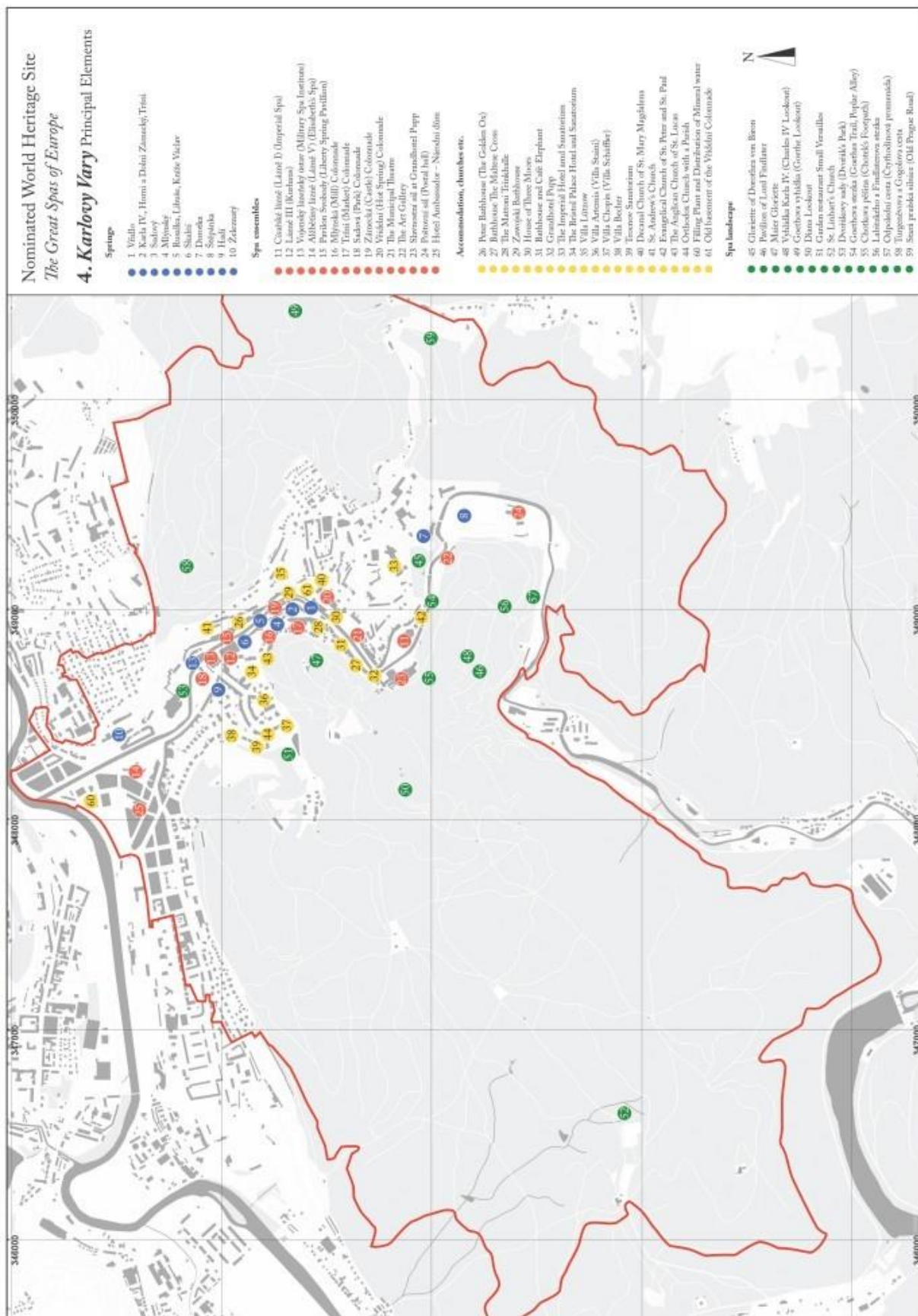
Rozsáhlá stavební vlna zasáhla rovněž nezalesněné části svahů údolí. Řada domů vyrostla nad kostelem sv. Máří Magdalény i na Petersbergu a Lorenzbergu (výšina Imperial), kde byla v letech 1910–1912 vybudována jedna z hlavních karlovarských dominant – hotel Imperial. Dalším centrem nových stavebních aktivit se stalo Švýcarské údolí nad městským parkem. Souběžně s údolím vyrostl široký bulvár s názvem Sadová ulice a na svazích nad ním se objevily nejhonosnější vily a penziony jako součást čtvrti zvané Westend, včetně anglikánského chrámu (1876–1877), synagogy (1875–1877, zničené roku 1938) a pravoslavného chrámu (1893–1897). V údolí východně od Grandhotelu Pupp byl postaven evangelický kostel (1854–1856). Nová široká promenádní ulice, nazvaná Zahradní, byla vybudována podél městského parku a řeky Teplá. Na rozdíl od staré čtvrti tvoří její půdorys důsledně pravoúhlou mřížku, lemovanou historizujícími novostavbami.

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 byl ve 20. až 30. letech 20. století architektonický obraz města citlivě dotvořen. V 60. až 70. letech 20. století došlo k některým změnám, kdy byly postaveny nová Vřídelní kolonáda a hotel Thermal, který je využíván nejen k balneologii a ubytování hostů, ale také jako centrum Mezinárodního filmového festivalu. V roce 1992 byly lázeňská čtvrt' i obchodní a administrativní čtvrt' vyhlášeny městskou památkovou zónou a její plocha byla dále rozšířena v roce 2017.

C.2.3 Hlavní atributy komponenty Karlovy Vary

V souladu s definicí hlavních atributů série Slavná lázeňská města Evropy (viz kap. A5) je následující popis členěn na tyto oddíly:

- 1) Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje
- 2) Historická městská krajina
- 3) Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura
- 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina
- 5) Lázeňská podpůrná infrastruktura
- 6) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice
- 7) Pokračující lázeňská funkce

Umístění popisovaných objektů na území komponenty

C.2.4 Hlavní objekty komponenty Karlovy Vary

C.2.4.1 Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje

Původně zakrytá zřídelní struktura se v Karlových Varech pootevřela až v mladších čtvrtohorách, kdy mladé tektonické pohyby v kombinaci s erozí vodního toku umožnily vývěr termy na povrchu v úzkém údolí Teplé. Hnací silou výstupu termy k povrchu je hydrostatický tlak nově se infiltruujících vod a v posledních fázích výstupu termy pak oxid uhličitý, který je endogenního původu. Izotopické složení zřídelního plynu dokazuje jeho vazbu na hlubinné zlomy, na riftovou oherskou strukturu.

Vývěry termální vody a výrony plynného CO₂ v Karlových Varech jsou prostorově vázány na zhruba 1 700 dlouhou a asi 150 m širokou vývěrovou zónu směru SSZ–JJV, geograficky omezenou na S (SZ) zhruba Hochbergerovou lávkou přes Teplou ve Dvořákových sadech a na J (JV) parkem před sanatoriem Richmond. Mimo tuto vývěrovou zónu se na zemském povrchu termální aktivita oblasti přímo neprojevuje, indicie postvulkanické a neotektonické aktivity však lze nalézt i na relativně vysoko položených místech Zámeckého vrchu a v Sadové ulici.

Dominantní role hlubokých poruch zemské kůry pro výstup minerální vody a plynu je potvrzována geofyzikálními měřeními. Transport prvků ze zemského pláště a kůry k zemskému povrchu umožňují hlubinné zlomy, přičemž jednotlivé zlomy mají specifický typ mineralizace, zřejmě závislý na hloubce jejich dosahu. Hlubinné zlomy představují aktivní komunikační cesty a umožňují trvalý přínos endogenních látek.

Ve vnitřním území lázeňského místa je v současnosti dokumentováno přes 80 aktivních větších i menších soustředěných výronů termální vody. V tomto počtu nejsou zahrnuty divoké výrony v řečišti Teplé a ve sklepeních domů v ul. Tržiště, Lázeňská, Vřídelní aj.

Kromě léčebného a socioekonomického aspektu existence karlovarské zřídelní struktury je podstatná i ta skutečnost, že tato struktura představuje i v celosvětovém měřítku mimořádně hodnotný přírodní fenomén. Zdejší termální prameny, jejichž teplota dosahuje až 73,4 °C, náleží západočeské oblasti kyselek, která je součástí evropské provincie uhličitých minerálních vod. Vlivem vysoké teploty termy vystupuje v Karlových Varech mechanická směs vody a plynného CO₂, což způsobuje specifické vlastnosti zdejších pramenů, mj. přerušovaný charakter výstřiku Vřídla do výše až 12–14 m. Základní chemické složení všech výronů termy je téměř shodné, s výjimkou okrajových zdrojů, jednotlivé prameny se však navzájem odlišují svou vydatností, teplotou, vlivem rozdílů teploty též obsahem volného rozpuštěného oxidu uhličitého, radioaktivitou a koncentrací vedlejších a stopových látek. Vliv vzdálenosti vývěru od centra na proplynění termy je až sekundární, zprostředkovaný teplotou vývěru.

Celková vydatnost zřídelní struktury je dlouhodobě (minimálně od roku 1776, kdy bylo provedeno první kapacitní měření Vřídla) velice stabilní a činí cca 33 l/s kapalně fáze a cca 100 l/s fáze plynné. Podíl velkých terem (tedy tzv. Vřídelních pramenů) představuje více než 95 % této hodnoty, zbytek připadá na řádně jímané malé prameny a divoké výrony.

Základním faktorem podmiňujícím vznik karlovarské zřídelní struktury je geologická stavba území. Zřídelní struktura je geneticky i prostorově spjata s prostředím budovaným granitickými horninami karlovarského plutonu pozdně variského stáří (hrubě zrnité granity, drobně až středně zrnité granity a hydrotermálně alterované granity). Vývěrová zóna je vázána na okrajovou část plutonu. Z dalších

faktorů podmiňujících vznik zřidelní struktury hraje roli tektonická expozice území, zejména vývoj oherské riftové struktury. Na tektonické zóny je vázán intenzivní alkalický bazaltický vulkanismus (oligocén-miocén) a výstupní proud magmatických plynů s dominantním podílem CO₂. V okolí Karlových Varů tak při distribuci mineralizovaných a proplyněných vod dominují role jáchymovského hlubinného zlomu, hornoslavkovského zlomu a litoměřického hlubinného zlomu. Na základě dosavadních zkoumání chemického i izotopického složení vystupujících plynů lze soudit, že jejich původ je vázán na subkrustální rezervoáry magmatických fluid. Jevem charakteristickým pro karlovarské prameny je tvorba zřidelní karbonátové sedimentace, reprezentované mnoha formami a faciemi (vřídlovec, hrachovec aj.).

Z hlediska hydrogeochemické klasifikace je v Karlových Varech využívána termální, hypotonická, silně mineralizovaná minerální voda typu Na-HCO₃SO₄Cl, tedy voda hydrogenuhličitano-sírano-sodného typu se zvýšeným obsahem fluoridů a kyseliny křemičité. Velkou roli v léčivém efektu užívání těchto vod má obsah farmakodynamicky účinných látek a slabá až střední radioaktivita.

Termální voda je pro potřeby pitných kúr jímána výhradně novějšími vrty; starší jímání ve formě mělčích starších vrtů a jímek jsou dnes využita pouze pro účely režimních měření. Využívané jímací vrty jsou hluboké mezi 6,5 a 88,6 m a jsou vesměs vystrojeny antikorozi ocelí. Celková vydatnost termální minerální vody je asi 2 000 litrů za minutu, což umožňuje zásobovat všechna lázeňská léčebná zařízení. Voda je rozváděna propracovaným systémem potrubí o délce asi 4 km. Roční distribuce přesahuje 50 000 m³ do třiceti balneoterapeutických zařízení.

Léčba probíhá buď přímo u pramenů, nebo ve vyhrazených lázeňských zařízeních. Na počátku, během 14. století, byly nejdůležitější léčebnou metodou koupele, při nichž se využívala ochlazená voda z Vřídla. Samostatné koupací kabiny s dřevěnými vanami a vodními nádržemi byly v přízemí téměř každého domu. V roce 1522 vydal doktor Wenzel Payer z Lokte první knihu o karlovarských termálních vodách, v níž doporučoval kromě koupelí také pití místní zřidelní vody, a tím rozšířil léčebné metody. Pod vlivem spisů dr. Johanna Stephana Strobelbergera docházelo po roce 1620 k preferenci pitné kúry. Příčiněním dr. Davida Bechera (spisy z let 1766 a 1772) došlo k vzájemné harmonizaci obou základních druhů léčby, koupelové i pitné. Díky jeho objevu oxidu uhličitého v léčivých pramenech, začaly vyrůstat nad vývěry pramenů stavby, které chránily hosty nabírající si vodu přímo z pramenů, neboť oxid uhličitý z vody rychle vyprchává. Tím přispěl k proměně lázeňského prostředí.

Dnes komplexní lázeňská léčba sestává z procedur na základě místních termálních pramenů i plynů a peloidů, fyzikální terapie, speciálních diet a řady dalších pomocných metod. Pitné kúry probíhají v pěti kolonádách a čtyřech vřidelních pavilonech. Pro balneologickou léčbu se využívá celkem 14 pramenů, které vyvěrají ze 20 vřidel. Institucionální ochrana karlovarských pramenů sahá až do roku 1761, takže jde o druhou nejstarší instituci svého druhu na světě. Díky specifickým vlastnostem zdejších minerálních pramenů poskytují Karlovy Vary léčbu gastrointestinálních nemocí, poruch metabolismu, cukrovky, dny, obezity, parodontózy, nemocí pohybového ústrojí, jater, slinivky, žlučníku a žlučových cest, neurologických onemocnění atd.

Komponenta	Počet pramenů*	Celková mineralizace (mg.l ⁻¹)	Rozpuštěné plyny (mg.l ⁻¹)	Hlavní prvky (ionty)	Teplota (°C)	Radioaktivita (Bq.l ⁻¹)
Františkovy Lázně	26	1 500 – 23 600	700 – 3 000 (CO ₂)	Na, SO ₄ , Cl, HCO ₃	9,0–16,3	–
Karlovy Vary	19	6 500 – 6 800	150 – 1 100 (CO ₂)	Na, HCO ₃ , SO ₄ , Cl; H ₂ SiO ₃	17,0–73,4	6,6–567
Mariánské Lázně	42	100 – 11 000	2000 – 3 380 (CO ₂)	Na, Ca, Mg, HCO ₃ , SO ₄ , Cl	8,0–10,2	–

* Počet užívaných pramenů podle lázeňského zákona č. 164/2001 Sb.

Lázeňské centrum města (foto: Libor Sváček)

C.2.4.2 Historická městská krajina

Město Karlovy Vary se od počátku vyvíjelo jako otevřené lázeňské město bez uzavření hradbami. Historický půdorys lázeňského města Karlových Var je zřetelný dodnes. Centrum města se rozkládá na obou březích říčky Teplé, v bezprostřední blízkosti Vřídla. Na levém břehu řeky se pod hrádkem císaře

Karla IV., dnešní Zámeckou věží, rozprostíralo náměstí – tržiště a na pravém břehu stál nad samotným vývěrem Vřídla opevněný kostel sv. Maří Magdalény. Komunikace v urbanistické osnově byly určeny především terénem, který i dnes zřetelně naznačuje obtížnost pravidelnějšího založení.

Urbanistický plán komponenty Karlovy Vary lze rozdělit na:

- 1) Lineárně uspořádanou lázeňskou čtvrť, která se rozkládá podél klikatého údolí řeky Teplá, s velkými termálními lázněmi, kolonádami s četnými pítky u pramenů, stavbami pro volný čas a zábavu a mnoha hotely;
- 2) Strmé nižší údolní svahy a vrcholové plošiny s kostely, vilami, hotely, parky a promenádami;
- 3) Zalesněné strmé horní strany údolí a vrcholky kopců s rozsáhlou sítí lázeňských stezek, panoramatickými výhledy, rozhlednami a restauracemi.

C.2.4.3 Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura

Budovy u minerálních pramenů

Minerální prameny se v Karlových Varech využívají buď přímo u zdroje, nebo v okolních lázeňských budovách. S vývojem balneologických vědomostí docházelo ke specializaci jednotlivých léčebných procesů a kúr. Postupně byly zakládány další veřejné lázeňské budovy a stavby, velké balneoterapeutické komplexy typu Kurhaus (Vřídelní lázně, Kurhaus, Nové lázně, Plynové lázně), Císařské lázně sloužily převážně pro rašelinové koupele, Alžbětina lázně sloužily jak pro koupele v minerální vodě, tak i v rašelinové směsi. Nechyběly ani inhalatoria, kloktárny, kolonády, pavilóny, pitné haly aj. Všechny tyto specializované stavby vytvářejí lázeňské prostředí karlovarské lázeňské čtvrti. Při plánování staveb a jejich umístění byly zohledňovány pohledové osy, jedním z nejdůležitějších kompozičních principů bylo zrcadlení budov ve vodní hladině řeky Teplá.

Lázeňské domy, velké lázeňské komplexy

Císařské lázně (Lázně I) (1895)

Císařské lázně patří k největším a umělecky nejbohatším lázeňským domům v Karlových Varech. Nová lázeňská budova rašelinových lázní byla postavena na místě barokního pivovaru v letech 1893–1895. Plány vytvořili vídeňští architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer. Okázalá budova v historizujícím stylu francouzské neorenesance v sobě skrývala skvostné interiéry s neobvyklým komfortem a tehdejší nejmodernějším vybavením. Podle honosného císařského apartmá s koupelnou a salonem byly lázně zvané Císařské. V prvním poschodí byl umístěn sál švédské gymnastiky s tělocvičným zařízením dr. Zandera. Císařské lázně jsou symbolem zlatého věku Karlových Varů. V roce 2023 by po několikaleté komplexní renovaci měly být opět otevřeny pro veřejnost.

Lázně III (Kurhaus) (1866)

Lázeňská budova postavená v letech 1863-1866 podle projektu Ludwiga Rennera, Gustava Heina a Eduarda Labitzkého v neogotickém stylu s neorománskými motivy. Řadí se k nejvýznamnějším veřejným lázeňským stavbám v Karlových Varech. Nejhodnotnějším prostorem objektu je Slavnostní sál v patře objektu s velkou arkádou a lodžii.

Vojenský lázeňský ústav (1855)

Vojenský lázeňský ústav byl postaven v letech 1853–1855 podle projektu Wenzela Hagenauera v klasicistním stylu, v roce 1905 doplněném o historizující dekor, je jedním z největších vojenských lázeňských ústavů v Evropě. V suterénu budovy vyvěrá Sadový pramen, přístupný od Dvořákových sadů.

Alžbětiny lázně (Lázně V) (1906)

Nová lázeňská budova, pojmenovaná podle císařovny Alžběty, byla postavena v letech 1905–1906 podle projektu, který vytvořil městský inženýr a stavitel Franz Drobny. Architektonický výraz čerpá z neoklasicistních vzorů. Dnes jsou Alžbětiny lázně největším balneoprovozem v Karlových Varech, v němž se provádějí všechny druhy lázeňských procedur, objekt však vyžaduje kompletní opravu.

Objekty pro pitnou kúru u pramenů (pavilony, kolonády, pitné haly)

Pavilon pramene Svobody (1897)

Pavilon pramene Svobody, pojmenovaného původně po císaři Františku Josefovi I. Franz-Josef-Quelle, byl postaven roku 1897. Podoba dřevěného pavilonu na polygonálním půdorysu ve formách švýcarské architektury se stala předlohou dalším romantickým pavilonům v lázeňském městě.

Mlýnská kolonáda (1869–81)

Kolonáda Mlýnské pramene byla postavena podle projektu pražského architekta Josefa Zítka v letech 1869–1881 na místě první karlovarské promenády z roku 1811. Přízemní sloupová hala v podobě antické stoy, kryjící celkem pět pramenů (Mlýnský, Skalní, Libušin, Knížete Václava a Rusalčin) nese horní terasu s výraznou balustrovou atikou a ustupujícím horním pavilónem, na balustrádě stojí dvanáct alegorických soch představujících jednotlivé měsíce roku. S délkou 132 m a majestátním sloupovím se 124 korintskými sloupy je jednou z nejelegantnějších sloupových kolonád nejen českých, ale i evropských lázeňských měst.

Tržní kolonáda (1883)

Na místě staré karlovarské radnice na Tržišti byla postavena podle projektu ateliéru Fellner & Helmer z Vídně v roce 1883 Tržní kolonáda, kryjící pramen Karla IV. V roce 1904 byla prodloužena o pravou část s vývěrem Tržního pramene. Dřevěné krajkové kolonády představuje jeden ze symbolů Karlových Varů.

Sadová kolonáda (1884)

Krytá galerie propojující vývěr Sadového pramene v suterénu Vojenského lázeňského ústavu, s koncertním sálem v Městských sadech, byla postavena v roce 1884 podle projektu ateliéru Fellner & Helmer. Kolonádu tvoří 50 m dlouhá veranda krytá ozdobnou litinovou konstrukcí v neorenesančním stylu, na štíhlých korintských sloupech, ukončená nárožními šestibokými pavilony. Je charakteristickou ukázkou litinových kolonádních staveb druhé poloviny 19. století.

Zámecká kolonáda (Zámecké lázně) (1912)

Kolonáda Zámeckého pramene byla vybudována v letech 1910–1912 podle návrhu architekta Friedricha Ohmanna z Vídně ve stylu nového klasicismu. Zahrnuje velkou výstavní a promenádní halu, kruhový Sluneční dvůr obklopený arkádami s plastikami a dále prostor pitné haly s kruhovým pavilonem Horního Zámeckého pramene. V roce 1913 byl vývěr Dolního Zámeckého pramene doplněn secesně ztvárněným monumentálním reliéfem Ducha pramenů vytesaným do vřídlovce od vídeňského sochaře Wenzela Hejdy. V letech 2000–2001 byla kolonáda upravena na Zámecké lázně.

Vřídlo

Nejvýznamnější karlovarský pramen Vřídlo vyvěrá vedle Vřidelní kolonády postavené v letech 1967–1975 podle návrhu Ing. arch. Jaroslava Otruby.

C.2.4.4 Budovy určené k trávení volného času

Lázeňský provoz byl tradičně spojen s velkými sály pro nejrůznější společenské příležitosti. Byla to místa pro setkávání lidí všech společenských vrstev. Součástí bývala jídelna, kuchyně, čtenářský kabinet i divadelní scéna. Dále zde bývaly i hudební salony, kulečníky či šachové salony. Jedním z nejstarších zachovaných je Společenský sál v patře Lázní III (Kurhausu) z let 1863–1866.

Městské divadlo (1886)

Bylo postaveno v místech starého klasicistního divadla v letech 1884–1886 podle projektu Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera ve stylu nového baroka a rokoka. Ztvárnění vestibulu se schodištěm se stalo výchozím řešením pro další divadelní stavby ateliéru Fellner a Helmer po celé Evropě. Na malířské výzdobě se podílel jeden z nejpřednějších představitelů vídeňské secese Gustav Klimt spolu se svým bratrem Ernstem Klimtem a Franzem Matschem, společně namalovali i oponu.

Galerie umění (1912)

Na místě starších butiků byla v letech 1911–1912 postavena Umělecká hala (Kunsthalle) s prodejními krámkami podle plánů Rudolfa Mimplera. Architektonický výraz svým střídmým řešením navazuje na nový klasicismus a wagnerovskou vídeňskou modernu. Po 2. světové válce zde byla otevřena Galerie umění, která se dnes zaměřuje na moderní umění.

Slavnostní sál Grandhotelu Pupp (1906)

Velký koncertní sál postaven v letech 1905–1906 zřejmě podle projektu Alfréda Bayera z ateliéru Fellner a Helmer v neobarokním až rokokovém rázu. Sál s bohatě řešeným interiérem s galeriemi, schodištěm a jevištěm patří mezi nejpřednější koncertní a společenské sály České republiky i evropských lázeňských měst.

Poštovní sál (1792)

Zahradní restauraci Poštovní dvůr s velkým sálem vybuodoval karlovarský poštovní mistr Josef Anton Korb v letech 1791–1792. V patře se nachází Labitzkého sál s romantickými gotizujícími nástěnnými malbami Josefa Kramolína. V roce 1894 se zde konala kontinentální premiéra Dvořákovy Novosvětské symfonie pod taktovkou Augusta Labitzkého.

Hotel Ambassador - Národní dům (Hotel Střelnice) (1900)

Karlovarský střelecký spolek (Karlsbader Schützenkorps) vybudoval v letech 1899–1900 v nově rozšiřované části města spolkový dům, který zahrnoval hotel, restauraci, varieté a muzeum. Projekt vypracoval ateliér Fellner & Helmer v neogotickém slohu s neorenesančními i secesními prvky. V interiéru je unikátní zejména velký sál Varieté s impozantní ocelovou konstrukcí vitrážového stropu.

C.2.4.5 Ubytování

Lázeňští hosté bývali zpočátku ubytováni v lázeňských domech. Od 18. století vznikaly hotely, které v sobě pojily nejen funkci ubytovací, ale i stravovací a společenskou. Na rozhraní 19. a 20. století vznikají velké hotelové komplexy, dotvářející ráz Karlových Varů. Rovněž vily sloužily pro ubytování lázeňských hostů jako penziony. Jednou z prvních vilových čtvrtí v českých lázeňských městech je vilová čtvrť Westend, vznikající v 70. letech 19. století.

Lázeňské domy

Dům Petr (U Zlatého vola) (1709)

Dům byl postaven v letech 1706-1709 jako zájezdní hostinec. V interiéru jsou dochovány barokní hrázděné konstrukce. V roce 1923 bylo průčelí upraveno v chebském stylu. Svou celistvou hrázděnou konstrukcí je nejvýznamnější ukázkou barokního domu v Karlových Varech.

Lázeňský dům Maltézský kříž (1706)

Dům postavil kupec Peter Anton Cerone z Milánského vévodství v roce 1706, jde o nejstarší dům v Karlových Varech. Dodnes si zachoval hrázděné průčelí i vnitřní příčky a v patře klasicistní nástěnné malby. V roce 1782 zde byla otevřena první tiskárna v Karlových Varech, kde se vydávaly seznamy lázeňských hostů, tzv. Kurlisty.

Dům Mattoni Trinkhalle (1909)

Na místě starého barokního domu Fregata nechal postavit význačný obchodník s minerální vodou Heinrich Mattoni v letech 1899-1900 své nové zasilatelství. Projekt vypracoval architekt Karl Haybäck z Vídně ve stylu pozdního historismu se secesními motivy.

Dům Zawojski (1901)

Dům nechal v letech 1899-1901 postavit c. k. dvorní dodavatel Felix Zawojski, krejčí nejlepších salonů světa (působil v Rakousku, Německu, Francii, Rusku, ale i v Persii, Indii, v Tunisku, Alžírsku a také v Americe). Projekt stavby vypracoval Karl Haybäck ve stylu pařížské secese.

Dům U Tří mouřenínů (1910)

Na místě domu „U Tří Mouřenínů“ z roku 1760, proslaveného devíti pobyty Johanna Wolfganga Goetha v rozmezí let 1806–1820, nechal postavit v letech 1909–1910 nový dům c. k. vrchní stavební rada Franz Stüdl z Vídně. Vedle vstupu je nápis, který hlásá, že tudy procházel Goethe.

Lázeňský dům a kavárna Elefant (1876/1914)

Na místě barokních domů byl postaven v letech 1875–1876 nový dům, upravený v letech 1913–1914. Plastika zlatého slona na průčelí se stala jedním ze symbolů Karlových Varů.

Lázeňské hotely

Grandhotel Pupp (1893)

Na místě Saského a Českého sálu vznikl v 70. letech 19. století hotelový komplex „Etablissement Pupp“. V letech 1892–1893 byl postaven podle plánů vídeňských architektů Rudolfa Příhody a Josefa Němečka Grandhotel Pupp ve stylu vznosné francouzské neorenesance a v letech 1905–1906 Slavnostní sál. Soubor jednotlivých budov Grandhotelu byl scelen v neobarokní palác v letech 1907 a 1936. Grandhotel Pupp se stal nejproslulejším karlovarským hotelem, známým i v celé Evropě jako luxusní hotelový komplex se zachovaným interiérem z doby své výstavby.

Hotel a sanatorium Imperial (1912)

Velkohotel Imperial byl postaven v letech 1910–1912 podle návrhu francouzského architekta Ernsta Hébrarda a projektu Juana Kronfusse z Buenos Aires. Před rozevřenými křídly hotelu byl vytvořen čestný dvůr se zahradním parterem, na který navazuje přírodně krajinářský park s loubím, rozáriem a tzv. vídeňským sedátkem. Vede sem i tunelová lanová dráha. Monumentální průčelí hotelu Imperial vévodí městu jak v pohledu z údolí od Vřídla, tak z okolních vyhlídek.

Hotel a sanatorium Bristol – Palace (1891)

Hotel Bristol byl postaven v letech 1890–1891 podle projektu, který vypracoval Hans Schidlo ve variacích renesančních a barokních předloh. Monumentální solitérní stavba na výšině nad městem představuje výraznou dominantu při pohledu z městského parku.

Lázeňské penziony a vily

Vila Lützow (1854)

V romantické poloze nad městem si v letech 1853–1854 hrabě August Friedrich Ulrich von Lützow nechal postavit svou vilu ve stylu windsorské neogotiky. Pozemek kolem vily nechal hrabě upravit v romantizující terasovou zahradu s množstvím kovových soch, zhotovených formou galvanoplastiky, od sochaře prof. Kisse z Berlína. Vila Lützow je nejstarším příkladem romantizující vily v Karlových Varech.

Vila Artemis (Villa Stainl) (1875)

Byla postavena v roce 1875 podle projektu stavitele Konráda Eckla v duchu neorenesance. Jde o jeden z nejčistších příkladů neopalladianismu v Karlových Varech.

Vila Chopin (Villa Schäffler) (1895)

V roce 1895 si nechal ve Westendu postavit svou vilu starosta města Ludwig Schäffler podle projektu ateliéru Fellner a Helmer. Architektura čerpá z podnětů pozdní gotiky s hrázděnými konstrukcemi anglosaského typu.

Vila Becher (1914)

Vilu si nechal postavit Gustav Becher v letech 1913–1914 podle projektu architekta Karla Hellera ve formách „anglického domu“ s nástěnnou výmalbou haly ve stylu Art Deco. V letech 2006–2011 byla vila Becher restaurována a upravena na interaktivní galerii.

Lázeňské sanatorium Trocnov (evangelický hospic) (1898)

V roce 1898 byl postaven evangelický hospic, dnešní Lázeňský dům Trocnov, podle projektu Julia Zeissiga z Lipska, ve formách středověkých hradů a tvrzí.

C.2.4.6 Sakrální stavby

Mezinárodní postavení lázeňského města i jeho prestiž zdůrazňovaly stavby určené pro mezinárodní klientelu lázní. Kromě společenských konverzačních domů a čítáren to byly i stavby sakrální, určené pro jednotlivá vyznání lázeňských hostů, včetně synagogy (vypálené roku 1938).

Děkanský chrám sv. Maří Magdalény (1736)

1736Na místě staršího gotického kostela sv. Máří Magdalény z druhé poloviny 14. století, na vyvýšeném místě nad Vřídlem, byl v letech 1733–1736 postaven nový děkanský kostel ve vrcholně barokním stylu podle projektu pražského architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Vnější uspořádání hmoty kostela je doplněno mohutným dvouvěžím obráceným k historickému jádru města. V interiéru se dochoval bohatě zdobený barokní oltář z 18. století. Objekt je národní kulturní památkou.

Kostel sv. Ondřeje (1500/1841)

Původně pozdně gotický kostel sv. Ondřeje byl postaven kolem roku 1500 a klasicistně upraven v letech 1840–1841. Za kostelem se rozkládal hřbitov určený pro cizince, kteří zemřeli při svém pobytu v lázeňském městě (1800: pruský architekt Friedrich Gilly, 1844: Franz Xaver Mozart, syn Wolfganga Amadea Mozarta).

Evangelický kostel sv. Petra a Pavla (1856/1865/1894)

Evangelický kostel byl postaven v letech 1854–1856 stavitelem Gustavem Heinem, v letech 1864–1865 rozšířen a do současné podoby upraven v letech 1893–1894 pod vedením architekta Julia Zeissiga z Lipska.

Anglikánský kostel sv. Lukáše (1877)

Anglikánský kostel byl postaven v roce 1877 podle projektu saského stavebního rady Oscara Mothesa z Lipska ve stylu severské neogotiky.

Pravoslavný chrám sv. Petra a Pavla s farou (1897)

Pravoslavný chrám byl postaven podle projektu Gustava Wiedermanna z Františkových Lázní v letech 1893–1897. Výraz exteriéru i interiéru čerpá z byzantsko-ruských sakrálních staveb.

Katolický, evangelický a židovský hřbitov

V letech 1864 až 1869 byly v Drahovicích ve východní části Karlových Varů založen katolický (ústřední), evangelický a židovská hřbitov. Je zde pohřbeno mnoho významných osobností jako Jan Becher, Heinrich von Mattoni, Julius Pupp, Ludwig Löwi Moser a další. Na hřbitovech se dochoval vzácný soubor

náhrobků ve stylu novogotiky, novorenesance, secese a kubismu. Na židovském hřbitově se nachází obřadní síň postavená v maurském stylu v roce 1892, pro katolický hřbitov byla v roce 1900 postavena majestátní pohřební síň ve stylu italské renesance.

C.2.5 Terapeutická a rekreační lázeňská krajina

Pohyb pacientů k pramenům a od nich, v souladu s předepsanou pitnou kúrou, vyžadoval ochranu promenád stromořadími, arkádami nebo zastřešenými galeriemi. Důležitou roli hrálo také začlenění do přírodní krajiny. Dříve existující volná krajina a oplocené zahrady byly změněny na volnou krajinu a nakonec, od konce 18. století, začleněny do urbanistických plánů Karlových Varů.

Nejstarší promenáda v Karlových Varech vznikla v polovině 18. století kolem řeky Teplé, v prostoru dnešní Staré Louky. Ke konci 20. let 19. století se svah kolem Tereziina pramene změnil v městský park anglického typu; práce byly zadány zahradnímu architektovi z Mariánských Lázní, Václavu Skalníkovi. Dnes nese tento městský park po změně v roce 1878 jméno Antonína Dvořáka. Pro letní koncerty zde byl postaven hudební pavilon a také zimní zahrada, restaurace a promenádní galerie (v současnosti Sadová kolonáda).

Karlovarští měšťané si za domy kvůli kopcovitému terénu zřizovali zahrady ve formě teras. Byly propojeny schodišti a doplněny pergolami, arkádami porostlými břečťanem nebo altány. Zahradní terasy byly přístupné z horního patra domů pomocí visutých chodníků a z horních teras byl překrásný výhled na panorama města. Podobně sofistikované byly zahrady v obytných čtvrtích. Před 1. světovou válkou byly do zahrad začleněny garáže pro první osobní automobily; byly pečlivě projektovány jako zahradní domky.

Ke konci 19. století splynula volná krajina s městskými parky. Díky tomu Karlovy Vary představují městský komplex s řadou pěšin (promenád) i rozsáhlých území vegetace v urbanistické struktuře města. Rousseauem inspirovaný přístup návratu k přírodě a důraz na tělesné cvičení jako léčebnou metodu vyvedly pacienty ještě dál mimo město. Čas strávený v okolní krajině se stal součástí režimu lázeňských hostů. Zeměpisná poloha Karlových Varů v romantickém prostředí hlubokého údolí obklopeného lesy a skalnatými svahy vybízela krajináře k vytváření promenádních stezek vedoucích hluboko a daleko do okolních kopců. Postupně se začaly podél těchto stezek objevovat nové zajímavosti jako výletní restaurace, malé parkové stavby nebo různá historicky cenná místa, jež si mezi návštěvníky získávala oblibu jako pozoruhodnosti. Různé vyhlídky nabízely pohled na lázeňské město a příležitosti k odpočinku v pavilonech a na rozhlednách (postupně bylo vybudováno pět rozhleden). Pro snazší přístup ke stezkám a promenádám na vyvýšeninách bylo kolem roku 1900 postaveno několik lanovek. Urbanistická struktura i okolní krajina byly vytvořeny výslovně v souladu s přírodou jako lázeňská krajina sloužící potřebám pacientů. Lázeňská krajina kolem Karlových Varů převážně kopíruje přirozené zlomy v zemské kůře, podél kterých do atmosféry unikají různé plyny, což zvyšuje léčebné účinky. Koncem 19. století vzrostla celková rozloha lesů na 1 197 hektarů a celá síť stezek v parcích a krajině překročila před 1. světovou válkou délku 100 km. Dnes má zalesněná plocha rozlohu 2 281 hektarů. Karlovy Vary tak disponují jedním z největších přírodních parků s příležitostmi k vycházkám.

Chrámek Dorothey Kuronské (1791)

Empírový gloriét na skalním výběžku nad řekou Teplou nechal postavit hrabě Christian Clam-Gallas v roce 1791 pro krásnou vévodkyni Dorotheu Kuronskou. Je nejstarším chrámkem v Karlových Varech.

Chrámek lorda Findlatera (1801)

Empírový vyhlídkový pavilón byl postaven v roce 1801 za finanční účasti skotského lorda Jamese Findlatera. Je příkladem antikizujících chrámků v Karlových Varech.

Maierův gloriét (1804)

Vyhlídkový gloriét na skalním výběžku Jeleního skoku nad městem byl postaven v roce 1804 za finanční podpory vídeňského obchodníka Franze Maiera. Poblíž stojí plastika Kamzíka, symbol města.

Vyhliídka Karla IV. (1877)

Byla postavena v roce 1877 v neogotickém stylu na vrcholu výšiny Císaře Františka Josefa jako nejstarší karlovarská rozhledna, původně byla pojmenována podle císaře Františka Josefa I.

Goethova vyhlídka (1889)

Na vrcholu výšiny Věčného života byla v letech 1888–1889 postavena podle projektu ateliéru Fellner & Helmer vyhlídková věž ve stylu severské cihlové neogotiky. Na počest návštěvy korunní princezny Stefanie nesla rozhledna její jméno.

Vyhliídková věž Diana (1914)

Po stavbě pozemní lanové dráhy na výšinu Přátelství byla na jejím vrcholu postavena v letech 1912–1914 výletní restaurace a vyhlídková věž Diana. Rozhledna se stala jedním ze symbolů města.

Vyhliídková věž Diana

Zahradní restaurace Malé Versailles (1780/80. léta 19. st.)

Areál hostince Malé Versailles vznikl z původní cihelny zřejmě kolem roku 1780. V roce 1820 zde byl hostem J. W. Goethe. Dnešní podobu získal v 80. letech 19. století, kdy byla zahrada doplněna o litinový Glasspavilon.

Kostel sv. Linharta

Ruiny původně opevněného, pozdně románského kostela sv. Linharta se hřbitovem dokládají existenci středověké vsi Obora (Thiergarten), jejíž obyvatelé v polovině 14. století osídlili zakládané město Karlovy Vary. V 19. století bylo místo upraveno jako cílový bod lázeňských hostů. Pozůstatky původního osídlení jsou symbolem nejstarší historie Karlových Varů.

Dvořákovy sady (20. léta 19. st./1878)

Koncem 20. let 19. století nařídil nejvyšší markrabě Rudolf Chotek upravit svah kolem Tereziina pramene na městský park anglického typu. Práce byla zadána zahradnímu architektovi Mariánských Lázní Václavu Skalníkovi. Dnes nese městský park jméno skladatele Antonína Dvořáka po úpravě v roce 1878 podle návrhu Josefa Hahmanna. Travnaté plochy zdobí skupiny okrasných stromů a keřů, doplněné jezírkem s fontánou. Byl zde vybudován hudební pavilon pro letní koncerty, dále zimní zahrada, restaurace a promenádní galerie (Sadová kolonáda).

Goethova stezka (Topolová alej)

Nejnámější promenáda podél říčky Teplá vede od Grandhotelu Pupp k Poštovnímu dvoru. Nachází se zde busta básníka Johanna Wolfganga von Goethe z roku 1883 od sochaře Adolfa von Donndorfa ze Stuttgartu. Na skalních výchozech lze nalézt řadu děkovných desek, které věnovali vděční lázeňští hosté. Nad galerií umění, na skále zvané Parnas, byla v roce 1798 umístěna deska s básněmi francouzského šlechtice du Faye.

Chotkova pěšina

Nejstarší lesní promenáda byla vybudována z iniciativy Rudolfa Chotka, prezidenta rakouské finanční komory, v roce 1756. Vede od kaple Panny Marie Bolestné za Grandhotelem Pupp pod Jelení skok. V roce 1804 byl u cesty vztyčen obelisk hraběte Findlatera a v roce 1834 Tereziin obelisk, připomínající návštěvu vévodkyně Marie Terezie Charlotte d'Angoulême v roce 1833. Skála pod Petrovou výšinou byla v roce 1835 opatřena pamětní deskou ruského cara Petra Velikého doplněnou v roce 1877 o carskou bustu.

Labitzkého a Findlaterova stezka

Lesní Labitzkého stezka vede od Poštovního dvora, kde byl v roce 1818 vztyčen obelisk knížete Schwarzenberga, k Findlaterově stezce, jedné z nejstarších lesních stezek, po které lze dojít až k Findlaterovu pavilonu z roku 1801 a nahoru ke křižovatce lesních cest u kaple Ecce Homo. Nedaleko nechal hrabě Jan Rudolf Chotek v roce 1810 postavit vyhlídkový altán Belveder.

Odpolední cesta (Čtyřhodinová promenáda)

V roce 1807 vznikla tzv. Čtyřhodinová promenáda, po níž se lázeňská společnost mohla procházet v příjemném stínu, díky konfiguraci terénu se na ni dalo pohodlně vyrazit v letní sezóně i ve čtyři hodiny odpoledne.

Turgeněvova a Gogolova cesta

V roce 1820 dal hrabě Kolowrat podnět k vytvoření nové cesty na vrchu Tří křížů. V roce 1852 byl na nedaleké Ottově výšince vztyčen sloup krále Otty na počest návštěvy řeckého krále Otty I.

Stará pražská silnice

V letech 1804–11 byla na jihovýchodním okraji Karlových Varů z iniciativy hraběte Rudolfa Chotka vybudována nová příjezdová cesta z Prahy. Ta se stala místem romantických procházek různých slavných návštěvníků lázeňského města.

C.2.6 Podpůrná lázeňská infrastruktura

Voda z pramenů byla využívána i pro export do vzdálených destinací. Stáčení se dříve provádělo přímo u pramenů, hlavně u Vřídla. Karlovy Vary byly známé také výrobou lázeňské soli, především z Vřídla.

Stáčírna a zasilatelství minerálních vod

Objekt stáčírny a zasilatelství minerálních vod byl vybudován v letech 1930–1931 při soutoku řeky Teplé a Ohře podle projektu karlovarského architekta Adolfa Mereticha. Budova, tvořená třemi křídly a zastřešeným dvorem, je konstrukčně řešená jako železobetonový vyzdívaný skelet. Severní křídlo bylo vlečkou spojeno s Dolním karlovarským nádražím. Karlovarská stáčírna a plnárna minerálních vod patřila ve své době k nejmodernějším provozům v Evropě.

Starý suterén Vřidelní kolonády

Na Nový suterén Vřidelní kolonády navazuje nad nezastavěnou plochou prostor tzv. Starého suterénu, pocházející ze starší litinové kolonády, kterou postavili vídeňští architekti F. Fellner a H. Helmer v letech 1878–1879. Pod podlahou nové kolonády se nalézá místo pro čerpání, rozvod a tepelnou regulaci vřidelní vody. Potrubní systém zásobuje vřidelní vodou více než 20 lázeňských provozů. Ze suterénních prostor litinové kolonády zbyl relikt, kde je možné spatřit potrubí z minulého století zanesené vřídlovcem i sbírky sintrů a vřídlovců. Jsou zde také prostory, kde vřídlovcem „obrůstají“ karlovarské suvenýry, tzv. kamenné růže. V současné době je Starý suterén Vřidelní kolonády jednou z nejnavštěvovanějších expozic v Karlových Varech.

C.2.7 Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Karlovy Vary hrály a stále hrají důležitou roli jako terapeutické, kulturní, společenské a duchovní centrum. Město se těšilo oblibě mezi mnoha panovníky a zástupci šlechty i bohatými podnikateli. Mezi hosty, jejichž přítomnost měla vliv na vzhled města, nalezneme členy rakouského císařského dvora, dvora pruského krále Friedricha I., několik kurfiřtů německých států, ruského cara Petra Velikého, příslušníky nejvýznamnějších evropských šlechtických rodů i zástupce politické a umělecké společnosti. Karlovy Vary byly jako „šachovnice Evropy“ oblíbeným místem konání řady kongresů a vědeckých konferencí i významných divadelních představení. Karlovy Vary se staly inspirací pro díla slavných

spisovatelů, hudebních skladatelů a malířů, kteří často zmiňovali návštěvu těchto lázní. Patřili k nim například Johann Wolfgang von Goethe, Gottfried Wilhelm Leibnitz, Francois-René de Chateaubriand, Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Friedrich Schiller, Theodor Körner, Adam Mickiewicz, Frederyk Chopin, Johannes Brahms, Carl Maria von Weber nebo Niccolo Paganini.

Odkaz Karlových Varů pro evropskou kulturu a civilizaci spočívá zejména v rozvoji balneologie a balneotechniky. Zvláště pamětihodným odkazem je lázeňský pohárek s hubičkou, sloužící k ochlazení vody před pitím. Symboly mezinárodního uznání a nehmotného dědictví jsou také známé názvy místních specialit a výrobků, které se rozšířily za hranice země a používají se v zahraničí (karlovarská vřídelní sůl, karlovarská Becherovka, Karlovarské oplatky, Karlovarský suchar, karlovarský rohlík, karlovarský knedlík, karlovarský příbor, karlovarská káva, karlovarská snídaně, karlovarský aragonit – tradiční suvenýr z vřídlovce).

Zásluhou neutrálního prostředí města a všestranného vzájemného porozumění byly Karlovy Vary vždy modelem a příkladem sjednocené Evropy. V tomto směru Karlovy Vary významně přispěly k vytvoření a rozvoji občanské a multikulturní evropské společnosti.

V Karlových Varech se dochovalo velké množství budov a míst, které jsou hmatatelně spojeny s pobyty významných hostů. Patří mezi ně například následující, již výše zmíněné objekty.

Dům **U Tří mouřenínů** dokládá devět z celkem 13 návštěv Karlových Varů Johanna Wolfganga Goetha, německého básníka, dramatika, prozaika, vědce a státníka, v letech 1806 až 1820. Celkem Goethe strávil téměř tři roky života v Karlových Varech, které – jak říkával – byly jediným místem na světě, kde byl ochoten žít kromě Výmaru a Říma. V Karlových Varech pobýval také v penzionech **Bílý zajíc**, **Mozart** a **Madrid**.

Císař František Josef I. při svém pobytu v Karlových Varech v roce 1904 navštívil mimo jiné **Císařské lázně**, **Mlýnskou** a **Tržní kolonádu** a **Grandhotel Pupp**.

V roce 1885 navštívil **Městské divadlo** Gustav Klimt, rakouský malíř, který spolu s Franzem Matschem vytvořil také ručně malovanou divadelní oponu a nástěnné malby.

V roce 1894 zazněla v **Poštovním sále** kontinentální premiéra Dvořákovy Novosvětské symfonie. Toto místo také svědčí o návštěvách Johanna Wolfganga von Goetha v roce 1818, pruského polního maršála Gebharda Leberechta von Blücher v roce 1819 a Niccola Paganiniho v roce 1828.

V hotel **Ambassatoru (Národním domě)** se v letech 1921 a 1923 konaly dva světové sionistické kongresy;

V roce 1892 se v **Grandhotelu Pupp** konala Mezinárodní konference lázeňských lékařů. V hotelové kavárně se v roce 1862 konalo shromáždění německých přírodovědců.

Dvacet náhrobků postavených na **bývalém hřbitově v Mozartově parku u kostela sv. Ondřeje** připomíná významné obyvatele a návštěvníky Karlových Varů v 18. a 19. století, jako byli David Becher, „Hippokratés z Karlových Varů“ a jeden ze zakladatelů moderní balneologie (1725–1792), Jean de Carro, městský lékař a balneolog (1770–1857), hrabě Joseph von Bolz, mecenáš Karlových Varů (1764–1834) a Franz Xaver Wolfgang Mozart, skladatel a syn Wolfganga Amadea Mozarta (1791–1844).

Žulový pamětní sloup, který se nachází v blízkosti vyhlídky na **Ottově výšině**, byl vztyčen v roce 1852, kdy toto místo navštívil první řecký král Ota I.

K dalším objektům dokládajícím pobyty slavných hostů patří:

Dům Walter Scott

Skromný dvoupatrový dům postavený ve stylu romantického historismu na počátku 19. století je pozoruhodný jako domov a kancelář významného balneologa dr. Jeana de Carro, rodáka ze Ženevy, který zde v březnu 1857 zemřel.

Hotel Savoy Westend

V letech 1896-97 byl postaven nový velký hotel podle projektu architekta Alfreda Bayera. Jeho architektonická kompozice je založena na využití mohutných věží, menších obranných věží a štítových rizalitů ve stylu goticko-renesančních šlechtických statků ve Francii. V roce 1902 zde byl ubytován perský král Mozaffar ad-Din Shah Qajar. V letech 1923 až 1933 byl hotel oblíbeným místem pobytu českého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, který toto místo využíval k důležitým jednáním s českou vládou.

Hotel Bristol Villa Tereza

V roce 1890 zadala Theresia Fasolt, majitelka vily Royal, stavební firmě Příhoda & Němeček z Vídně stavbu vily (po ní pojmenované) podle návrhu architekta Josefa Němečka. Budova byla navržena ve stylu pozdního historismu s italskými vlivy. V roce 1892 zde pobývala císařovna Alžběta Rakouská a vévodkyně Bavorská, známá jako Sisi.

C.2.8 Pokračující lázeňská tradice

Význam Karlových Varů jako největšího a nejznámějšího lázeňského města v České republice spočívá v dlouhodobé kontinuitě balneologických provozů. Karlovy Vary nadále rozvíjejí své bohaté balneoterapeutické zkušenosti a lázeňskou infrastrukturu, zavádějí nové léčebné produkty a rozšiřují spektrum léčených diagnóz. Mezi organizace věnující se výzkumné a vzdělávací činnosti patří Referenční laboratoř přírodních léčivých zdrojů (příspěvková organizace MZ ČR), která analyzuje minerální vody, plyny a rašelinu a zkoumá její vliv na lidský organismus, a Institut lázeňství a balneologie, který navazuje na tradici Výzkumného ústavu balneologického založeného v roce 1903 v Mariánských Lázních a pořádá pravidelné semináře balneomedicíny pro lázeňské lékaře i nelékařské pracovníky. Pro správu, využívání, ochranu, údržbu a měření minerálních pramenů má město Karlovy Vary zřízenou Správu přírodních léčivých zdrojů a kolonád, která navazuje na tradici bývalého Lázeňského úřadu.

Velká většina historických lázeňských budov je dodnes využívána k různým balneologickým procedurám. Stejně jako v minulosti jsou parky a promenády pečlivě udržovány, aby sloužily léčbě lázeňských hostů.

Významné aktivity, které definují lázeňské město – léčba spojená s volnočasovými aktivitami – jsou v Karlových Varech stále živé; lázeňským hostům je nabízen bohatý a rozmanitý program zábavy

a kultury. Nejvýznamnější kulturní akcí je Mezinárodní filmový festival, jeden z nejstarších filmových festivalů na světě (založen 1946) a nejprestižnější filmový festival ve střední a východní Evropě, který každoročně navštíví desetitisíce návštěvníků. Hlavní akcí lázeňské sezóny je Svěcení pramenů (zahájení lázeňské sezóny), které se koná na začátku května a zahrnuje tři dny oslav. Mezi další významné akce patří Mezinárodní pěvecká soutěž Antonína Dvořáka, Jazzfest Karlovy Vary, Tourfilm festival, Karlovarský folklorní festival, Dvořákův karlovarský podzim a Beethovenovy dny. Tradiční setkání evropských aristokratů zvané „Karlsbader Wochenende“, jehož součástí jsou plesy, koncerty, mše a hudební vystoupení, se koná koncem dubna v Grandhotelu Pupp, Císařských lázních a Poštovním dvoře.

Tradiční a světově proslulé jsou i karlovarské místní speciality a produkty jako například karlovarské lázeňské oplatky, připravované v jednotlivých domácnostech už před rokem 1800, Karlovarské trojhránky, Karlovarský suchar, Karlovarská Becherovka, vyráběná od roku 1807 nebo karlovarská vřídelní sůl. Důležitou součástí odkazu Karlových Varů světové kultuře představuje lázeňský pohárek se sifonem v rukojeti, který byl vynalezen kvůli horkým minerálním pramenům v Karlových Varech. Typickým produktem karlovarských termálních pramenů jsou zřídelné sedimenty v několika základních formách, sloužící k „pokameňování“ různých předmětů.

C.2.9 Příspěvek Karlových Varů k výjimečné světové hodnotě statku

Příspěvek Karlových Varů k výjimečné světové hodnotě statku spočívá zejména:

- 1) v ojedinělém složení minerálních pramenů, přičemž horký pramen Vřídlo je evropským unikátem,
- 2) v dochovaném charakteru a specifickém urbanismu rozlehlé lázeňské zóny s rozsáhlou okolní lázeňskou krajinou se sítí vycházkových cest a množstvím samostatně stojících budov sloužících pro potřeby lázeňských host; originální lázeňské stavby, které se vyvinuly v Karlových Varech, se staly vzorem pro další lázně Evropy,
- 3) v inovativních postupech v balneologii, které zde byly vyvinuty
- 4) v jejich výrazně internacionálním charakteru místa, kde se setkávali příslušníci evropské aristokracie, státníci, politici, vědci, spisovatelé, hudební skladatelé, malíři a další významné osobnosti a které se stalo prototypem vzájemné tolerance a demokratizačního vývoje Evropy.

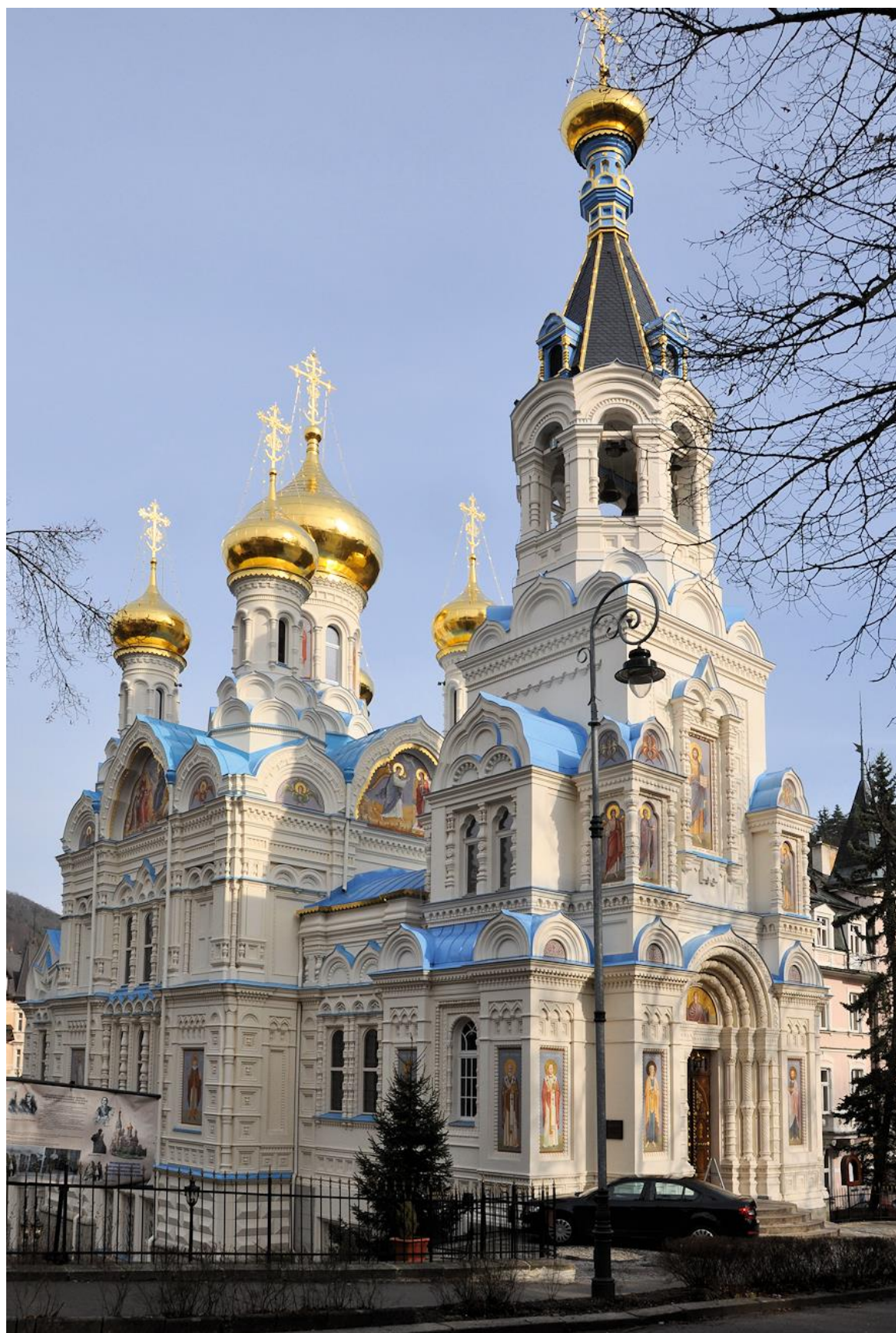
Integrita: Komponenta Karlovy Vary vykazuje výjimečnou integritu urbanistických, architektonických a lázeňských funkcí. Představuje kompaktní lineární lázeňský komplex s rozlohou podmíněnou umístěním velkého počtu pramenů, jehož současný rozsah odpovídá rozsahu, jakého toto město dosáhlo na konci své vrcholné prosperity před 2. světovou válkou. V téměř zcela nedotčeném stavu je zachována historická městská struktura s architektonicky bohatým komplexem lázeňských budov a doplňkových staveb. Integritu lázeňského území doplňuje rozsáhlá, dobře udržovaná terapeutická a rekreační lázeňská krajina obklopující město na západě, východě a jihu, která zahrnuje hustou síť pěších stezek a dalších specifických prvků pěší infrastruktury, jako jsou přístřešky pro návštěvníky, pavilony, altány, vyhlídky a rozhledny, spojených s městem historickými lanovkami.

Autenticita: Komponenta Karlovy Vary představuje autentický městský komplex, který obsahuje důležitou skupinu urbanistických, architektonických, kulturních, historických, uměleckých a estetických hodnot. Soubor lázeňských architektonických budov, výjimečný z hlediska projektování stavební hmoty, materiálu a vizuálního zachycení detailů zde byl zachován ve téměř nedotčeném původním stavu. Většina klíčových lázeňských budov si zachovala základní uspořádání, včetně historického a uměleckého vzhledu interiérů.

Příspěvek města Karlovy Vary k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy podle jednotlivých atributů: 1) Minerální prameny, 2) Lázeňská historická městská krajina, 3) Lázeňská architektura, 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina, 5) Podpůrná lázeňská infrastruktura, 6) Pokračující lázeňská funkce, 7) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Atribut	Příspěvek k výjimečné světové hodnotě statku
1	<ul style="list-style-type: none"> • Jedinečné složení minerálních pramenů (Vřídlo je evropskou raritou)
2	<ul style="list-style-type: none"> • Zachovaný charakter rozsáhlé lázeňské zóny • Urbanismus města založeného v hlubokém údolí řeky Teplá a obklopeného kruhem kopců a vyvýšenin

3	<ul style="list-style-type: none"> • První speciální budovy, které se staly modelem pro jiné evropské lázně • Díla světoznámých architektů (J. Zitek, F. Fellner & H. Helmer, F. Ohmann, K. Haybäck, J. Zeissig, E. Hébrard, J. Kronfuss, P. P. Brang, R. Wels) • Karlovy Vary sloužily jako příklad během výstavby a změn jiných světoznámých lázní (Montecatini Terme, Kislovodsk, Železnovodsk, Mondariz atd.)
4	<ul style="list-style-type: none"> • Rozlehlé území okolní terapeutické krajiny se sítí stezek a množstvím samostatně stojících vyhlídkových budov, mystických zastavení a děkovných nápisů za vyléčení
5	<ul style="list-style-type: none"> • V Karlových Varech se vyvinula raná a technicky vyspělá a výrazně lázeňská podpůrná infrastruktura • Nejstarší právní ochrana minerálních pramenů (1761)
6	<ul style="list-style-type: none"> • Inovativní postupy v balneologii (W. Payer, D. Becher, F. Hoffmann, J. S. Strobelberger, K. G. Springsfeld, Jean de Carro, R. Mannl, J. Löschner) • Lázeňský režim včetně pitných kúr a související volnočasové aktivity dokládají představuje pokračující udržitelnou funkci a nadále živou tradici s výrazným přínosem k identitě a smyslu pro místo
7	<ul style="list-style-type: none"> • Výrazný celosvětový rámec – „největší salon Evropy pod širým nebem“ • Tradiční místo setkávání příslušníků královských rodů, aristokracie, vědců, umělců a politiků, označované jako „Šachovnice Evropy“, Karlovy Vary byly prototypem tolerance a modelem sjednocené Evropy.

Kostel sv. Petra a Pavla

C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku

C.3.1 Mezinárodní úroveň

Základní právní rámec pro ochranu komponent sériového statku Slavná lázeňská města Evropy tvoří ve všech smluvních státech, na nadnárodní i národní úrovni, mezinárodní úmluvy. Pravidla ratifikovaných mezinárodních úmluv jsou ve všech smluvních státech zohledněna v národní legislativě, která tvoří základ pro památkovou péči v jednotlivých zemích. I když se legislativní ustanovení v oblasti ochrany statku v jednotlivých zemích liší, společně je jejich účinek stejný: ve všech případech národní právní předpisy garantují dostatečnou ochranu komponent statku a jeho nárazníkových zón. Platí přitom, že odpovědnost za ochranu sériového statku na svém svrchovaném území v praxi nese každá ze smluvních stran. Vedle toho existují různé mezinárodní charty, které upřesňují úkoly v oblasti ochrany kulturního dědictví obecně a statků světového dědictví zvlášť a slouží jako doporučení. Výčet těchto dokumentů je uveden v tabulce níže.

Seznam mezinárodních úmluv schválených smluvními státy

	Právní prostředek	Ratifikace/podpis v ČR
Úmluvy	Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví – Úmluva o světovém dědictví (Paříž 1972)	Československo 1991, Česká republika přistoupila jako právní nástupce roku 1993
	Úmluva UNESCO na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeném konfliktu, s předpisy pro provádění úmluvy (Haag 1954) a Protokol I (1954)	Československo 1958, Česká republika (přistoupení) 1993
	Protokol II Úmluvy na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeného konfliktu (Haag 1999)	2007
	Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (Paříž 1970)	Československo 1979, Česká republika 1993 (přistoupení)
	Úmluva o ochraně evropského architektonického dědictví (Granadská úmluva 1985, revidována 2003)	2000
	Evropská úmluva o ochraně archeologického dědictví (Valletta 1992)	2000
	Evropská úmluva o krajině (Florence 2000).	2004
	Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního dědictví (Paříž 2003)	2009
	Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (Paříž 2005)	2010

Mezinárodní doporučení UNESCO k péči o kulturní dědictví

- Doporučení týkající se ochrany kulturních statků ohrožených veřejnými nebo soukromými zásahy (1968).
- Doporučení k ochraně kulturního a přírodního dědictví na národní úrovni (1972);
- Doporučení týkající se ochrany historických souborů a jejich role v současném životě (1976);
- Doporučení k historické městské krajině (2011);

Při ochraně památek a památkové péči je třeba rovněž zvažovat mezinárodní doporučení, jež vytvořila Mezinárodní rada pro památky a sídla ICOMOS:

- Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídel (Benátky 1964),
- Mezinárodní charta o historických zahradách (Florentská charta, 1981),
- Charta pro záchranu historických měst a městských souborů (Washingtonská charta, 1987),
- Charta o ochraně a zabezpečení archeologického dědictví (Lausanne, 1990),
- Mezinárodní charta o kulturním turismu (1999),
- Zásady ochrany historických dřevěných staveb (1999),
- Principy ICOMOS pro ochranu a restaurování nástěnných maleb (2003),
- Charta ICOMOS – zásady pro analyzování, ochranu a stavební obnovu architektonických památek (2003),
- Charta ICOMOS o ochraně a správě archeologického dědictví (2008),
- Charta ICOMOS o interpretaci a ochraně památek kulturního dědictví (2008),
- Archeologie a urbanismus – nový kodex Rady Evropy (Štrasburk, 2010),
- Společné principy ICOMOS a TICCIH pro zachování památek, struktur, sídel a krajín industriálního dědictví (2011),
- Principy zabezpečení a správy historických měst a městských zón (Valletta, 2011).

Úplné znění a české překlady mezinárodních úmluv a chart jsou k dispozici na webu Národního památkového ústavu v sekci Mezinárodní dokumenty: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty>.

V oblasti ochrany přírody a krajiny je relevantní také řada směrnic Evropské unie:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (2014/52/EU), tj. proces EIA, v České republice upraven zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
- Směrnice Rady o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Směrnice o stanovištích“, 92/43/EHS, 2006/105/ES) a Směrnice Rady o ochraně volně žijících ptáků („Směrnice o ptácích“ 79/409/EHS, 2009/147/ES), na jejichž základě se vyhledávají evropsky významné lokality, resp. ptačí oblasti, jež tvoří základ sítě chráněných území Natura 2000,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (2000/60/ES),
- Směrnice o podzemních vodách (2006/118/ES),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu (2006/118/ES).

C.3.2 Národní, regionální a místní úroveň

Území komponenty Karlovy Vary a její nárazníkové zóny požívá vícenásobnou ochranu definovanou národními legislativními předpisy o státní památkové péči, o přírodních léčivých zdrojích, o ochraně

přírody a krajiny a dalšími nařízeními.

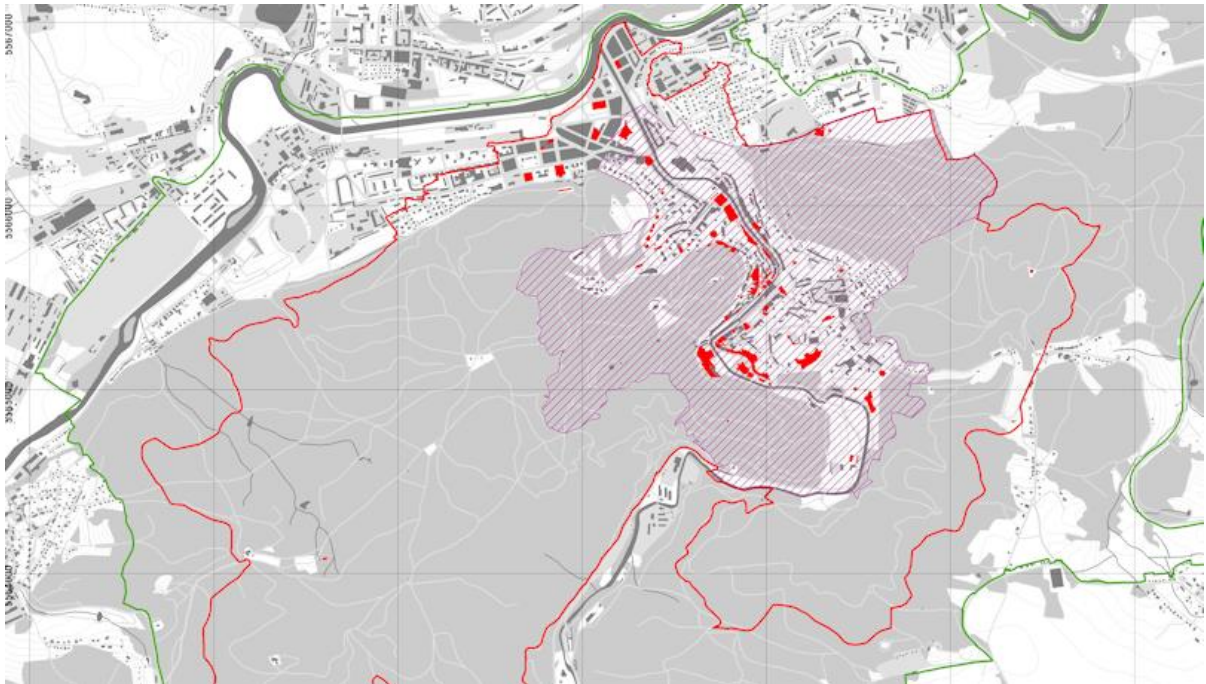
Oblast památkové péče

- 1) Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (tzv. památkový zákon)
- 2) Vyhláška č. 66/1988 Sb. Ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon o státní památkové péči
- 3) Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón
- 4) Vyhláška Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992, o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
- 5) Nařízení vlády České republiky č. 170/2008 ze dne 28. dubna 2008, o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
- 6) Nařízení vlády 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 o prohlášení území vybraných částí měst Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně a obce Valy s lázeňskou kulturní krajinou za památkové rezervace a o změně nařízení vlády č. 443/1992 Sb., o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkové rezervace

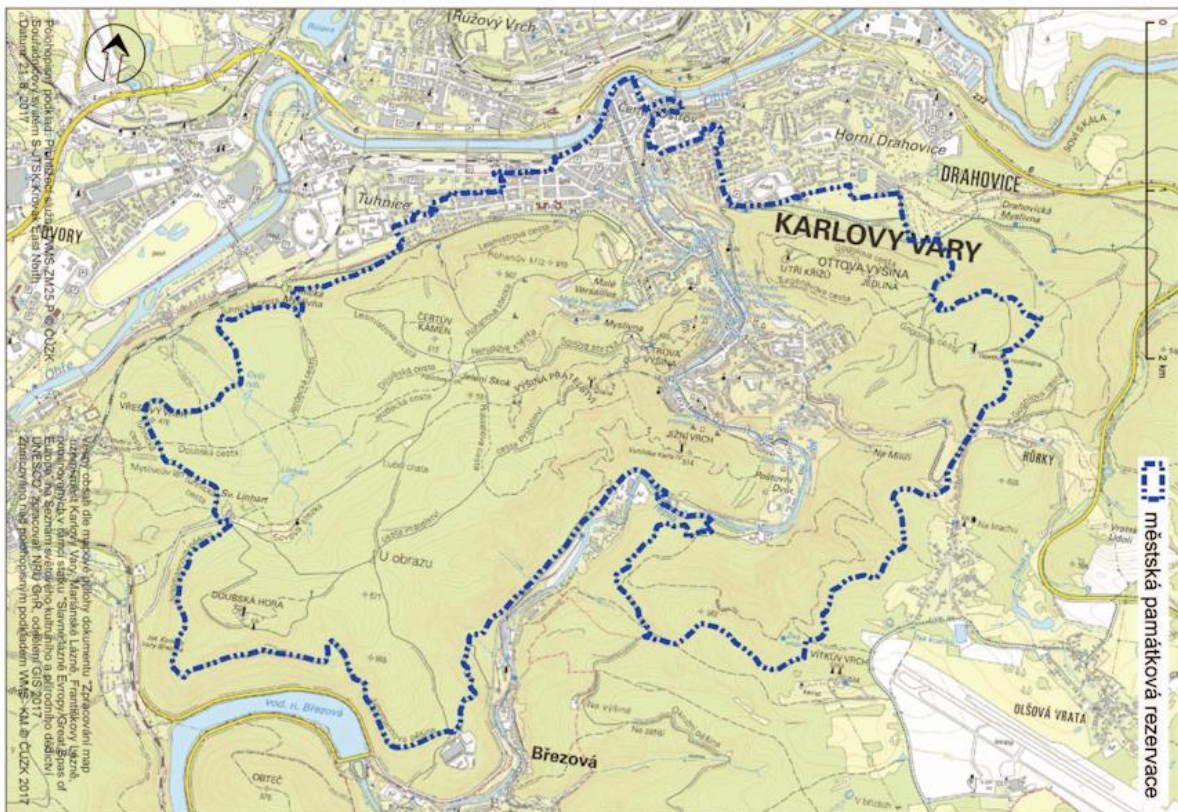
Už v roce 1992 bylo lázeňské centrum Karlových Varů prohlášeno podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, za městskou památkovou zónu (MPZ). Nařízením vlády České republiky č. 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 byla ochrana rozšířena i na přilehlou lázeňskou krajinu a celé vymezené území bylo prohlášeno za městskou památkovou rezervaci. Významné objekty jsou navíc chráněny jako kulturní památky. Na území komponenty a její nárazníkové zóny se podle Ústředního seznamu kulturních památek nachází 117 nemovitých kulturních památek včetně 2 národních kulturních památek (kostel sv. Máří Magdalény, Císařské lázně).

[https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-](https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Karlovy+Vary&obec=Karlovy+Vary&cast)

[relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Karlovy+Vary&obec=Karlovy+Vary&cast](https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Karlovy+Vary&obec=Karlovy+Vary&cast)
[Obce=Karlovy+Vary&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext](https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Karlovy+Vary&obec=Karlovy+Vary&cast)

Nemovité objekty chráněné jako kulturní, resp. národní kulturní památky podle památkového zákona

Hranice městské památkové rezervace Karlovy Vary s lázeňskou kulturní krajinou

Oblast přírodních léčivých zdrojů

- 1) Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. lázeňský zákon)
- 2) Vyhláška č. 423/2001 Sb. Ministerstva zdravotnictví, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních)
- 3) Usnesení vlády č. 257 ze dne 20. července 1965 (33/1966 Sb.) o stanovení ochranných pásem pro přírodní léčivé zdroje lázeňských míst Karlovy Vary a Jáchymov a následující: č. 214 ze dne 15. 9.1971 (39/1971 Sb.), č. 146 ze dne 5. 6. 1974 (20/1974 Sb.), č. 127 ze dne 2. 6. 1976 (21/1976 Sb.), č. 27 ze dne 3. 2. 1982 (13/1982 Sb.)
- 4) Nařízení vlády č. 321/2012 Sb., o stanovení lázeňského místa Karlovy Vary a Statutu lázeňského místa Karlovy Vary
- 5) Osvědčení ČIL o zdrojích – o přírodních léčivých zdrojích minerálních vod (blíže viz www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2009/11/jednotlive_lazenske_lokality.pdf)
- 6) Výnos Ministerstva zdravotnictví ze dne 12. září 1990 č. j. ČIL-482- 10.1. 1989, kterým se prohlašují další přirozeně se vyskytující zdroje minerálních vod v lázeňských místech Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Luhačovice, Lázně Libverda a Hodonín za přírodní léčivé zdroje

Zákon č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon)

Lázeňský zákon definuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Zákon také garantuje, že dohled nad využíváním a ochranou zdrojů bude provádět pouze balneotechnik, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného podle tohoto zákona. Ochrana přírodních léčivých zdrojů a lázní je v gesci Ministerstva zdravotnictví, které pro tento účel zřídilo specializovaný odbor, Český inspektorát lázní a zříděl.

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 423/2001 Sb. (vyhláška o zdrojích a lázních)

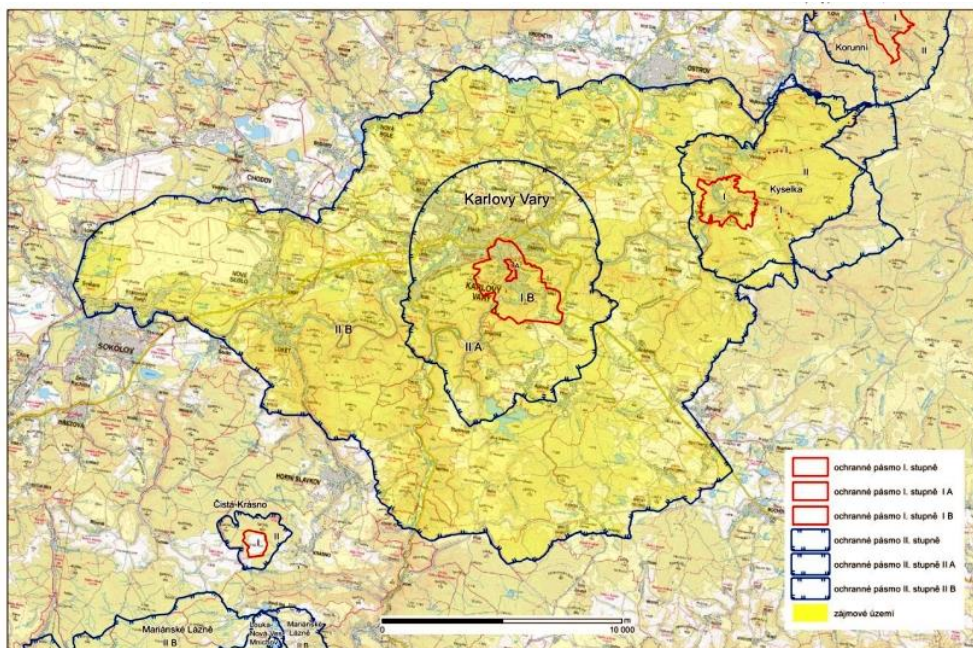
Vyhláška specifikuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Podle § 8 musí území do vzdálenosti 4 až 8 km kolem přírodních léčebných lázní (lázeňská krajina) poskytovat podmínky pro terénní léčbu, případně jinou řízenou fyzickou zátěž. Podle § 11 jsou vedle zdravotnických zařízení součástí přírodních léčebných lázní poskytujících lázeňskou péči zejména zařízení sloužící k léčebnému využití přírodních léčivých zdrojů, zařízení sloužící pro ubytování a stravování a zařízení pro využívání volného času.

Statut lázeňského místa

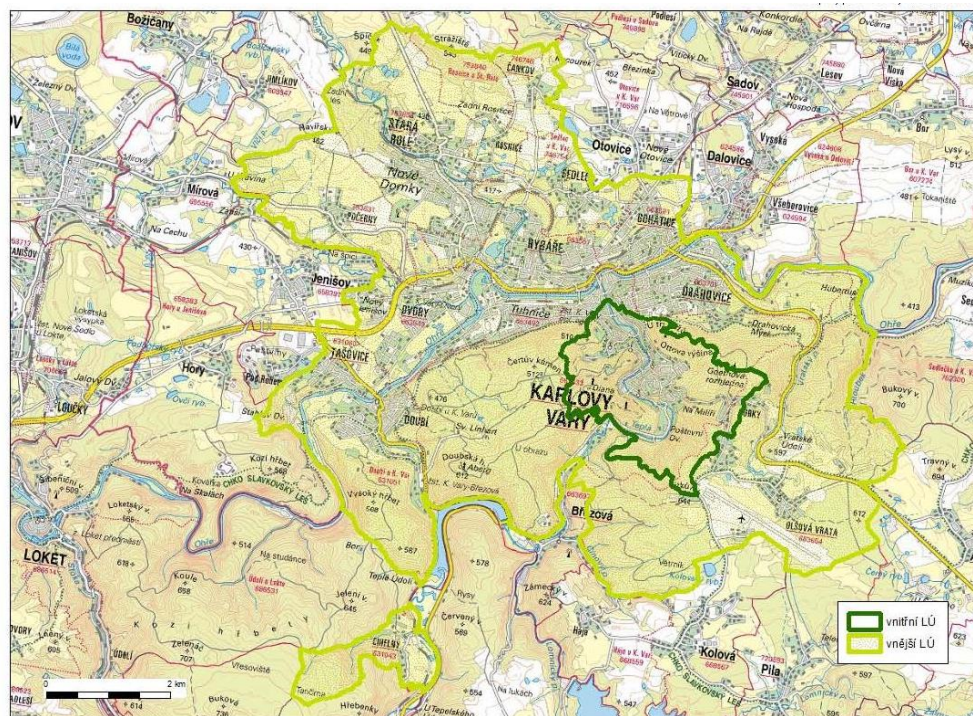
Nařízením vlády č. 321/2012 Sb. vstoupil 1. ledna 2013 v platnost nový statut lázeňského místa Karlovy Vary. Výrazně pomáhá při zachování kvality lázeňského prostředí včetně léčivých zdrojů. Na ochranu lázeňského režimu a lázeňského prostředí bylo nově definováno vnitřní a vnější území lázeňského

místa. Pro vnitřní území lázeňského místa platí přísnější omezení spojená s výstavbou a rozvojem a vyšší požadavky na vzhled, uspořádání a vybavení veřejných prostor a veřejné zeleně.

Vnitřní lázeňské území bylo rozšířeno k projekčnímu horizontu řeky Teplá. Není možné dovolit negativní vliv na životní prostředí, narušení lázeňského režimu a poškození stávajících hodnot území. Kromě jiného je zakázáno provádět výstavbu, která by mohla poškodit prostředí území nebo zvyšovat dopravní zátěž. Je nepřijatelné snižovat výměru zeleně a nezpevněných ploch.

Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů v Karlových Varech

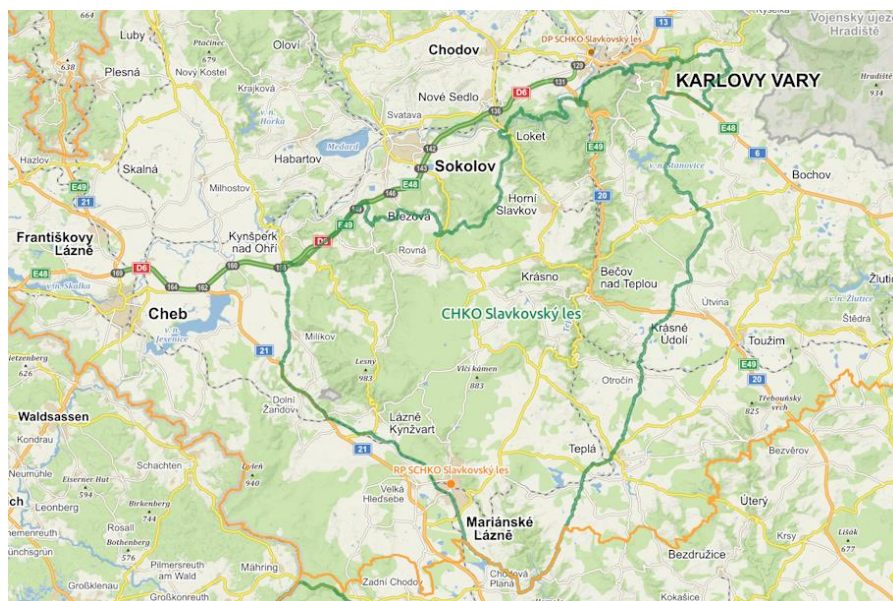
Vnitřní a vnější území lázeňského místa Karlovy Vary.

Oblast ochrany přírody

- 1) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 2) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Nařízení vlády ČSSR č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy
- 5) Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů
- 6) Výnos ministerstva kultury České socialistické republiky ze dne 3.května 1974 o zřízení chráněné krajinné oblasti „Slavkovský les“, rozprostírající se v Západočeském kraji na území okresů Cheb, Karlovy Vary, Sokolov a Tachov

CHKO Slavkovský les

Jediným velkoplošným chráněným územím na území Karlovarského kraje je chráněná krajinná oblast Slavkovský les. Rozprostírá se na ploše 640 km² přibližně v trojúhelníku mezi Karlovými Vary, Mariánskými Lázněmi a Chebem, zahrnuje přitom i velkou část lázeňské krajiny v extravilánu města Karlovy Vary včetně nárazníkové zóny komponenty. Jejím posláním je ochrana krajiny jako vyváženého prostředí, zajišťující zejména přírodní ozdravné vlivy a podmínky pro komplexní lázeňskou péči, neporušenost přírodních léčivých zdrojů a ochranu typických znaků krajiny.

Rozsah CHKO Slavkovský les

Území je významné především pestrou škálou mokřadních a vodních biotopů, různých typů pramenišť a vývěry minerálních vod. Fenomén přírodních léčivých zdrojů se stal jedním z hlavních předmětů ochrany ve Slavkovském lese. Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa byly v roce 2012 zapsány na Seznam mokřadů mezinárodního významu splňující kritéria Ramsarské úmluvy. Podrobná charakteristika celého území a 4 zón ochrany je uvedena v Plánu péče (Anonymus 2015). Ochranu

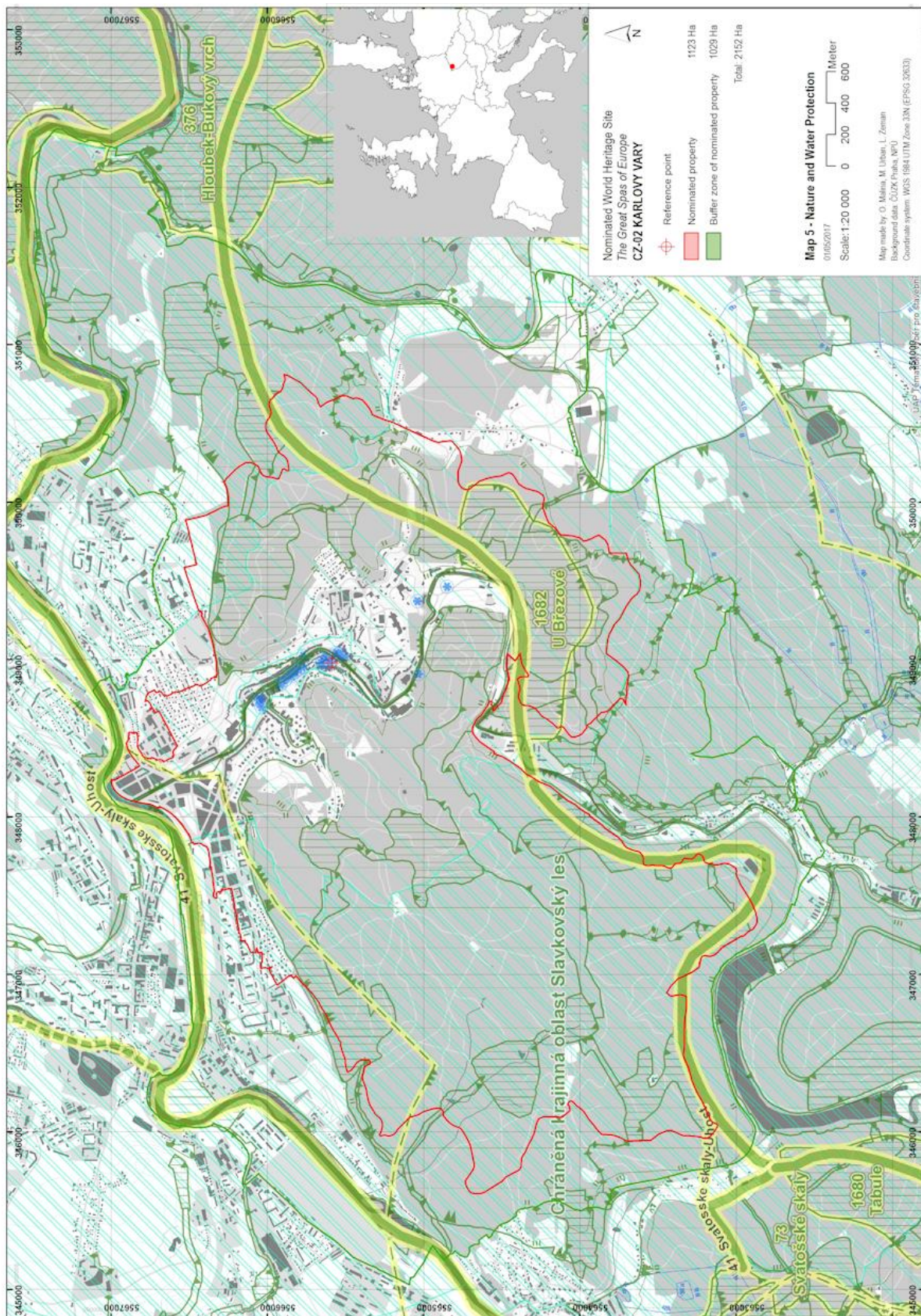
přírody a krajiny v CHKO Slavkovský les vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR prostřednictvím Správy CHKO.

ÚSES

Karlovy Vary mají zpracovaný místní územní systém ekologické stability území (ÚSES), který je začleněn do územního plánu. Celkem je na území města založeno 52 biokoridorů. Nejvýznamnější jsou rozsáhlé lázeňské lesy s množstvím promenádních cest, ale také parky a zahrady. Celkově má území města vhodné územní předpoklady a podmínky pro zachování přírodních hodnot území, kvality krajiny a jednotlivých složek životního prostředí.

Lesní hospodaření

Lesy na území komponenty a její nárazníkové zóny jsou podle zákona o lesích zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení jakožto lesy nacházející se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod a zároveň i jakožto lesy lázeňské se zvýšenou rekreační funkcí. U těchto lesů je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nadřazen funkcím produkčním, hospodaření v nich se řídí potřebou zajistit jejich specifické mimoprodukční funkce.

Formy ochrany přírody a krajiny na území komponenty Karlovy Vary a její nárazníkové zóny

Oblast územního plánování a stavebního řízení

- 1) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů („stavební zákon“)
- 2) Vyhláška č. 499/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o dokumentaci staveb
- 3) Vyhláška č. 500/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- 4) Vyhláška č. 501/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o obecných požadavcích na využívání území
- 5) Vyhláška č. 502/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se mění vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu
- 6) Vyhláška č. 503/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření
- 7) Vyhláška č. 526/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu
- 8) Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů.

Oblast dopravy

- 1) Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- 2) Vyhláška č. 104/1997 Sb. Ministerstva dopravy a spojů, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Další

- 1) Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- 2) Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

C.3.2.1 Dokumenty zajišťující péči o statek a jeho zachování

Územní plánování

Česká republika má sofistikovaný program územního plánování, který chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty regionu, včetně městského, architektonického a archeologického dědictví. Mezi nástroje územního plánování patří

1. Územně plánovací podklady

- a) **Územně analytické podklady** – obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území („limity využití území“), záměrů na provedení změn v území, rozbor udržitelného rozvoje území. Pořizuje je buď úřad územního plánování (obec s rozšířenou působností) pro svůj správní obvod, nebo krajský úřad pro území kraje.
- b) **Územní studie** – navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability.

Územně plánovací podklady slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

2. Politika územního rozvoje

Politiku územního rozvoje pořizuje ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území republiky a schvaluje ji vláda. Je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Ministerstvo životního prostředí může v případě zásahu do významných lokalit (např. ptačí oblasti) dokument zablokovat.

3. Územně plánovací dokumentace

Základní typ plánovací dokumentace. Je závazná, má danou strukturu a projednávání. Výsledkem je vyhláška. Skládá se ze tří významných částí:

3.1 Zásady územního rozvoje (ZUR)

Zásady územního rozvoje stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití. ZUR se pořizují pro celé území kraje a vydávají se formou opatření obecné povahy. Jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

3.2 Územní plán

Územní plán se pořizuje a vydává pro celé území obce, musí být v souladu se zásadami územního rozvoje a s politikou územního rozvoje. Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce a pro rozhodování v území.

3.3 Regulační plán

Regulační plán v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření. Regulační plán musí být v souladu s politikou územního rozvoje, zásadami územního rozvoje a územním plánem. Regulační plán je závazný pro rozhodování v území.

4. Územní řízení

Územní řízení vede stavební úřad, jeho výsledkem je územní rozhodnutí (o umístění stavby, o změně využití území, o změně vlivu užívání stavby na území, o dělení nebo scelování pozemků, o ochranném pásmu). Namísto vydání územního rozhodnutí může stavební úřad vydat územní souhlas.

5. Územní opatření

6. Úprava vztahů v území

Územní plánování na úrovni Karlovarského kraje a obcí s rozšířenou působností

Územně analytické podklady Karlovarského kraje – 5. úplná aktualizace 2021

Zpracovatel: KÚ KK, odbor regionálního rozvoje kraje, oddělení územního plánování

Datum pořízení: 30. 6. 2021

Datum schválení: 13. 9. 2021 (datum projednání v zastupitelstvu Karlovarského kraje);

Dostupné online z http://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/UAP-KK/UAP_Karlovarskeho_kraje.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje – úplné znění po vydání aktualizace č. 1

Nabytí účinnosti (po vydání 1. aktualizace): 13. července 2018

Schváleno Zastupitelstvem Karlovarského kraje 23. 9. 2019 usnesením č. ZK 346/09/19

Dostupné online: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-region-rozvoje/UZ_A1_ZUR_KK.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje plně respektují rozsah chráněných území lázeňských ploch. Stanovení chráněných území mezinárodního významu deklaruje, kde jsou ve sféře lázeňství a souvisejících služeb optimální podmínky (za současného dodržování zásad obecné ochrany životního prostředí, přírody a krajiny a respektování kulturních a civilizačních hodnot kraje) a kde je nutné vypracovat a důrazněji podporovat dlouhodobou územní stabilizaci těchto činností.

Územně analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností Karlovy Vary (aktualizace 2020)

Dostupné online: <https://mmkv.cz/cs/uzemne-analyticke-podklady>

Územně plánovací dokumentace na úrovni obcí

Jedním z nejdůležitějších instrumentů pro zachování výjimečné světové hodnoty české části statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho trvale udržitelný rozvoj jsou územní plány, které mají v České republice povahu právního předpisu. Do aktualizací stávajících i do nově vznikajících územních plánů je postupně promítána památková ochrana území komponent a jednotlivých objektů statku.

Územní plán Karlovy Vary

Zhotovitel: AFRY CZ, s r.o.

Datum vydání: 25. 1. 2022 usnesením č. ZM/9/1/22 Zastupitelstva města Karlovy Vary

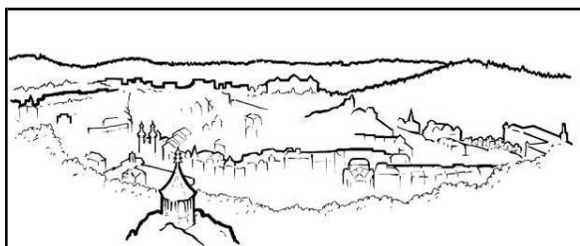
Nabytí účinnosti: 23. 2. 2022

Nový územní plán města Karlovy Vary vytváří podmínky

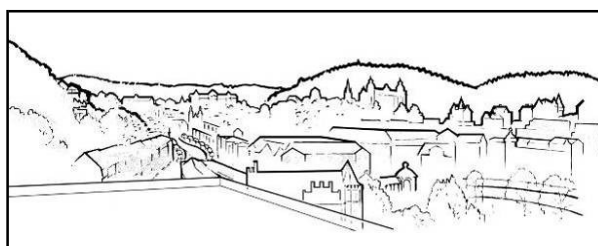
- pro ochranu a rozvoj unikátních hodnot města jako největšího a nejvýznamnějšího lázeňského města ČR a místa konání nejvýznamnějšího filmového festivalu ČR.
- pro ochranu hmotných a nehmotných hodnot města.
- pro plošnou ochranu městské památkové rezervace Karlovy Vary.
- pro ochranu hodnot města jako součásti světového dědictví UNESCO - „Slavná lázeňská města Evropy.
- pro uplatnění a další rozvoj jedinečných dovedností spjatých s lázeňstvím a tradičními průmyslovými obory.

Dostupné online: <https://mmkv.cz/cs/uzemni-plan-karlovy-vary>

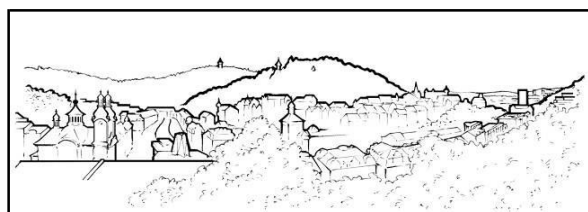
Při územním plánování by mělo být bráno v potaz i zachování vizuální integrity, tj. zachování ikonických pohledů na město jako například

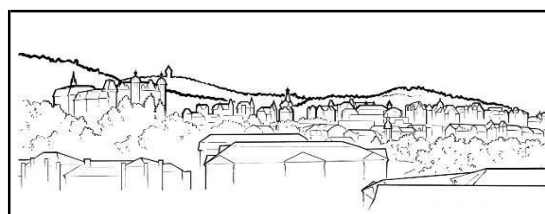
Panorama města při pohledu z kopce Petra Velikého na jihu

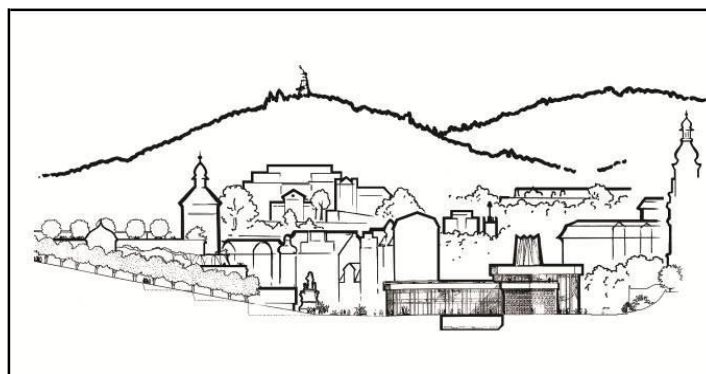
Panorama města při pohledu z hotelu Thermal

Panorama města při pohledu z vyhlídek v sadech Jean de Carro

Panorama města při pohledu z kostela sv. Ondřeje

Panorama města při pohledu z Tržiště a Vřídla

Pohled z kopce Tři kříže

Strategické dokumenty

Strategické dokumenty Karlovarského kraje

Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021–2027 (PRKK 21+)

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/region/Stranky/EU2014-2020/PRKKaSRKK.aspx>

Koncepce památkové péče Karlovarského kraje

Zpracovatelé: Ing. arch. Karel Kuča a Mgr. Lubomír Zeman, 2006

Místo uložení: Karlovarský kraj, resp. vydáno knižně – Kuča, Karel; Zeman, Lubomír; Památky Karlovarského kraje: Koncepce památkové péče v Karlovarském kraji, 592 s., ISBN 80-239-7652-4

Aktualizace: V prosinci 2019 byla zpracována nová koncepce památkové péče Karlovarského kraje na období let 2020-2030, připomínkové řízení dosud nebylo ukončeno.

Koncepce kultury Karlovarského kraje na léta 2013–2020

Zpracovatel: Jan Prudík ve spolupráci s odborem kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu Krajského úřadu Karlovarského kraje

Dostupné na <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-kultury.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje lázeňství a balneologie Karlovarského kraje, 2018

Dostupné na: <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-balneologie.aspx>

Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje na období 2016–2025

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/konc_priroda.aspx

Územní studie silniční dopravy v oblasti Karlových Varů

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/dokument-kraj/US_SD_KV_velka.aspx

Plán dopravní obslužnosti území Karlovarského kraje na období let 2016–2028

Dostupný na https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/plan_dopravni_obslužnosti_2016_2028.aspx

Koncepce rozvoje silniční sítě v Karlovarském kraji

Dostupná na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/krsskk.aspx>

Strategické dokumenty města Karlovy Vary

Strategie KV°2040

Datum schválení: 23. 11. 2021 (Rada města Karlovy Vary), 7. 12. 2021 (zastupitelstvo)

Zpracovatel: KAM KV

Nová Strategie KV°2040 je zásadní městský strategický dokument, jenž má nastavit rozvoj města na dalších nejméně 20 let. Strategie se opírá o pět základních hodnot tvořících obraz města (Hrdé a sebevědomé město, Živé a kreativní město, Zdravé a bezpečné město, Společné a společenské město, Inovativní a iniciativní město) a je uspořádána do tří základních oblastí (Prosperita, Prostředí, Člověk a společnost), které se dále člení do 7 témat s 19 cíli a 72 opatřeními. Lázeňství, považované za klíčovou oblast místní ekonomiky, je zahrnuto do oblasti prosperita, jsou pro ně definována 4 hlavní opatření (A2.2.1 Lázeňství jako klíčová oblast místní ekonomiky, A2.2.2 Výzkum, vývoj a inovace v balneologii, A2.2.3 Jímání přírodních zdrojů, A2.2.4 Posílení významu lázní). Ve strategii se mj. uvádí, že město bude spolupracovat s partnerskými městy v rámci světového dědictví UNESCO – The Great Spa Towns of Europe s cílem posilovat propagaci přírodních léčivých zdrojů, lázeňství a lázeňských měst a získávat pro jejich ochranu a rozvoj finanční prostředky. Konkrétní opatření uvedená ve Strategii KV 2040 jsou zahrnuta i Lokálního management plánu. Od října 2022 probíhají workshopy k implementaci strategie.

Dostupné on-line na: <http://www.vary2040.cz/>

Program regenerace městské památkové zóny 2014–2024

Program, schválený ještě před prohlášením lázeňského centra Karlových Varů a přilehlé lázeňské krajiny za městskou památkovou rezervaci, představuje soubor účelově zaměřených, veřejně prospěšných opatření, směřujících k záchraně historicky nejcennějších částí města) v souladu s Programem regenerace MPR a MPZ České republiky. Program napomáhá účelnému a hospodárnému vynakládání soukromých i veřejných finančních prostředků, nalézá společné zájmy města a jednotlivých vlastníků nemovitostí na zvelebování nejviditelnějších a nejcennějších částí města. Podmínkou je respektování jedinečných podmínek města, jeho architektonického a urbanistického prostředí, využití objektů ke vhodným účelům a splnění zásad státní památkové péče. Program respektuje schválenou územně plánovací dokumentaci města a další odborné dokumentace.

Dostupné on-line na: <https://mmkv.cz/cs/program-regenerace-mestske-pamatkove-zony-2014-2024>

Návrh Plánu ochrany památkové rezervace Karlovy Vary

V roce 2018 byl vypracován návrh Plánu ochrany památkové rezervace Karlovy (autoři: Karel Kuča, Lubomír Zeman), který uvádí detailní seznam kulturních hodnot a typů prací, které nemusí získat předem závazné stanovisko podle čl. 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči s cílem zjednodušit rozhodování orgánů památkové péče a uvádí také ustanovení pro zabezpečení kulturních hodnot

a omezení činností, které by narušily hodnoty prostředí městské památkové rezervace. Dokument zůstal v návrhu, nebyl dosud schválen.

Dostupné on-line na: <https://mmkv.cz/cs/navrh-planu-ochrany-pamatkove-rezervace-karlovy-vary-2018>

Územní studie prostorových regulativů pro historické jádro města Karlovy Vary

Zpracovatel: CASUA s r.o., Praha; Ing. arch. Oleg Haman, Ing. arch. Petr Housa, Ing. arch. Petr Jambor

Datum schválení: 7. 7. 2014

Dostupné on-line: <https://mmkv.cz/cs/uzemni-plan-karlovy-vary>

Strategie a Manuál koncepčního přístupu k veřejným prostranstvím města Karlovy Vary

Datum schválení: 22. 6. 2021 (zastupitelstvo města)

Dokument tvoří podklad pro dlouhodobé a střednědobé strategické plánování i každodenní rozhodování aktérů, kteří se podílejí na rozvoji veřejných prostranství v Karlových Varech. Při jeho tvorbě byla sledována i provázanost s cíli Management plánu včetně uplatnění atributů OUV.

Integrované teritoriální investice ITIKA 2021–2027

Integrované teritoriální investice jsou nástrojem, který stanovuje potřeby a problémy městské aglomerace a bude sloužit jako podklad pro čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie na identifikované investiční akce realizované v období 2021–2027. ITIKA se týká celé karlovarské aglomerace zahrnující 33 z celkových 132 obcí Karlovarského kraje.

Dostupné on-line na: <https://mmkv.cz/cs/integrované-teritorialni-investice-itikadeg-2021-2027>

Přehled dalších strategických dokumentů města je uveden na <https://mmkv.cz/cs/projekty-mesta-strategicke-dokumenty>, kde je dostupný i jejich obsah.

Ke strategickým dokumentům města Karlovy Vary patří také Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary statku Slavná lázeňská města Evropy.

C.4 Výkon správy statku a péče o něj

C.4.1 Ochrana minerálních pramenů

Ochrana přírodních léčivých zdrojů je v gesci Ministerstva zdravotnictví prostřednictvím Českého inspektorátu lázní a zřídel (ČIL). Zákon také garantuje, že dozor nad využíváním a ochranou zdrojů může provádět pouze technik vzdělaný v oboru balneologie, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného Ministerstvem zdravotnictví. Závazná vyjádření Ministerstva zdravotnictví (§37 lázeňského zákona) upravují činnost a koncepční plány v chráněných zónách.

C.4.2 Výkon státní správy v oblasti památkové péče

Kompetence centrálních institucí ve vazbě ke světovému dědictví jsou v České republice následující:

Stálá mise ČR při UNESCO v sídle UNESCO v Paříži – náleží pod velvyslanectví ČR ve Francii, zprostředkovává kontakt mezi organizací a jednotlivými resorty.

Česká komise pro UNESCO – je meziresortním koordinačním a poradním orgánem vlády České republiky ve věcech týkajících se UNESCO a vztahů České republiky k této organizaci. Komise plní úkoly vyplývající z její funkce národní komise pro UNESCO dle čl. VII Ústavy UNESCO a Charty národních komisí pro UNESCO, především zprostředkovává styk mezi institucemi a organizacemi působícími v České republice a UNESCO, zejména pak jeho Sekretariátem v Paříži. Plnění rozhodnutí přijatých komisí a jejími orgány a udržování kontaktu se Sekretariátem UNESCO a s partnerskými národními komisemi zajišťuje Sekretariát České komise pro UNESCO při Ministerstvu zahraničních věcí (Odboru OSN).

Ministerstvo kultury České republiky je na základě ustanovení § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice. Zabezpečuje také mezinárodní spolupráci v oboru státní památkové péče. V rámci své působnosti odpovídá za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

- **Památková inspekce** je specializovaným kontrolním orgánem Ministerstva kultury v oboru státní památkové péče na základě zákona č. 20/1987 Sb.
- **Odbor památkové péče** plní v rámci Ministerstva kultury úkoly ústředního správního úřadu. Rozhoduje například o prohlášení věci nebo souboru věcí za kulturní památku, zpracovává návrhy nařízení vlády na prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku, návrhy vyhlášky na prohlášení území za památkovou zónu, rozhoduje o udělení povolení k restaurování kulturních památek, rozhoduje o poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek, řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností a současně metodicky řídí a koordinuje činnost orgánů státní památkové péče nižších stupňů (krajských úřadů a zprostředkovaně rovněž obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) při výkonu veřejné správy na daném úseku.

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů – je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví, zapojuje se i do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech.

Ministerstvo kultury České republiky je nejvyšším výkonným orgánem státní památkové péče, je odvolacím orgánem proti rozhodnutí krajských úřadů. Ministerstvo připravuje oborová koncepční opatření a přiděluje finanční prostředky na obnovu památek z centrálních zdrojů.

Národní památkový ústav (NPÚ) je zastřešující odborná a výzkumná organizace státní památkové péče s celostátní působností. Na základě zákona č. 20/1987 Sb. vykonává z pověření Ministerstva kultury také monitoring památkového fondu včetně světového dědictví. Člení se na Generální ředitelství v Praze („GnŘ“), které řídí a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a ve stanoveném rozsahu přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče, a na územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích, jež zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Památková ochrana je uplatňována prostřednictvím odborného posuzování veškeré předpokládané stavební a údržbové činnosti. Odborné vyjádření příslušného pracoviště NPÚ se stává podkladem pro vydání závazného stanoviska výkonného orgánu státní správy na úseku památkové péče. Na základě správního rozhodnutí, které v případě kulturních památek vydávají prvoinstanční orgány (obecní úřady obcí s rozšířenou působností) a v případě národních kulturních památek příslušný krajský úřad, jsou závazně stanoveny podmínky, za kterých lze provádět jak úpravy nemovitostí – tedy údržbové práce a opravy nadzemních objektů a jejich reliktnů, tak archeologické průzkumy a výzkumy, údržbu a péči o zeleň areálu.

Národní památkový ústav – ú. o. p. v Lokti, Kostelní 81/25, 357 33 Loket

Vedoucí odboru péče o památkový fond:

Mgr. et Mgr. Jan Konůpek, Ph.D.

Tel: +420 352 684 796, +420 724 663 693, email: konupek.jan@npu.cz

Monitoring území památky světového dědictví:

Mgr. Lubomír Zeman

Tel: +420 777 771 871, email: zeman.lubomir@npu.cz

Krajské úřady

Krajský úřad Karlovarského kraje řídí ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, výkon státní památkové péče v tomto kraji a dále plní úkoly orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě České republiky. Dozírá rovněž na dodržování zákona o státní památkové péči a předpisů vydaných pro jeho provádění, vykonává státní stavební dohled při obnově národních kulturních památek z hlediska státní památkové péče a připravuje a naplňuje programy poskytující dotace pro významné akce na území kraje.

Krajský úřad Karlovarského kraje

Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary

Tel: +420 354 222 300, email: epodatelna@kr-karlovarsky.cz, ID datové schránky: siqbxt2

Vedoucí Odboru kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu:

Mgr. Veronika Vodičková

Tel: +420 354 222 625, + 420 736 650 073, email: veronika.vodickova@kr-karlovarsky.cz

Vedoucí Oddělení památkové péče:

Mgr. Jaroslava Pokludová

Tel: +420 354 222 279, +420 736 650 344, email: jaroslava.pokludova@kr-karlovarsky.cz

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají a organizují státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s Konceptí rozvoje státní památkové péče v České republice. Při plnění svých úkolů se opírají o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče – Národního památkového ústavu. Práva a povinnosti vlastníků a správců nemovitostí v oblasti památkové péče upravuje zákon č. 20/1987 Sb. Pro komponenty statku jsou příslušné:

Magistrát města Karlovy Vary

Moskevská 2035/21, Karlovy Vary 360 01

Odbor památkové péče

Antonín Haidlmaier, U Spořitelny 2, Karlovy Vary

E-mail: haidlmaier@mmkv.cz

C.4.3 Výkon státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny

Státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny vykonávají podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, orgány ochrany přírody, jimiž jsou obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí, ministerstvo životního prostředí, popř. ministerstvo obrany.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí mj. zpracovává plány péče o svěšená chráněná území a zajišťuje jejich realizaci, zpracovává dokumentaci územního systému ekologické stability krajiny nadregionálního významu na celém území ČR a je rovněž odborným garantem evropské soustavy chráněných území Natura 2000 na území ČR.

Krajské úřady mj. vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo narušení obnovy evropsky významných lokalit nebo jejich předmětů, uplatňují stanoviska k zásadám územního rozvoje a k územním plánům obcí s rozšířenou působností z hlediska zájmů ochrany přírody, rozhodují také o zařazení lesů do kategorie lesů ochranných nebo zvláštního určení a vymezují regionální území ekologické stability (ÚSES) a maloplošná chráněná území (např. přírodní památky). Území ekologické stability představuje síť ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.

Obce s rozšířenou působností mj. vymezují místní systémy ekologické stability (lokální biokoridory, lokální biocentra, interakční prvky) a vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-

stabilizační funkce a vydávají souhlasy k umístování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz. ORP rovněž vydávají rozhodnutí o vyhlášení památných stromů a souhlasy s jejich ošetřením a rovněž uplatňují stanoviska v rámci územního plánování na území nominovaného statku.

Na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny dohlíží Česká inspekce životního prostředí.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně
E-mail: slavkovsky.les@nature.cz
Pracoviště Karlovy Vary
Závodu míru 725/16, 360 17 Karlovy Vary
E-mail: slavkovsky.les@nature.cz

Krajský úřad Karlovarského kraje
vedoucí Odboru životního prostředí a zemědělství
Ing. Regina Martincová
E-mail: regina.martincova@kr-karlovarsky.cz
vedoucí Oddělení ochrany krajiny, zemědělství a revitalizace
Ing. Jiří Raška
E-mail: jiri.raska@kr-karlovarsky.cz

Lesní hospodaření

Lesní hospodaření v lesích města Karlovy Vary (zhruba 2 000 ha) provádí příspěvková organizace města Lázeňské lesy a parky. Lázeňské lesy jsou lesy zvláštního určení, tedy lesy určené především pro relaxaci s omezenou těžbou, a naopak s větší estetickou úpravou. Těžba probíhá podle nového lesního hospodářského plánu (2020–2029), ke kterému se vyjadřuje orgán ochrany přírody. NPÚ upozornil v rámci projednávání LHP, že důležitou hodnotou terapeutické krajiny lázeňských lesů, jež se nedávno staly součástí památkové rezervace, jsou i dochované pohledové vazby a osy či panoramatické výhledy. Velká část z nich však v současnosti neplní svou funkci a z hlediska obnovy krajinného rázu by byla vhodná jejich obnova. Bylo by žádoucí pro každou z hlavních lokalit vytvořit samostatný plán péče a projednat jej se zástupci státní památkové péče.

C.4.4 Výkon státní správy ve vztahu k územnímu plánování

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR) je podle zákona č. 183/2006 Sb., nejvyšším úřadem, v jehož gesci jsou mj. otázky stavebního práva a územního plánování, ale i koordinace strukturálních fondů a programů Evropské unie. V agendě MMR jsou rovněž centrální témata spojená s turismem, včetně oficiální prezentace hodnot a zajímavostí ČR prostřednictvím jím zřízené agentury CzechTourism. Územní plánování je zajišťováno v hierarchii plánovacích dokumentů, které na sebe vzájemně navazují, přičemž platí povinnost respektování vyšší úrovně materiálu na krajské, resp. místní úrovni. MMR je také nejvyšším odvolacím orgánem státní správy ve věci územně plánovací dokumentace.

Krajské úřady zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území kraje, přitom mohou zasahovat do činnosti orgánů obcí jen v zákonem stanovených případech, a to pouze v záležitostech nadmístního významu; postupují přitom v součinnosti s orgány obcí. Krajským úřadům jsou svěřeny úkoly a činnosti, které souvisejí s pořizováním územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a s vydáváním územního rozhodnutí v případech, kdy si je na základě zákona vyhradí, a vedení evidence územně plánovací činnosti.

Obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu pořizují, aktualizují a provádějí změny územních plánů a regulačních plánů pro území města a místních částí, změny územních plánů, regulačních plánů a územních studií pro obce ve správním území ORP a změny vymezení zastavěného území pro obce ve správním území ORP;

Obecně závazné vyhlášky a nařízení

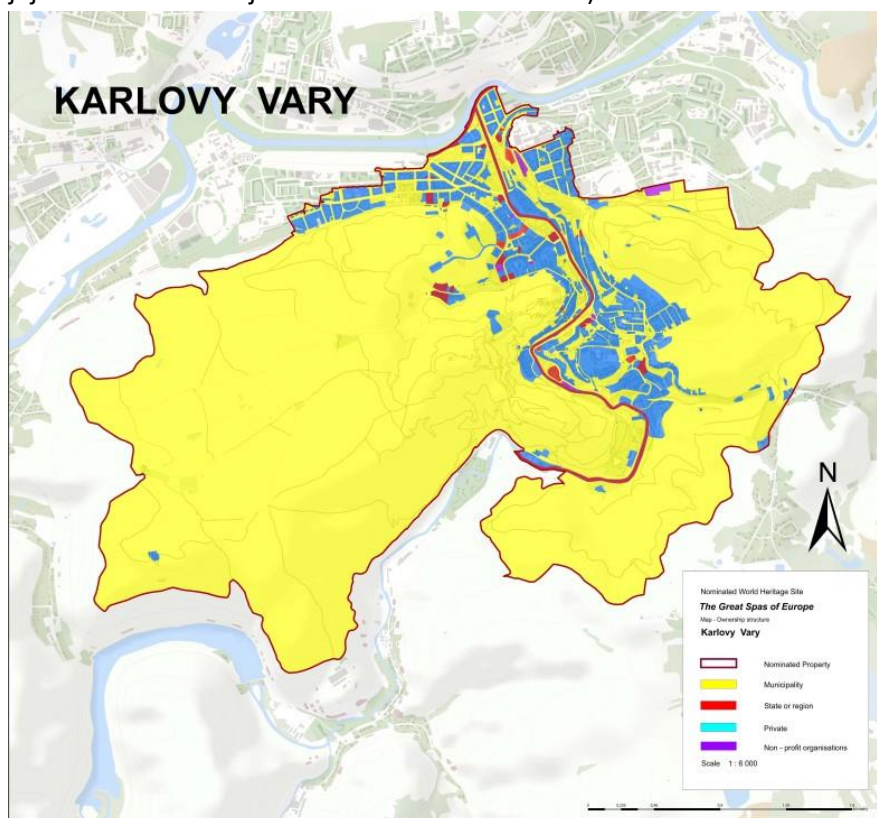
K ochraně a správě statku, jakož i k rozvoji jeho území se vztahují rovněž obecně závazné vyhlášky a nařízení obcí, které leží na území statku a jeho nárazníkových zón. Mohou upravovat například oblast místních poplatků, nakládání s odpady a stavebním odpadem, upravovat opatření k ochraně veřejného pořádku, stanovovat závazné části územně plánovací dokumentace apod. Právní předpisy zveřejňují obce na svých webových stránkách.

C.5 Správa a řízení komponenty Karlovy Vary

C.5.1 Vlastnictví

Největším pozemkovým vlastníkem (podle výměry) je město Karlovy Vary, které vlastní téměř 90 % plochy komponenty složky. Zhruba 10 % je ve vlastnictví soukromých osob, menší plochy jsou ve vlastnictví Karlovarského kraje a státu.

V roce 1945 byly tehdejší soukromé lázeňské společnosti v Československu převedeny pod národní správu. V roce 1948 na základě zákona č. 125/1948 Sb. o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázeňství přešla veškerá vlastnická práva na stát. Od té doby až do roku 1990 správu vykonával státní podnik Československé státní lázně a zřídla. Po změně politického systému v roce 1989 prošla společnost Československé státní lázně a zřídla privatizací a většinu lázeňských zařízení v Karlových Varech získali soukromí vlastníci. Stát si ponechal jen malý počet lázeňských zařízení, jako jsou Vojenský lázeňský ústav (ve správě ministerstva obrany), Lázeňský dům Tosca (ve správě ministerstva vnitra) a Lázeňskou léčebnu Mánes (ke konci roku 2020 byla převedena pod Léčebné lázně Lázně Kynžvart, jejichž zřizovatelem je ministerstvo zdravotnictví).

Rozložení vlastnictví na území komponenty Karlovy Vary: žlutě: statutární město Karlovy Vary, červeně: stát nebo kraj, modře: soukromí vlastníci

Přírodní minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje jsou podle lázeňského zákona veřejným majetkem, jehož využívání a ochranu reguluje stát. Pro jejich správu, používání, ochranu, údržbu a měření zřídilo město příspěvkovou organizaci Správa přírodních léčivých zdrojů a kolonád (SPLZaK), která se stará o podzemní zdroje minerálních vod a kolonády v Karlových Varech, a navazuje tak na tradici Pramenného úřadu v Karlových Varech. Pod správu SPLZaK spadají 4 kolonády (Vřídelní,

Mlýnská, Tržní, Sadová) a další prostory s jímáním pramenů jako např. pavilon Sadového pramene, Štěpánčin pramen či pramen Železnatý. Zámecká kolonáda, kde jsou též jímány prameny, je pronajata akciové společnosti EDEN GROUP, a.s., která ji rekonstruovala a dostavěla na moderní balneoprovoz Zámeckých lázní. SPLZaK je zároveň jediným distributorem termální vody, kterou rozvádí i do soukromých zařízení.

Městské lesy jsou ve vlastnictví města, spravuje je příspěvková organizace Lázeňské lesy Karlovy Vary, která se od 1. ledna 2023 sloučí se Správou lázeňských parků a ponese název Lázeňské lesy a parky Karlovy Vary.

C.5.2 Systém správy a řízení

Správa statku na mezinárodní úrovni

Celkový systém správy statku byl popsán v mezinárodní části Management plánu (viz kap. B.1).

Správa statku na národní, regionální a místní úrovni

Za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, zodpovídá Ministerstvo kultury ČR (viz str. 95), a to především prostřednictvím

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů, které je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví a zapojuje se do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech,
- **Odboru památkové péče**, který v rámci Ministerstva kultury plní úkoly ústředního správního úřadu a řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností.

V případě statku Slavná lázeňská města Evropy je zástupce Ministerstva kultury členem Mezivládního výboru (IGC), který je zodpovědný za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Plánu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány.

Kontakt:

Mgr. Dita Limová, předsedkyně Mezivládního výboru

MK ČR, odbor mezinárodních vztahů, vedoucí oddělení pro UNESCO

E-mail: dita.limova@mkcr.cz

Zastřešující odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností je Národní památkový ústav (NPÚ), který prostřednictvím svého územního odborného pracoviště v Lokti vykonává také monitoring českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy.

Již v době přípravy nominační dokumentace vznikla na národní úrovni řídicí skupina pro koordinaci nominačního procesu složená ze zástupců MK ČR, NPÚ a Karlovarského kraje. Nominační dokumentace

předpokládala, že po zápisu Slavných lázeňských měst Evropy na Seznam světového dědictví bude na národní/regionální úrovni zřízena Rada památky světového dědictví, která bude pokračovat v práci řídicí skupiny a bude složena ze zástupců Ministerstva kultury ČR, Karlovarského kraje a měst, na jejichž území se komponenta sériového statku nachází, specialistů z vědeckých a odborných pracovišť a z orgánů veřejné správy (zejména památkové péče, územního plánování, ochrany přírodních léčivých zdrojů a ochrany krajiny). Tento předpoklad se dosud nenaplnil. Ustavena měla být rovněž místní řídicí skupina, která však vznikla jen formálně a její aktivace je úkolem pro další období (2023)

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021.

Kontakt:

Ing Andrea Pfeffer Ferklová, MBA, předseda představenstva
České lázně – salony Evropy
Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Otázkami správy statku na krajské úrovni se zabývá rovněž Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO, jejichž jednání se zúčastňují i site manageri českých komponent statku.

Kontakt:

Marek Poledníček, předseda
Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO
E-mail: marek.polednicek@krajkv.cz

Site manager komponenty Karlovy Vary

Nejdůležitějším aktérem v systému místní správy statků světového dědictví je site manager(ka). Funkci site managerky a koordinátorky správy komponenty Karlovy Vary vykonává Ing. Lucie Sochorková, která je odborným členem kmenového týmu Kanceláře architektury města Karlovy Vary (KAM KV), příspěvkové organizace města zabývající se architekturou a urbanismem, budoucí vizí města, územním plánováním a veřejným prostorem, která při své činnosti úzce spolupracuje s primátorkou a vedením města.

K úkolům site managerky patří zejména

- aktualizace Lokálního management plánu pro komponentu Karlovy Vary,
- být kontaktní osobou pro organizaci UNESCO v lokálním prostředí Karlových Varů, zajišťovat koordinaci péče o kulturní dědictví, jeho obnovu a prezentaci,
- být koordinátorem aktivit a mluvčím „lokální organizace UNESCO světového dědictví“,
- aktivně iniciovat a koordinovat implementaci cílů Management plánu statku v Karlových Varech,
- monitorovat a informovat o aktuálním stavu, výzvách a hrozbách lokální ochrany a rozvoje,

- úzce spolupracovat se zástupci měst statku Slavná lázeňská města Evropy a zúčastňovat se společných setkání i mimo ČR,
- organizovat informační a propagační kampaně o hodnotách světového kulturního dědictví pro karlovarskou veřejnost,
- vytvářet a spravovat webové stránky a sociální sítě,
- zapojovat a koordinovat lokální a národní zainteresované zájmové organizace a subjekty do lokálního networku (vlastníci, veřejná správa, správci objektů, společenské organizace, podnikatelské subjekty, NPÚ, Ministerstvo kultury, cestovního ruchu, Ministerstvo školství, Ministerstvo životního prostředí apod.),
- navrhnout prioritní projekty dlouhodobé i krátkodobé pro zachování a rozvíjení kulturních hodnot,
- vyjadřovat se k rozvojovým projektům v souvislosti s ochranou kulturního dědictví,
- podílet se na budování informačního centra UNESCO The Great Spa Towns of Europe v Karlových Varech,
- zpracovávat periodické reporty pro národní a nadnárodní komise UNESCO,
- podílet se na organizaci národních a mezinárodních odborných setkání a workshopů

Kontakt:

Ing. Lucie Sochorková
náměstí Dr. M. Horákové 2041, 361 20 Karlovy Vary
tel.: +420 702 241 795
e-mail: l.sochorkova@kamkv.cz

Site managerovi mohou v jeho práci pomáhat speciální poradní sbory, například poradní sbory pro památkovou péči, pro turistický ruch, pro osvětu a edukaci, pro životní prostředí, popř. další, budou-li vytvořeny.

Nominační dokumentace rovněž předpokládala, že na místní úrovni bude zřízena pracovní terénní skupina, tvořená stálým týmem poradců a týmem externích konzultantů, kteří budou přímo v terénu sledovat dodržování předpisů týkajících se ochrany a rozvoje komponenty. Tato skupina dosud nebyla založena.

V rámci celé ČR byla od roku 2017 posílena užší součinnost hlavních aktérů na celostátní úrovni. Ministerstvo kultury svolává každoroční jednání s hlavními aktéry z agendy světového dědictví, zaměřené zejména na site managery statků světového dědictví. Cílem je vytvoření společné platformy a osobních kontaktů, sdílení zkušeností a prohlubování znalostí o principech naplňování Úmluvy o světovém dědictví.

C.6 Financování správy statku a péče o statek

V následujícím textu jsou uvedeny hlavní zdroje financování použitelné pro aktivity související se správou české část statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho komponenty Karlovy Vary Lázně, s jeho zachováním, rozvojem a prezentací v nadcházejícím období a uvedeny jsou také příklady projektů, které byly realizovány v uplynulých letech s využitím evropských, národních, krajských, místních a dalších zdrojů. Vzhledem k velké rozloze statku a velkému počtu individuálních vlastníků však není možné sledovat a vyhodnocovat všechny náklady na projekty související se zachováním statku a jeho rozvojem.

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021. Prostředky na činnost DSO pocházejí jednak z členských příspěvků (přes 500 000 Kč ročně) a z krajských a národních dotací.

Kontakt:

České lázně – salony Evropy

Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Předseda představenstva: Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, MBA

Správa komponenty Karlovy Vary a činnost jejího site managera je financována primárně z rozpočtu statutárního města Karlovy Vary, resp. jeho příspěvkové organizace KAM KV, která má na tyto aktivity vyčleněné dostatečné finanční prostředky.

C6.1 Financování péče o statek

Financování údržby a renovací kulturních památek v České republice je především povinností jejich vlastníků. Nemovitostí nacházející se na území komponenty Karlovy Vary a její nárazníkové zóny jsou převážně ve vlastnictví města, soukromých subjektů, popř. státu, a zdroji financování jsou proto veřejné rozpočty nebo soukromé zdroje. Vzhledem k tomu, že tyto zdroje často neumožňují financovat finančně náročné projekty, je nutné k realizaci řady projektů využívat různých forem externího financování především s využitím dotačních titulů Evropské unie, Karlovarského kraje a centrálních institucí, zvláště Ministerstva kultury, Ministerstva pro místní rozvoj nebo Ministerstva životního prostředí.

C6.1.1 Dotační programy Evropské unie

K hlavním potenciálním zdrojům evropských dotací využitelných pro statek Slavná lázeňská města Evropy mohou v programovém období EU 2021–2027 patřit zejména základní tři programy:

- **Programy Evropské územní spolupráce (Interreg Bavorsko – Česko 2021–2027, Interreg Česko – Sasko 2021–2027)**

Programy byly spuštěny v závěru roku 2022, prioritou v současném programovém období budou projekty zaměřené na výzkum a přenos znalostí, přizpůsobení se změně klimatu a ochranu životního prostředí, vzdělávání, kultura a udržitelný cestovní ruch a budování kapacit pro přeshraniční spolupráci, na něž Evropská unie vyčlenila 99 mil. eur (Bavorsko – Česko), resp. 152 mil. eur (Sasko – Česko). Součástí programu bude i nadále Fond malých projektů, z nějž jsou podporovány malé projekty s lokálním charakterem přeshraniční spolupráce až do výše dotace 15 000 eur.

<https://www.by-cz.eu/cs/>

www.sn-cz2027.eu

- **Integrovaný regionální operační program 2021–2027**

Prioritní oblasti v novém období jsou:

- eGovernment a kybernetická bezpečnost
- Integrovaný záchranný systém
- Zelená infrastruktura měst a obcí
- Silnice II. třídy
- Vzdělávací infrastruktura
- Sociální infrastruktura
- Infrastruktura ve zdravotnictví
- **Kulturní dědictví a cestovní ruch**

V rámci této priority bude možné získat dotace například na revitalizaci památek, expozic, depozitářů, technického a technologického zázemí, na návštěvnická centra, edukační centra, restaurování, ochranu a zabezpečení památek, na parkoviště u památek, parky u národních kulturních památek a památek UNESCO, na vybavení pro činnost muzeí a knihoven a na veřejnou infrastrukturu udržitelného cestovního ruchu – např. na odpočívadla, parkoviště, sociální zařízení.

- Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)
- Čistá a aktivní mobilita

Nově podporovaná jsou témata: Regenerace veřejných prostranství obcí a měst, Veřejná infrastruktura pro cestovní ruch

<https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>

- **Operační program Životní prostředí 2021–2027**

Hlavní oblasti podpory jsou rozčleněny do šesti specifických cílů:

- zajištění přístupu k vodě a hospodaření s vodou
- zvyšování energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů
- ochrana přírody a snižování všech forem znečištění
- podpora adaptace na změnu klimatu

- odpadové hospodářství a podpory cirkulárních řešení
- výstavby nových obnovitelných zdrojů

<https://opzp.cz/oblasti-podpory/>

K dispozici jsou i další programy EU, např. OP Zaměstnanost plus 2021–2027 Evropského sociálního fondu.

C.7.1.2 Fondy EHP a Norska

Od svého vstupu do EU je ČR příjemcem Fondů EHP a Norska, které přispívají ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP). V období 2014–2021 se podpora týkala především projektů zaměřených na vědu a výzkum, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. Podmínky pro nové programové období v programu Kultura nebyly na konci roku 2022 ještě zveřejněny.

<https://www.eeagrants.cz/>

C.7.1.3 Národní dotační tituly

V případě národních dotačních titulů je možné pro statek Slavná lázeňská města Evropy využít podporu zejména z dotačních titulů Ministerstva kultury i některých dalších ministerstev, dále z dotačních titulů Karlovarského kraje, dotací města, případně z dalších zdrojů.

Programy Ministerstva kultury ČR

Podrobné informace k níže uvedeným programům Ministerstva kultury ČR lze nalézt na adrese: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>.

Program Podpora pro památky světového dědictví

Podporované aktivity:

- Posouzení vlivů na památkovou hodnotu
- Tvorba nominačních dokumentací, tvorba a aktualizace management plánů
- Vědecko-výzkumné projekty (archivní výzkumy, SHP, odborné expertizy aj.)
- Prezentace, osvěta a edukace

Míra podpory: max. do 70 % celkových kalkulovaných nákladů projektu

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: města, kraje, spolky, podnikatelské subjekty, AV ČR

V minulých letech byly z tohoto programu podpořeny například tyto aktivity:

2021

- Publikace Lázeňský trojúhelník – Evropská lázeňská města (Fornica Graphics s. r. o., 350 000 Kč)

2022

- Aktualizace management plánů Karlových Varů, Františkových Lázní a Mariánských Lázní (DSO České lázně - salony Evropy, 350 000 Kč)
- Publikace Slavná lázeňská města Evropy (FOIBOS BOOKS, 700 000 Kč)

Program záchrany architektonického dědictví (PZAD)

Podporované aktivity:

- Zachování a obnova ohrožených nemovitých kulturních památek, které tvoří nejcennější součást národního kulturního dědictví, zejména velkých stavebních objektů, národních kulturních památek a památek UNESCO. Vlastník má zpracovaný tzv. Projekt záchrany kulturní památky podle bodů uvedených v příloze usnesení vlády č. 110/1995.
- Příspěvek na obnovu kulturní památky se poskytuje na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky objektu, jako je oprava, restaurování apod., nikoli na modernizaci objektu.

Míra podpory: až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje, Česká republika

<https://mkcr.cz/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-283.html>

Havarijní program

Podporované aktivity: záchrana nemovitých kulturních památek v havarijním technickém stavu, zejména jejich statické a celkové stavební zajištění včetně restaurátorských prací, opravy krovů a střech (včetně opravy nebo provedení klempířských a zámečnických prací, komínů a hlavní římsy budovy), nikoli modernizace objektu.

Míra podpory: Příspěvek by neměl být nižší než 120 tis. Kč, nerozhodne-li ministerstvo odlišně. Vlastníkovi lze poskytnout příspěvek až do výše 60 % celkových nákladů v kalendářním roce, výjimku tvoří max. výše příspěvku 80 % v případech, které se vztahují ke statickému zajištění kulturní památky nebo se týkají obnovy střechy a krovu. Podíl vlastníka kulturní památky na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky by neměl být menší než 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, nebo 30 % z ceny nakoupeného materiálu, jsou-li práce prováděny svépomocí.

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

<https://www.mkcr.cz/havarijni-program-281.html>

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Podporované aktivity:

- Obnova kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech historických měst prohlášených za památkové rezervace nebo památkové zóny, finanční příspěvky mohou být poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí – společně s vlastníkem – na obnově kulturní památky.
- Lze poskytnout příspěvek také na záchranu významných památkových hodnot nebo obnovu významných architektonických nebo uměleckořemeslných prvků, pokud jde o stavby, jež nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně ve městě se zpracovaným a schváleným programem regenerace – pouze ve vlastnictví obce/města.

Míra podpory:

- Podíl příspěvku státu na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky max. 50 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce u všech podporovaných typů vlastnictví.
- Podíl vlastníka kulturní památky (církev, jiné právnické a fyzické osoby) na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky min. 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce.
- Povinná spoluúčast města/obce u akcí obnovy ve vlastnictví církve, jiné právnické a fyzické osoby min. 10 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, musí být schváleno zastupitelstvem města/obce.
- V případě obnovy národních kulturních památek a při restaurování kulturních památek lze poskytnout příspěvek až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

V minulých letech byly komponentám statku přiděleny následující finanční kvóty:

	2019	2021	2022
Františkovy Lázně	820 000	855 000	590 000
Karlovy Vary	400 000	400 000	200 000
Mariánské Lázně	560 000	---	200 000

Zdroj: <https://mkcr.cz/program-regenerace-mestskych-pamatkovych-rezervaci-a-mestskych-pamatkovych-zon-282.html>

V roce 2021 využilo město Karlovy Vary příspěvek z programu například na opravu obřadní síně židovského hřbitova, na obnovu uliční fasády domu Klause nebo na restaurování kamenných prvků exteriéru kostela sv. Lukáše.

Program restaurování movitých kulturních památek

Podporované aktivity: náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi

a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely

Míra podpory: minimální podíl vlastníka je 10 % z nákladů, k nimž se váže poskytnutý příspěvek

Termín pro předložení projektů: do 30. června kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

Podpora regionálních kulturních tradic

Podporované aktivity: podpora spojená s významnými výročími měst a obcí, s významnými výročími kulturně-historických událostí a s významnými výročími významných osobností českého původu působících v oblasti kultury, jejichž význam (působení) překračuje rámec regionu. Za významná jubilea jsou považována výročí kulatá (např. 100., 500. výročí), popř. výročí půlkulatá (např. 150., 250. výročí). Při výběrovém dotačním řízení jsou upřednostňovány projekty s hodnotnými výstupy, např. s vydáním výroční publikace (almanachu, sborníku) o historii obce či města. Dotace není určena na akce k výročí založení sborů, orchestrů, divadel, kostelů, škol a jiných staveb a akce k výročí válečných událostí, bitev, k výročí sborů dobrovolných hasičů, k oživení technických památek atp.

Míra podpory: Do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: 1. kolo do září 2. kolo do dubna

Žadatelé: obce, města, fyzické osoby a právnické osoby

Program Kulturní aktivity v památkové péči

Podporované aktivity: literární díla, konference, přednášky, výstavy a soutěže zaměřené na památkovou péči

Míra podpory: maximálně do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: září/říjen kalendářního roku

Žadatelé: spolky, obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob, a to registrované nebo založené do 31. 12. 2018

Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Podporované aktivity: zachování a obnova kulturních památek mimo památkové rezervace a zóny, nejsou národními kulturními památkami a nejsou ve vlastnictví České republiky, popř. obnova movité kulturní památky pevně spojené se stavbou, jako jsou např. oltáře nebo varhany v kostelech, pokud je tato stavba kulturní památkou, a dále na obnovu movitých kulturních památek v případě, že se nejedná o restaurování (např. obnova kolejových vozidel, strojů apod.). Žádosti vlastníků KP jsou předkládány MK prostřednictvím příslušné ORP.

Míra podpory: do 80 % celkových ročních nákladů na obnovu kulturní památky

Termín pro předložení projektů: vlastníci kulturních památek do února kalendářního roku na ORP, ORP do března kalendářního roku na MK ČR

Žadatelé: vlastníci kulturních památek – fyzické a právnické osoby

Program podpora záchranných archeologických výzkumů

Byl založen společným opatřením ministerstev kultury a financí jako jeden z nástrojů plnění mezinárodních závazků České republiky podle Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy na podporu záchranných archeologických výzkumů prováděných příspěvkovými organizacemi zřizovanými Ministerstvem kultury, pokud jsou oprávněny k této činnosti.

Programy Ministerstva pro místní rozvoj

V 1. čtvrtletí roku 2023 plánuje ministerstvo vyhlásit výzvy k podávání žádostí o dotace:

- Podpora odstraňování bariér v budovách
- Podpora obnovy obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2022
- Podpora územně plánovacích činností
- Podpora architektonických a urbanistických soutěží
- Podpora obnovy a rozvoje venkova
- Podpora bydlení

Ve 4. čtvrtletí roku 2023 by měla být vyhlášena výzva k podávání žádostí o dotace z Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech.

Programy Ministerstva životního prostředí

Na ochranu životního prostředí poskytuje MŽP finanční podporu, kromě evropských programů, také z těchto národních programů:

- **Národní program Životní prostředí** (podpora činností souvisejících s efektivní interpretací přírodního dědictví a tvorbou informačních nástrojů v oblasti ochrany přírody (VCHÚ, ZCHÚ, Natura 2000, Biosférické rezervace UNESCO, národní geoparky, významné krajinné prvky apod.).
- **Program Nová zelená úsporám a Modernizační fond** (energetické úspory a obnovitelné zdroje energie).
- **Program péče o krajinu** a program **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** (přírodě blízká adaptační opatření a ochrana biodiverzity).

Programy administruje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se svými organizacemi – Státním fondem životního prostředí a Agenturou ochrany přírody a krajiny.

https://www.mzp.cz/cz/dotace_pujcky

V poslední době poskytlo MMR např. příspěvek 28 mil. Kč na opravu Vřídelní kolonády.

Financování z rozpočtu Karlovarského kraje

Karlovarský kraj poskytuje příspěvky na obnovu kulturních památek a historicky cenných budov na území Karlovarského kraje, včetně příspěvků na fázi schematického návrhu a přípravu projektové dokumentace pro obnovu kulturních památek. Největší současnou investicí je oprava a revitalizace Císařských lázní, na niž se Karlovarský kraj, jenž je hlavním investorem, podílí spolu s městem Karlovy Vary a Ministerstvem kultury ČR. Celkové náklady jsou odhadovány na 1,3 mld. Kč.

Příspěvky schvalované přímo z krajského rozpočtu jsou určeny také pro fungování Karlovarského městského divadla a pravidelných kulturních akcí, které mají nadnárodní význam a dlouhodobou tradici, jako jsou Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, Mezinárodní pěvecká soutěž Antonína Dvořáka, Jazzový festival Karlovy Vary nebo Tourfilm.

Kromě toho Karlovarský kraj vypisuje pravidelně celou řadu dotačních programů.

Program na podporu památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

Nový dotační program, který nahradil předchozí systém individuálních dotací pro památky nominované nebo zapsané na Seznam UNESCO, byl zřízen v roce 2022 za účelem zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu v souladu s Konceptí rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023 a Programem rozvoje Karlovarského kraje 2021–2027. Výše jednotlivé dotace smí činit minimálně 150 000 Kč a maximálně 2 000 000 Kč.

Žadatelem o dotaci může být:

- a) fyzická osoba,
- b) fyzická podnikající osoba – OSVČ,
- c) obec, právnická osoba,
- d) příspěvková organizace,

kteřá je vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem žádosti na území města Karlovy Vary, města Mariánské Lázně, města Františkovy Lázně, města Lázně Kynžvart nebo statku Hornického regionu Krušnohoří/Erzgebirge.

V rámci předchozího systému obdržel v roce 2021 DSO České lázně – Salony Evropy dotaci od krajského úřadu Karlovarského kraje ve výši 600 000 Kč na marketing a propagaci statku Great Spa Towns of Europe.

Program pro poskytování dotací na podporu přípravy projektů opravy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů

Podporované aktivity: příprava projektů opravy nebo využití objektů, které:

- a) jsou ve špatném stavebně technickém stavu,
- b) jsou v rámci kraje ojedinělé,
- c) jsou atraktivní z hlediska cestovního ruchu,
- d) jsou přístupné veřejnosti, nebo se oprava týká části objektu, která je pohledově přístupná,

- e) se nacházejí na územích zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO (Hornický region Krušnohoří – Erzgebirge a Slavná lázeňská města Evropy).

Míra podpory: max. 500 000 Kč

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce, právnické osoby, příspěvkové organizace, které jsou vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem projektu

<http://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/projekty-opravy-vyuziti-kp.aspx>

Program na obnovu a využití kulturních památek, památkově hodnotných objektů a movitých věcí

Podporované aktivity: projekty záchrany, obnovy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů a památkově hodnotných movitých věcí na území Karlovarského kraje

Míra podpory: max. 1 000 000 Kč včetně DPH

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce a právnické osoby, které nejsou zřizovány nebo zakládány Karlovarským krajem

Program je běžně využíván městy i jednotlivými fyzickými a právnickými osobami.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/pamatky_10.aspx

Další programy Karlovarského kraje

Podpora aktivit v oblasti cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Z programu byl v roce 2021 poskytnut například příspěvek Lázeňským lesům Karlovy Vary na architektonická studie 3D bludiště svatý Linhart a Goethův geopark nebo Infocentru města Karlovy Vary na infopanely.

Z individuální dotace odboru KPPLCR kraje pak byly ve dnech 30. 7. – 1. 8. 2021 hrazeny oslavy zápisu na Seznam světového dědictví ve všech komponentách statku.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/prispevky_cr.aspx

Podpora kulturních aktivit

Příspěvky jsou určeny pro pravidelné kulturní akce, které mají nadregionální význam a dlouhodobou tradici. V roce 2021 získala Kancelář architektury města Karlovy Vary dotaci na festival Den architektury, který byl zaměřen na specifikum lázeňské architektury.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/kultura_sport.aspx

Program obnovy venkova (POV)

Program na podporu v oblasti výstavby, rekonstrukce a oprav infrastruktury

Bližší informace na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/pov.aspx>

Financování na místní úrovni

Z rozpočtu města Karlovy Vary je financována nebo spolufinancována řada akcí souvisejících se statkem jak v oblasti údržby a oprav nemovitých památek, tak v oblasti kulturního života ve městě.

Město Karlovy Vary pravidelně zařazuje do rozpočtu investiční a neinvestiční dotace pro financované instituce a další lázeňské subjekty, zejména pro Správu přírodních léčivých zdrojů a kolonád, Správu lázeňských parků a Lázeňské lesy Karlovy Vary (od 2023 Lázeňské lesy a parky Karlovy Vary). Z nedávných významných investičních akcí lze jmenovat opravu Mlýnské kolonády, Vřídelní kolonády, Sadové kolonády, pavilonu pramene Svoboda či Goethovy lávky aj.

Statutární město Karlovy Vary rovněž finančně podporuje celou řadu kulturních akcí ve městě. Kromě kulturních akcí nadnárodního významu uvedených výše sem patří například podpora městských kulturních organizací (divadlo, orchestr, galerie), podpora dalších kulturních akcí (soutěž Karlovarský hlas, cestovatelský festival Caminos, pořádání koncertů, přednášek, seminářů, výstav atd.), podpora aktivit místních kulturních spolků a také vlastní kulturní akce (například zahájení lázeňské sezony, Dny evropského kulturního dědictví, kulturní vzdělávání dětí a mládeže).

C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící

V této kapitole je podán popis současného stavu zachování komponenty Karlovy Vary s využitím indikátorů definovaných v kapitole o monitoringu a následně jsou shrnuta rizika, jež by mohla výjimečnou světovou hodnotu statku ohrozit.

C.7.1 Stav zachování statku

Celkově lze konstatovat, že komponenta Karlovy Vary se nachází v dobrém, popř. uspokojivém a většinou stabilizovaném stavu. Pozitivní je zejména skutečnost, že až na výjimky není vystavena zvýšeným tlakům vyvolaným rozvojem, životním prostředím, přírodními katastrofami či přívalem návštěvníků.

Stav zachování českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy průběžně sledují pracovníci územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Lokti a výsledky jsou prezentovány ve formě ročních monitorovacích zpráv³. První monitorovací zpráva pro české komponenty statku za rok 2021 (dále též RMZ 2021) byla zveřejněna v roce 2022 a souhrnně došla ke zjištění, že výjimečná světová hodnota statku nebyla v době po zápisu na Seznam světového dědictví nepříznivě ovlivněna. Stav zachování komponenty zásadně napomáhá nastavený režim státní památkové péče a též režimy v gesci ochrany přírody a krajiny. Územní a stavební rozvoj je v Karlových Varech dlouhodobě regulován rovněž územním plánováním a dalšími zákony a legislativními opatřeními (viz kap C.3).

Na území komponenty byly v souladu s nastavenými indikátory monitoringu (viz str. kap. C.8) hodnoceny objekty dokládající atributy výjimečné světové hodnoty světa (přírodní minerální zdroje, urbanistická struktura, lázeňská architektura, terapeutická krajina, lázeňská infrastruktura, tradiční lázeňské funkce), stav zachování byl přitom ve všech případech hodnocen pomocí třístupňové škály – dobrý (1), uspokojivý (2) a špatný (3). Čísla objektů v níže uvedené tabulce se shodují s čísly uvedenými v nominační dokumentaci, jejich výčet odpovídá popisu v kap. A3 tohoto dokumentu.

Stav zachování hlavních prvků

Č.	Prvek	Stav zachování	Poznámka
5.1	Prameny		
5.1.1	Vřídlo	1	V roce 2022 se po opravě opět otevřel hlavní sál Vřídelní kolonády a vývěh Vřídla byl vrácen na původní místo
5.1.2	Karla IV.	1	Restaurován v letech 2017–2018
5.1.3	Horní zámecký	1	Restaurován v letech 2000–2001

³ Počínaje rokem 2023 budou monitorovací zprávy zhotovovány jednou za dva roky.

5.1.4	Dolní zámecký	1	Restaurován v letech 2017–2018
5.1.5	Tržní	1	Restaurován v letech 2017–2018
5.1.6	Sadový	1	V rámci opravy Sadové kolonády byl zřízen nový vývěr (2021)
5.1.7	Mlýnský	1	
5.1.8	Rusalka	1	
5.1.9	Libuše	1	
5.1.10	Knížete Václava	1	
5.1.11	Skalní	1	
5.1.12	Svobody	1	Proběhla oprava (2021)
5.1.13	Dorotka	1	
5.1.14	Hadí	1	
5.1.15	Železnatý	1	
5.2	Městský soubor lázeňské čtvrti		
5.2.1	Soubory budov spojené s prameny		
5.2.1.1	Císařské lázně (Lázně I)	Po dokončení obnovy 1	Komplexní obnova bude dokončena v roce 2023 V roce 2021 proběhla oprava Goethovy lávky u Císařských lázní
5.2.1.2	Lázně III (Kurhaus)	2	
5.2.1.3	Vojenský lázeňský ústav	1	
5.2.1.4	Alžbětiny lázně (Lázně V)	3	Čekají na obnovu
5.2.1.5	Pavilon Svobody	1	V roce 2021 proběhla obnova
5.2.1.6	Mlýnská kolonáda	1	V roce 2021 byla dokončena oprava Mlýnské kolonády s osazením lávky pro výhled na divoké prameny
5.2.1.7	Tržní kolonáda	1	
5.2.1.8	Sadová kolonáda	1	Byla dokončena oprava Sadové kolonády s novým nátěrem a novým vývěrem Sadového pramene
5.2.1.9	Zámecká kolonáda	1	
5.2.10.	Vřidelní kolonáda	2	V roce 2022 dokončena po 6 letech částečná obnova, přenos Vřídla na původní místo, je připravována kreativní oprava celé kolonády
5.2.2	Budovy pro trávení volného času		
5.2.2.1	Městské divadlo	1	Roku 2019 byla restaurována střecha
5.2.2.2	Galerie umění	1	
5.2.2.3	Slavnostní sál v Grandhotelu Pupp	1	

5.2.2.4	Poštovní sál	3	Byla připravena obnova budovy
5.2.2.5	Hotel Ambassador – Národní dům	1	
5.2.3	Ubytování		
5.2.3.1	Dům Petr (U Zlatého vola)	1	
5.2.3.2	Lázeňský dům Maltézský kříž	1	
5.2.3.3	Dům Mattoni Trinkhalle	1	
5.2.3.4	Dům Zawojski	1	
5.2.3.5	Dům U Tří mouřenínů	1	
5.2.3.6	Lázeňský dům a kavárna Elefant	1	
5.2.3.7	Grandhotel Pupp	1	
5.2.3.8	Hotel a sanatorium Imperial	1	
5.2.3.9	Hotel a sanatorium Bristol Palace	1	
5.2.3.10	Vila Lützwow	1	
5.2.3.11	Vila Artemis (Villa Stainl)	1	
5.2.3.12	Vila Chopin (Villa Schäffler)	1	
5.2.3.13	Vila Becher	1	
5.2.3.14	Sanatorium Trocnov	1	
5.2.4	Církevní stavby		
5.2.4.1	Děkanský chrám sv. Máří Magdalény	1	Byla dokončena oprava okolí kostela. Na zádlažbu plata před kostelem a okolí byly znovu použity historické dlažby.
5.2.4.2	Kostel sv. Ondřeje	1	
5.2.4.3	Evangelický kostel	1	
5.2.4.4	Anglikánský kostel sv. Lukáše	2	Proběhla 2. etapa restaurování kamenných prvků v interiéru
5.2.4.5	Pravoslavný kostel s farou	1	
5.2.4.6	Katolický, protestantský a židovský hřbitov	1	
5.3	Terapeutická a rekreační lázeňská krajina		
5.3.1	Chrámek Dorothey Kuronské	2	
5.3.2	Chrámek lorda Findlatera	1	
5.3.3	Maierův gloriét	1	
5.3.4	Vyhlídky Karla IV.	1	

5.3.5	Goethova vyhlídka	1	Restaurována v roce 2019 nákladem přes 40 mil. Kč z rozpočtu města
5.3.6	Vyhlídková věž Diana	1	
5.3.7	Zahradní restaurace Malé Versailles	1	
5.3.8	Kostel sv. Linharta	1	
5.3.9	Dvořákovy sady	1	
5.3.10	Goethova stezka	3	Připravuje se komplexní obnova
5.3.11	Chotkova pěšina	1	
5.3.12	Labitzkého a Findlaterova stezka	1	
5.3.13	Odpolední cesta (Čtyřhodinová promenáda)	1	
5.3.14	Turgeněvova a Gogolova cesta	1	
5.3.15	Stará pražská silnice	2	
5.4	Podpůrná lázeňská infrastruktura		
5.4.1	Stáčírna a zasilatelství minerálních vod	3	
5.4.2	Starý suterén Vřídelní kolonády	1	
5.5	Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice		
5.5.1	Dům Walter Scott	3	
5.5.2	Hotel Savoy Westend	1	
5.5.3	Hotel Bristol Vila Tereza	1	
5.6	Lázeňská krajina	1	

V rámci RMZ 2021 byl prostřednictvím stálých indikátorů monitoringu sledován i stav zachování autenticity a integrity komponenty jako celku. Jednotlivé indikátory monitoringu byly hodnoceny na bodové škále 0–8:

Číselné vyjádření	Slovní specifikace
0	nehodnoceno
1	výborný stav
2	velmi dobrý stav
3	vyhovující stav
4	dobrý stav

5	nedostatečný stav
6	neuspokojivý stav
7	velmi špatný stav
8	havarijní/alarmující stav

Stav zachování komponenty Karlovy Vary jako celku		
Č.	Atribut	Dílčí hodnocení 0-8
1	Přírodní minerální zdroje	1
2	Urbanistická struktura	1–2
3	Lázeňská architektura	1–2
4	Terapeutická krajina	3
5	Podpůrná lázeňská infrastruktura	3
6	Tradiční lázeňské funkce	1–2

Zdroj: Roční monitorovací zpráva 2021

Sadová kolonáda

C.7.2 Faktory působící na statek

C.7.2.1 Tlaky vyvolané rozvojem

Veškeré rozvojové aktivity na území komponenty se řídí předpisy památkové péče, zejména zákonem o státní památkové péči a zákonem o přírodních léčivých zdrojích, a podléhají dozoru ze strany příslušných orgánů. Areál městské památkové rezervace byl v roce 2017 dále rozšířen za účelem zvýšení ochrany lázeňské léčebné krajiny. Zřízením ochranných zón přírodních léčivých zdrojů se předchází jejich poškození či případné kontaminaci.

Stavební rozvoj je dlouhodobě regulován územním plánováním a dalšími zákony a legislativními předpisy. Městské plánování se už od druhé poloviny 19. století zaměřovalo především na podporu lázeňské funkce, ve městě nejsou průmyslové či řemeslné provozy. V současné době je území komponenty ve stabilizovaném stavu. Systém dopravní a technické infrastruktury funguje bez kritických problémů. Dálková doprava probíhá pomocí obchvatů převážně mimo území komponenty. Případnou výstavbu nových staveb na dosud prázdných pozemcích či prolukách kontroluje urbanistická studie pro historické jádro města.

Velkou výzvou pro příští období bude obnova lázeňského korza na Nové louce (Divadelního korza) a revitalizace Sadů Karla IV. před Císařskými lázněmi.

C.7.2.2 Znečištění ovzduší, klimatické změny

Odpovědné orgány města Karlovy Vary věnují pozornost ochraně krajiny, jejích aspektů a typických prvků, jmenovitě zachování a integritě přírodních léčivých zdrojů. Ochranu životního prostředí v Karlových Varech, ochranu přírody a krajiny, ochranu ovzduší nebo odpadové hospodářství zajišťuje Odbor životního prostředí Magistrátu města Karlovy Vary. Celkově má město velmi příznivé urbanistické požadavky a podmínky pro ochranu přírodních hodnot území, kvality krajiny a jednotlivých součástí prostředí.

Dlouhodobě prováděná revitalizace vnitřní a vnější lázeňské krajiny má za cíl zabránit nevhodným tlakům na životní prostředí. Provádějí se také pasivní opatření na ochranu ovzduší, jako je údržba zeleně a lesnická opatření, vysazování stromů, keřů, trvalek a jednoletých rostlin, alejí a parkových stezek.

Velká péče je věnována ochraně přírodních léčivých zdrojů a udržování vhodné správy památkových zón. Jedním z možných rizik je eroze (a koroze), jež ovlivňují výkon karlovarských horkých pramenů v městském lázeňském území (historické výrony do řeky Teplá a divoké prameny ve sklepech domů). Výrony termální vody mohou přímo ohrozit stabilitu budov nebo narušit termální desku a poškodit oblast vývěru pramene. Aby se eliminovala tato rizika, je nezbytné získat závazná stanoviska podle zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích (lázeňský zákon), od Českého inspektorátu lázní a pramenů, pokud se provádějí zásahy do terénu nebo povolují stavby v chráněných zónách přírodních léčivých zdrojů.

Karlovy Vary mají dobrou kvalitu ovzduší, která se výrazně zlepšila během druhé poloviny devadesátých let díky odsíření velkých zdrojů znečištění v sousedních okresech, zavedení plynu, rozvodům tepla ve městě a regulaci dopravy ve městě.

C.7.2.3 Ohrožení vodním živlem a přijatá protipovodňová opatření

Riziko povodní na území komponenty je poměrně malé; město je účinně chráněno systémem vodních děl. Vodní dílo Březová a vodní dílo Stanovice v podstatě regulují průtoky řeky Teplá a eliminují zvedání řeky přímo ve středu lázní, a tím riziko poškození území povodněmi. Výše umístěné části území komponenty jsou zcela mimo ohrožení povodněmi.

C.7.2.4 Ohrožení ohněm a protipožární opatření

Město je chráněno proti požárům požárními předpisy a požární ochranou. Správními orgány pro požární ochranu jsou Ministerstvo vnitra ČR a Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje. Úkoly statní správy jsou plněny na základě přenesených pravomocí také městskými orgány. Rada Karlovarského kraje vydává požární poplachový plán kraje a stanoví podmínky pro zabezpečení celkového pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, vodními zdroji pro hašení požárů a zajišťování požární ochrany v budovách zvláštního významu. Organizace a pravidla požární ochrany upravuje Požární řád schválený statutárním městem Karlovy Vary v roce 2011.

C.7.2.5 Seismická aktivita území

Seismickou činnost v celé České republice monitoruje Geofyzikální ústav Akademie věd České republiky. V porovnání s ostatními regiony České republiky je zejména v severozápadní části Karlovarského kraje mírně zvýšená seismická činnost zemské kůry, což vede k občasným výskytům slabých zemětřesení (do stupně 5 na Richterově stupnici); celkové riziko zemětřesení na území komponenty a její nárazníkové zóny je však velmi nízké. V minulosti nebyla zaznamenána žádná katastrofická zemětřesení.

C.7.2.6 Potíže způsobené přívalem návštěvníků

Karlovy Vary mají dlouhodobé zkušenosti s cestovním ruchem a jsou schopné pojmout velké množství lázeňských hostů a turistů. Místní občané jsou zvyklí na každodenní kontakt s lázeňskými hosty a turisty, kapacita ubytovací kapacity je více než vyhovující a na odpovídající úrovni. Totéž platí pro související infrastrukturu cestovního ruchu.

V roce 2019 navštívilo město téměř 326 000 hostů, kteří zde v průměru strávili 4,44 dne, a celkový počet přenocování se tak přiblížil 1,45 milionu. Jednu čtvrtinu ze všech hostů tvořili návštěvníci z Německa, hosté z Ruska, Číny a Tchaj-wanu představovali 22 % celkové návštěvnosti. Všeobecné očekávání, že v souvislosti se zápisem města na Seznam světového dědictví dojde k dalšímu nárůstu cestovního ruchu, však bylo zmrazeno pandemií Covid-19 v roce 2020 a 2021. Počet ubytovaných hostů

se v letech 2020 a 2021 výrazně snížil, obrovský výpadek zahraničních návštěvníků byl přitom jen částečně tlumen zájmem domácích návštěvníků, kteří mohli využívat pobídky ze strany státu a kraje.

V roce 2022 se situace obrátila k lepšímu a za první tři čtvrtletí roku návštěvnost stoupla na 334 888 hostů, což bylo o 2,8 % více než ve stejném období předcovidového roku 2019. Zřetelně se přitom změnila struktura návštěvníků, hosty z Ruska a Asie nahradili návštěvníci z tuzemska a okolních států, především z Německa. I přes nárůst počtu hostů však trvá negativní trend zkracování délky průměrného pobytu, která v 1–3Q 2022 klesla na 3,3 dne, zkracují se přitom i pobyty léčebné.

Propad cestovního ruchu v letech 2020 a 2021 je zřetelně patrný i z celokrajských statistik (viz tab.). Cestovní ruch a lázeňství mají přitom pro Karlovy Vary i celý Karlovarský kraj významný multiplikační efekt. Značným způsobem ovlivňují rozvoj regionu, pomáhají tvořit hrubý domácí produkt a jsou zdrojem zaměstnanosti místních obyvatel. V roce 2020 tvořil cestovní ruch tvořil 2,8 % regionální hrubé přidané hodnoty, což byl sice stejně jako v předchozích letech nejvyšší podíl ze všech krajů ČR, ale o rok dříve to bylo 5,4 %.

Karlovarský kraj	2017	2018	2019	2020	2021
Hromadná ubytovací zařízení celkem	481	526	523	617	625
Lůžka celkem	33 445	34 504	34 318	36 869	36 500
Hosté	1 038 270	1 118 003	1 190 296	677 441	710 460
Přenocování	5 160 766	5 248 482	5 400 134	2 908 531	2 832 146

Zdroj: www.czso.cz

V současnosti tudíž žádné negativní dopady rostoucí návštěvnosti nelze očekávat, naopak vyšší návštěvnost bude mít pozitivní vliv na prosperitu města a kvalitu zdejšího kulturního života. Do budoucna je přitom čelit riziku stále se zkracující průměrné délky pobytu.

Počet návštěvníků v některých turistických zařízeních v Karlových Varech (2021)

Muzeum Karlovy Vary	7 042
Galerie umění Karlovy Vary	9 936
Podzemí Vřídla	13 547
Krypta kostela sv. Maří Magdalény	4 670
Interaktivní galerie Becherova vila	4 670
Sklářské muzeum Moser	13 722
Návštěvnické centrum Becherovka	28 924
Motýlí dům	70 730
Infocentrum Karlovy Vary (1–3Q2022)	109 374

Zdroj: RMZ 2021, Infocentrum Karlovy Vary

C.7.2.7 Demografický vývoj

Demografická křivka ve městech Západočeského lázeňského trojúhelníku je relativně stabilní, celkově počet obyvatel v posledních letech však i přes kolísání mírně klesá. Region obecně patří mezi oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti. Křivka vývoje nezaměstnanosti je ve shodě s celorepublikovým trendem, snižující se tendence minulých let se v roce 2020 obrátila a nezaměstnanost vzrostla, a to v souvislosti s krizí způsobenou nemocí Covid-19. Změny v počtu a skladbě stálých obyvatel (úbytek) může mít do budoucna negativní vliv na rozvoj komponent statku včetně rozsahu nabízených služeb.

Vývoj počtu obyvatel v českých městech statku

Počet obyvatel k 1. 1. uvedeného roku						
Název obce	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Františkovy Lázně	5 536	5 497	5 501	5 514	5 461	5 227
Karlovy Vary	49 326	49 046	48 776	48 501	48 479	45 834
Mariánské Lázně	13 224	13 042	12 970	12 800	12 795	12 312

Zdroj: Český statistický úřad

x x x

Souhrnné ohodnocení rizik pro komponentu Karlovy Vary v době zápisu statku podle kritérií (výčtu hrozeb) uváděných v dotazníku pro periodický reporting

Č.	Popis hrozby:	Stupnice hrozby; velká 1 až malá 6					
		1	2	3	4	5	6
1	Budovy a výstavba				X		
2	Dopravní infrastruktura					X	
3	Infrastruktura služeb					X	
4	Znečištění						X
5	Využívání/změny biologických zdrojů						X
6	Dobývání materiálních zdrojů						X
7	Místní podmínky ovlivňující fyzické struktury						X
8	Sociální/kulturní využívání dědictví					X	
9	Další lidské činnosti					X	
10	Změna klimatu a extrémní povětrnostní podmínky						X
11	Náhlé ekologické nebo geologické události						X
12	Invazní/nepůvodní druhy nebo přemnožené druhy						X
13	Správní a institucionální faktory				X		

C.9 Monitoring

Už v 90. letech 20. století se mezinárodní společenství shodlo na potřebě jednotně organizované kontroly naplňování cílů Úmluvy v jednotlivých státech a správy a péče o statky světového dědictví na celosvětové, národní, regionální a především lokální úrovni. Podle Prováděcích směrnic existují dva mechanismy sledování stavu památek světového dědictví na mezinárodní úrovni – reaktivní a periodický monitoring⁴. Základem pro monitoring je stav zachování statku – jeho komponent a nárazníkových zón – popsány v nominační dokumentaci.

Reaktivní monitoring (někdy také ad hoc monitoring) je zaměřen na zásadní ohrožení statku světového dědictví, monitoring zpravidla nastupuje po zjištění a/nebo ohlášení konkrétních problémů. Reaktivní monitoring je definován paragrafem 169 Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví jako informování Výboru pro světové dědictví o stavu zachování konkrétního statku světového dědictví, který je ohrožen, a to formou zpráv ze strany Centra světového dědictví, dalších sektorů UNESCO a poradních organizací. Reaktivní monitoring je uplatňován v procesech souvisejících se začleněním statků na Seznam světového dědictví v ohrožení a s vyřazením statků ze Seznamu památek světového dědictví.

Periodický reporting je celosvětově pojatý systém monitoringu stavu zachování statků světového dědictví, založený na procesu zajištění informací jak na národní a vládní úrovni, tak na úrovni samotného statku světového dědictví. Výbor pro světové dědictví vyzývá smluvní státy k zaslání periodické zprávy týkající se uplatňování Úmluvy na jejich území. Jedná se o jednotně strukturovanou cyklickou kontrolu, jejíž výsledky jsou uvedeny ve zprávě Výboru, která se předkládá Generální konferenci UNESCO. Periodický reporting probíhá na celosvětové úrovni v šestiletých cyklech.

V současnosti (od roku 2017) probíhá třetí cyklus periodického reportingu, statky v regionu Evropa a Severní Amerika, tedy i Slavná lázeňská města Evropy, musí zprávy odevzdat do července 2023. Získání relevantních dat je zajištěno vyplněním on-line dotazníku, v němž se hodnotí naplňování Úmluvy o světovém dědictví, posuzuje se, zda jsou hodnoty statků zapsaných na Seznam světového dědictví udržovány, aktualizují se informace o statcích, hodnotí se systém regionální spolupráce a výměny informací a zkušeností mezi smluvními státy Úmluvy.

Pro monitoring komponenty Karlovy Vary (a všech dalších komponent statku) je podstatná sekce II dotazníku, která obsahuje 15 okruhů: 1. Údaje o statku světového dědictví, 2. Další úmluvy/programy podle kterých je statek světového dědictví chráněn, 3. Znění výjimečné světové hodnoty a definování atributů, 4. Faktory působící na statek, 5. Ochrana a systém řízení statku, 6. Finanční a lidské zdroje, 7. Vědecké studie a výzkumné projekty, 8. Vzdělávání, informace a povědomí, 9. Řízení turistického ruchu, 10. Monitoring, 11. Identifikace prioritních potřeb v systému řízení, 12. Shrnutí a závěry, 13. Dopady statusu/značky světového dědictví, 14. Dobré příklady v implementaci Úmluvy o světovém dědictví, 15. Posouzení zpracování periodického reportingu. Sekci II vyplňují přímo příslušní site manageři (více na <http://whc.unesco.org/en/periodicreporting/>) s metodickou podporou Národního památkového ústavu.

⁴ Viz např. Kučová V., Bukovičová O. (2018): Světové dědictví a Česká republika. Národní památkový ústav. Praha. ISBN 978-80-7480-116-7

U transnacionálních statků platí, že zpracování periodické zprávy koordinuje smluvní strana, která předkládala nominační dokumentaci, tj. v případě Slavných lázeňských měst Evropy Česká republika v úzké spolupráci s ostatními smluvními státy prostřednictvím Mezivládního výboru.

C.9.1 Indikátory pro monitoring statku Slavná lázeňská města Evropy

Monitorování statků světového dědictví se zaměřuje na jejich výjimečnou světovou hodnotu včetně integrity, ochrany, správy a autenticity. Proto již při přípravě nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byly stanoveny klíčové indikátory pro posuzování stavu zachování statku, a to s ohledem na atributy jeho výjimečné světové hodnoty (viz kap. A.5), a to jak pro potřeby periodického reportingu, tak pro potřeby monitoringu na národní úrovni.

Klíčové ukazatele pro monitoring stavu zachování výjimečné světové hodnoty				
Číslo	Atribut	Požadovaný stav zachování	Klíčové indikátory	Periodicita monitoringu
1	Minerální prameny	Zachovaná forma a funkčnost minerálních pramenů a kvalita vodních zdrojů a zařízení pro jejich distribuci	1 Počet užívaných minerálních pramenů 2 Čistota a chemické složení vody musejí zůstat nezměněné	Průběžně
2	Lázeňská historická městská krajina	Zachovaná městská forma lázeňského města	1 Charakter lázeňské historické městské krajiny musí zůstat nepoškozený 2 Počet žádostí o schválení nové výstavby	Průběžně s procesem rozhodování o návrzích výstavby Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus periodického reportingu (PR)
3	Lázeňská architektura	Udržování v dobrém stavu a udržitelné využívání všech staveb, které jsou součástí tohoto atributu	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR

4	Lázeňská terapeutická krajina	Zachování plánovitě založených ploch veřejné zeleně na území komponenty Udržování vazeb s okolní krajinou Zachování charakteru okolní krajiny	1 Rozsah zelených ploch na území komponenty musí zůstat stabilní 2 Vazby musejí zůstat nepoškozené 3 Charakter okolní krajiny musí zůstat nezměněný	Průběžně Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus PR
5	Lázeňská podpůrná infrastruktura	Zachování dokladů o infrastruktuře Vhodné udržování funkcí	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/ zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR
6	Pokračující lázeňská funkce	Udržování funkčních prvků lázní Pokračující využívání různých typů ubytování Zachování drobných léčebných, sportovních a odpočinkových zařízení ve vztahu k lázním	1 Počet stále používaných tradičních lázeňských budov a prvků 2 Počet a typ ubytovacích jednotek	Dvakrát během každého cyklu PR

C.9.2 Národní monitoring českých komponent statku

Už v roce 1999 schválilo Ministerstvo kultury ČR závaznou metodiku sledování kulturních statků zapsaných na Seznam světového dědictví v České republice, v roce 2011 byla tato metodika aktualizována⁵. Koordinací monitoringu památek světového dědictví, tzv. „ročního monitoringu“, je pověřeno Oddělení památek s mezinárodním statusem generálního ředitelství Národního

⁵ VLČKOVÁ, Jitka: *Metodika roční monitorovací zprávy o statku zapsaném na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, určené pro národní účely*. Rkp. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 23 s.; blíže též VLČKOVÁ, Jitka, KUČOVÁ, Věra, BENEŠ, Michal: *Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*. Odborné a metodické publikace, sv. 42. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 102 s. ISBN 978-80-87104-84-2.

památkového ústavu, konkrétně pracovník plní úlohu národního kontaktního místa (national focal point).

Roční monitorovací zprávy⁶ s pevnou strukturou (devět kapitol) zpracovávají územní odborná pracoviště Národního památkového ústavu, v případě zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy územní odborné pracoviště NPÚ v Lokti. První roční monitorovací zpráva pro české komponenty za rok 2021 byla zhotovena v roce 2022 (autor: Mgr. Lubomír Zeman). Zároveň s textovou částí je pořizována fotografická dokumentace, která dokládá závažná zjištění v péči o statek. Monitorovací zprávy jsou doplněny písemným stanoviskem správce statku (site managera), které dokládá projednání materiálu mezi ním a zpracovatelem zprávy. Zprávy jsou předávány ve dvojím tištěném vyhotovení a v elektronické podobě generálnímu ředitelství Národního památkového ústavu, které je vyhodnocuje, archivuje a předává s hodnotící zprávou Ministerstvu kultury ČR.

Alžbětiny lázně

⁶ Od roku 2023 budou monitorovací zprávy zpracovávány jednou za dva roky.

C.9 Užívání loga UNESCO a emblému světového dědictví

V roce 2021 byl vytvořen nový grafický manuál pro logo organizace UNESCO a v souvislosti s tím vznikl i nový univerzální emblém světového dědictví, který nahradil původní znak a je třeba ho od roku 2022 používat pro všechny statky světového dědictví, pro veškerou digitální komunikaci a také pro nové tištěné materiály.

1) Logo UNESCO

- Používá se pouze v případě obecných témat
- Jeho používání se řídí Směrnicí pro používání jména, zkratky, loga a internetových domén UNESCO
- Všechny projekty musí být před realizací předloženy k odsouhlasení oddělení CLT/CCE UNESCO

2) Nový univerzální emblém světového dědictví

- Existuje v angličtině, francouzštině, popř. národních jazycích v modré, černé a bílé barvě
- Je společné pro všechny památky světového dědictví
- Je poskytováno pouze prostřednictvím organizace UNESCO
- Nelze je jakýmkoli způsobem upravovat (proporce, barva, písmo, obsah atd.)
- Pro účely konkrétní památky světového dědictví je mohou používat pouze národní autority a správci statku (komponenty), a to v rámci oficiálních hranic památky světového dědictví;
- Užívá se pro bezplatné informační a komunikační materiály (brožury, letáky, plakáty, mapy, nálepky, hlavičkové papíry, dopravní značení atd.)
- Nelze je užívat jakýmkoliv komerčním způsobem
- Nelze je postoupit ani sdílet s žádnou třetí stranou pro jejich užití
- Podoba každého projektu s univerzálním emblémem světového dědictví musí být předložena před tiskem nebo digitálním použitím k odsouhlasení České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO (oddělení kultury, komunikace, měst a akcí, b.blanchard@unesco.org)

V blízkosti emblému (vedle, nad nebo pod) může být uveden oficiální název daného statku světového dědictví, tj v případě české verze emblému Slavná lázeňská města Evropy, volba písma, velikosti a barvy textu oficiálního názvu je libovolná. V případě sériové památky světového dědictví lze uvést i název

dané komponenty, následovaný úplným názvem památky světového dědictví, tj. „Karlovy Vary, součást statku Slavná lázeňská města Evropy“

Např.:

**Karlovy Vary, součást statku
Slavná lázeňská města Evropy**

unesco

**Památka
světového dědictví**

**Karlovy Vary, součást statku
Slavná lázeňská města Evropy**

unesco

**Památka
světového dědictví**

2) Specifické logo

Pro památky světového dědictví lze vytvořit také specifické emblémy kombinující emblém světového dědictví s oficiálním názvem památky a případě rokem jejího zápisu. V tom případě je ovšem nutné pro název památky použít předepsaný font písma Myriad Pro Semiboldm o velikosti jedné třetiny akronymu/zkratky UNESCO. Finální specifické logo a náhled jeho konkrétního užití je třeba opět zaslat České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO ke schválení.

Např.:

unesco

Slavná lázeňská města Evropy
Světové dědictví od 2021

3) Emblém světového dědictví

I nadále lze používat samostatný emblém světového dědictví, který byl zaveden už v roce 1978.

Tento emblém se používá

- v komunikačních materiálech menšího rozsahu (např. sociální média, bezplatné samolepky, letáky, drobné bezplatné předměty)
- u dopravního značení (např. navigační směrovky)
- při značení uvnitř památky (např. informační stánky, stezky, chodníky, označení budov atd.)

V komunikačních materiálech pro komerční použití není použití přípustné.

Lázeňský dům Zawojski

C.10 Akční plán pro komponentu Karlovy Vary

Následující kapitola obsahuje souhrn hlavních cílů a opatření, která jsou navrhována pro komponentu Karlovy Vary na období let 2023–2027 s cílem zachování výjimečné světové hodnoty statku, jeho prezentace a udržitelného rozvoje. Tato opatření vycházejí jednak ze zastřešujícího Management plánu statku a jeho akčního plánu, jednak z prvního Lokálního management plánu komponenty Karlovy Vary. Tyto dva dokumenty byly vypracovány ještě přes zápisem statku na Seznam světového dědictví v letech 2019/2020, a některá opatření v nich obsažená již proto nejsou relevantní, popř. se je již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové. Konec současného období akčního plánu pro Karlovy Vary se víceméně kryje s prvním šestiletým obdobím akčního plánu pro statek jako celek a také s koncem programového období Evropské unie 2021–2027.

C.10.1 Opatření vyplývající z akčního plánu statku

Celkový akční plán statku obsahuje řadu opatření (viz kap. B.5), která se odrážejí i v Lokálních management plánech pro jednotlivé komponenty statku – buď jsou do nich přímo přenesena (A), nebo by při vytváření lokálních akčních plánů měla být zohledněna podle potřeby (B). Následující tabulka uvádí seznam těchto opatření.

Číslo opatření v celkovém akčním plánu	Popis	Kategorie A/B
Zachování		
MS6	Připravit společný projekt s cílem rozvíjet pochopení různých metod a systémů pro zaznamenávání stavu zachování a dohodnout se na společných standardech monitoringu	B
MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	B
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	B
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavy, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionech lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	A/B
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	B
Posilování odborných kapacit		
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a	B

výjimečné světové hodnotě statku u místních komunit		
Komunikace		
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	B
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod plynoucích ze zápisu na Seznam světového dědictví	B
MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	B
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	B
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	A
Komunity		
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	A
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	B
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	B
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	A
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	A
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů vybízet je dialogu prostřednictvím internetového fóra.	B
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst statku síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	A
MS32	Vytvořte společnou platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími	A

	subjekty	
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	A
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a vliv nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	A
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	B
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	B

C.10.2 Souhrnný akční plán pro komponentu Karlovy Vary

V následujícím akčním plánu pro komponentu Karlovy Vary je definován soubor opatření a doporučení potřebných pro funkční správu statku, pro zachování jeho výjimečné světové hodnoty, udržitelný rozvoj a pro jeho prezentaci a popularizaci. Tato opatření, která navazují na rozbor v analytické části management plánu, se opírají o dosavadní zkušenosti se správou statku, o návrhy formulované akterý na místní, regionální a národní úrovni a o zjištění obsažená v první Roční monitorovací zprávě o českých komponentách statku Slavná lázeňská města Evropy za rok 2021.

Navrhovaná opatření a doporučení jsou rozdělena do 13 prioritních oblastí (viz tab.), pro něž jsou definovány hlavní cíle. Tyto cíle jsou pak rozpracovány do konkrétních opatření.

U každého opatření jsou uváděni garanti, kteří by měli zodpovídat za plnění daného opatření, možné zdroje financování a předpokládaná doba realizace. Opatření jsou navrhovaná na dobu platnosti této aktualizace Lokálního management plánu, tedy na období 2023–2027, některá z nich však mají i dlouhodobý (trvalý) charakter.

Prioritní oblasti a jejich cíle	
1	Výzkum a archivy
1.1	Zajistit, že průzkumy, šetření a výzkum statku budou prováděny, shromažďovány, archivovány, analyzovány a zpřístupněny partnerům tak, aby usnadňovaly implementaci Management plánu.
1.2	Zajistit ochranu cenného archivního materiálu o historickém rozvoji Karlových Varů v rámci archivních fondů města.
1.3	Zajistit výzkum a vzájemnou výměnu informací mezi odbornou veřejností v oblasti specifických částí ochrany a správy komponenty sériového statku.
1.4	Spolupracovat s Institutem lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumným ústavem balneologickým, v. v. i., s cílem zvyšovat účinnost uplatňování specializovaného know-how a postupů zaměřených na specifické lázeňské léčebné procedury poskytované v Karlových Varech.

2	Zachování a údržba
2.1	Pokračovat v obnově hlavních cenných budov na území komponenty sériového statku v souladu se závaznými předpisy a strategickými dokumenty města.
2.2	Spolupracovat s investory, kteří provádějí stavební úpravy, opravy a přístavby hlavních objektů nebo nových budov ve městě, zejména na území komponenty a její nárazníkové zóny.
3	Urbanistický rozvoj
3.1	Zajistit, že nový stavební rozvoj na území města nenaruší atributy výjimečné světové hodnoty na území komponenty
4	Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor
4.1	Pokračovat v revitalizaci lázeňských lesů a lesoparků, včetně infrastruktury lázeňské terapeutické krajiny
4.2	Postupně obnovovat pamětihodností v lázeňské terapeutické krajině
4.3	Pokračovat v údržbě a revitalizaci systému lázeňských stezek
4.4	Vytvářet podmínky upřednostňující kvalitu života a vysoce kvalitní životní prostředí s využitím projektů na revitalizaci veřejných prostor
4.5	Zlepšit kvalitu služeb odpadového hospodářství a související informovanost
5	Doprava, přístup a mobilita
5.1	Optimalizovat dopravu na širším území komponenty, přístupové cesty, parkoviště, chodníky pro pěší, rozptylovací plochy, umístění vybavení, formulovat požadavky na zlepšování dopravní situace; podporovat projekty pro specifickou dopravu (speciální trasy, koňské kočáry, pronájem jízdních kol pro jednotlivé turisty atd.) jako formy dopravy ohleduplné ke statku, podporovat elektromobilitu
6	Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika
6.1	Využít výhodu tradiční atraktivity města k dalšímu rozvoji cestovního ruchu
6.2	Pěstovat partnerství a podporovat snahy o přilákání ještě většího počtu hostů, kteří budou ochotni zůstat v destinaci déle
6.3	Vypracovat strategii trvale udržitelného cestovního ruchu a určit maximální zvládnutelnou kapacitu města a jeho vybraných lokalit.
7	Propagace a prezentace
7.1	Organizovat výstavy související s příspěvkem Karlových Varů k výjimečné světové hodnotě statku (výstava o architektuře a stavebních řemeslech, speciální expozice o historii lázní apod.)
7.2	Vytvářet materiály, které propagují a představují hodnoty a přínosy komponent statku.
8	Vzdělávání a mladí lidé
8.1	Rozšiřovat a zlepšovat kvalitu výuky o lázeňském odkazu na území komponenty s příspěvím Muzea Karlovy Vary a využitím dostupných historických pramenů. Popularizovat lázeňský odkaz ve školských zařízeních města.
8.2	Posilovat vzdělávací roli Institutu lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumného ústavu balneologického, v. v. i., v oblasti balneologie, pokud jde o specifickou lázeňskou léčbu poskytovanou v Karlových Varech
8.3	Zlepšovat odbornost profesionálních průvodců
8.4	Zlepšovat úroveň poznatků v oblasti vědy a životního prostředí a současně orientace na širokou veřejnost a odbornou komunitu a propojení těchto poznatků s místem.

9	Účast veřejnosti
9.1	Pořádat veřejná projednání relevantních projektů města.
10	Správa a řízení
10.1	Optimalizovat řízení a správu komponenty.
11	Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské lékařské a zdravotní péče)
11.1	Snažit se zlepšit prezentaci přínosu komponenty k výjimečné světové hodnotě statku, a to i v oblasti nehmotných hodnot, pokračovat v podpoře koordinace mezi poskytovateli lázeňské péče, podporovat zapojení obyvatel do kulturního života města.
11.2	Pokračovat ve finanční podpoře kulturních akcí ve městě, včetně akcí a aktivit kulturních spolků, vlastních kulturních akcí a aktivit města zaměřených na podporu rozvoje místních kulturních tradic, přeshraniční spolupráce a života společnosti.
12	Financování a zdroje
12.1	Zajistit dostatečné finanční zdroje ke správě a řízení komponenty a k implementaci Lokálního management plánu, k zapojení široké veřejnosti, navazování partnerství a k financování obnovy kulturních hodnot na území komponenty
13	Další spolky a sítě
13.1	Pokračovat ve spolupráci na mezinárodní úrovni v rámci projektu partnerských měst, Asociace evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a v rámci sériového statku Slavná lázeňská města Evropy a v kontextu přeshraničních projektů.
13.2	Pokračovat ve spolupráci se sdružením „České dědictví UNESCO“

Souhrnný akční plán

1. Výzkum a archivy

Karlovy Vary budou spolupracovat se specializovanými pracovišti a dalšími zainteresovanými subjekty, aby byly zajištěny další dokumenty s cílem zlepšit znalosti a rozšířit informační zdroje o hodnotách statku. Bude pokračovat zpracování studií a analýz týkajících se jednotlivých oblastí ochrany územního celku, jako jsou studie o vizuálních interakcích a terapeutické krajině. V rámci úsilí o zachování a péči ve vztahu k jednotlivým památkám bude podporována příprava stavebních a archeologických průzkumů a archivního bádání. Bude pokračovat úsilí o digitalizaci archivních a dalších dokumentů.

1. Výzkum a archivy				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
1.1	Zajišťovat stavební a historické průzkumy v rámci oprav domů	NPÚ	V rámci stávajících rozpočtů, dotační tituly	Průběžně
1.2	Zpracovat koncepci krajiny Karlových Varů	KAM, LLPKV, KÚKK, SPLZAK	V rámci stávajících rozpočtů, dotační titul OPŽP	2023–2027
1.3	<p>Pokračovat ve výzkumu a vývoji v oblastech lázeňství, balneologie, geologie, hydrogeologie, balneomedicíny, balneotechniky, společenskovedních a ekonomických oborů a související mezioborová spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none">• Zkoumání nových možností regionálního rozvoje s využitím potenciálu přírodních léčivých zdrojů, koordinace možností rozvoje území• Spolupráce s dalšími výzkumnými pracovišti (Výzkumný ústav balneologický, v.v.i. aj.)• Prezentace Karlových Varů jako progresivního lázeňského města, které využívá výsledků vědeckého výzkumu	Institut lázeňství a balneologie, v.v.i. (ILAB)	V rámci stávajících rozpočtů, dotační tituly	Průběžně
1.4	Zřízení společného výzkumného pracoviště pro digitální technologie v lázeňství	ILAB, VR Medical, Karlovarský kraj	ITIKA A.1.3	2023–

1.5	Využití virtuální reality v lázeňské léčbě – pilotní projekt u vybraných poskytovatelů lázeňských služeb (Alžbětiny lázně, Aquaforum FL, LL Mariánské Lázně, Royal Spa aj.)	ILAB, VR Medical	V rámci stávajících rozpočtů	2023
1.6	Projekt Centrum lázeňského výzkumu (CLV) – základní a aplikovaný výzkum v oblasti lékařských a biologických věd (objektivizace účinků lázeňské léčebně rehabilitační léčby), environmentálních věd (ochrana přírodních léčivých zdrojů a udržitelný rozvoj lázeňské krajiny).	ILAB	Rozpočet: 325 mil. Kč Financování: Karlovarský kraj, OP Spravedlivá transformace	2023–2027
1.7	Usilovat o zřízení pobočky vysoké školy nebo samostatné vysoké školy v Karlovarském kraji se zaměřením na fyzikální medicínu, rehabilitaci a balneologii Usilovat o zařazení oboru balneologie do středního a vyššího odborného vzdělávání	Karlovarský kraj, Statutární město Karlovy Vary, ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.8	Průběžně aktualizovat webové stránky informačního serveru spadata.cz	ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.9	Zapojení studentů VŠ do projektů ILAB v rámci praxe	ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.10	Školení lékařů a zdravotnického personálu v lázeňství a balneologii	ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.11	Pořádání přednáškových cyklů a odborných seminářů zaměřených na balneologii a lázeňství	ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.12	Zpracování nové městské koncepce lázeňství, vytvoření postu odborného garanta lázeňství v rámci magistrátu města	Statutární město Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
1.13	Usilovat o přesídlení ústředního orgánu státní správy Českého inspektorátu lázní a zřídlení do Karlových Varů či vytvoření jeho místního územního pracoviště	Karlovarský kraj, Statutární město Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

6.2 Zachování a údržba

Bude kladen důraz na zachování stavebního dědictví na území komponenty vhodnou obnovou hlavních kulturních a historických památek. Jednotlivé činnosti budou vycházet ze závazných předpisů a strategických dokumentů města a Karlovarského kraje. Důraz bude kladen na nejohroženější skupiny nemotného kulturního dědictví a na nejohroženější typologické skupiny památek.

Základní podmínky ochrany a zachování nominovaného statku vycházejí z nejnovějších poznatků kulturních a historických hodnot, které je nutné zachovat, přičemž je současně třeba umožnit dosažení jejich zamýšleného účelu. Všechny zásahy do budov na území komponenty statku a jeho nárazníkové zóny musí být v souladu se základním právním rámcem platným v České republice, musí být uplatňována metodika památkové péče publikovaná v metodických pokynech a příručkách Národního památkového ústavu. Před realizací jakýchkoli velkých projektů, které narušují povahu budov, musejí být splněny platné právní předpisy, zejména v oblasti ochrany památek, územního plánování a stavebního řádu. Je nutné trvat na tom, aby byla provedena nezbytná předprojektová příprava, zejména provedení archeologického průzkumu. U menších projektů může být přípustné využít specifické studie, archivní výzkum nebo archeologické analýzy. Jasně poznatky poskytnou jasný obraz a osvětlí historickou povahu a hodnotu každé lokality. Kromě ukončení chátrání je cílem ochrany památek eliminovat co nejvíce všechny současné negativní vlivy a zachovat reprezentativní hodnotu památky uplatněním speciálních postupů (konzervace, restaurování, obnova).

Obecná kritéria pro ochranu a obnovu architektonického odkazu

- Zachovat maximum původní historické podstaty.
- Zachovat maximum původních historických konstrukcí.
- Upřednostňovat opravy originálu před jeho kompletní výměnou.
- Opravy nebo konzervaci provádět pomocí kompatibilních a vratných materiálů.
- Před opravou důkladně zmapovat původní historickou konstrukci: průzkum, diagnostika poškození, analýza stavu, analýza původního stavebního řešení, úpravy původních materiálů a povrchů.
- Provádět opravy, včetně architektonických historických prvků, po pečlivé analýze a na základě návrhu oprav/renovace/konzervace, který je třeba konzultovat se specialisty z památkové péče (nezbytné v případě, že je budova kulturní památkou nebo se nachází na chráněném území), a provést je na základě vydaného povinného prohlášení orgánu památkové péče.
- Opravy/renovace architektonických prvků by měli provádět pouze kvalifikovaní řemeslníci.

2. Zachování a údržba				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
2.1	Pokračovat v opravách budov ve vlastnictví města na území komponenty statku v souladu s Programem obnovy MPZ/MPR a dalšími strategickými materiály města Karlovy Vary	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
2.2	Spolupracovat s vlastníky nemovitostí a dalšími subjekty na přípravě a realizaci rekonstrukcí a oprav budov na území komponenty statku, apelovat na majitele chátrajících a nevyužívaných objektů v MPR (např. solivárna, objekt Komerční banky), aby zajistili opravu těchto objektů	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
2.3	Dokončení opravy Císařských lázní, otevření muzejní expozice lázeňství a Karlovarského kraje v Císařských lázních, Zanderova sálu, víceúčelového společensko-kulturního sálu, informačního centra a studovny Umístění emblému UNESCO před Císařskými lázněmi Dokončení opravy Rašelinného pavilonu Regenerace okolí Císařských lázní	Karlovarský kraj + Magistrát města Karlovy Vary	celkové náklady na opravu přes 1,3 mld. Kč	červen 2023 2023 do roku 2025
2.4	Revitalizace Alžbětiniųch lázní na základě zpracovaného generelu, celková sanace budovy, zachování objektu jako veřejných lázní	Magistrát města Karlovy Vary	min. 500 mil. Kč	2023 – výměna oken do 2024 – dosažení energetických úspor celková oprava

Slavná lázeňská města Evropy– Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary

2.5	Oprava a zpřístupnění Zámecké věže – 2. etapa (oprava teras a interiérů, doplnění expozice)	Magistrát města Karlovy Vary	Rozpočet města, dotace KÚKK	2023–
2.6	Aktualizace projektu opravy tržních krámků v Lázeňské ulici, zajištění opravy ve spolupráci se stánkaři	Magistrát města Karlovy Vary	Podle dostupných prostředků, předpokládaná investice 22 600 000 Kč	2024–2026
2.7	Oprava okolí Vřídelní kolonády (zachycení divokých vývěrů, oprava veřejných prostor), revitalizace objektu – zpracování projektové dokumentace	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024
2.8	Kontrola stavu Zámeckých lázní, zajištění obnovy lázeňského provozu	Magistrát města Karlovy Vary, soukromý investor	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
2.9	Pokračovat v opravách a údržbě opěrných zdí ve městě a v městských lesích	Magistrát města Karlovy Vary, LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
2.10	Pořídit soupis pomníků, bust, soch, pamětních desek a dalších drobných památek v majetku města v celé MPR a zhodnotit jejich stav. Připravit koncepci oprav a údržby těchto objektů.	Magistrát města Karlovy Vary, OPP	V rámci stávajících rozpočtů	2023-2024
2.11	Zlepšit spolupráci v rámci pracovní skupiny PRMPR – předávání informací na odbory a vedení města, vyhledávání možných projektů obnovy v MPR: připravovat nepřetržitě projekty oprav nemovitého majetku města v MPR tak, aby je bylo možné zařadit s (ročním) předstihem do dotačních programů, i když třeba určitá oprava nebude v daný rok realizována	Magistrát města Karlovy Vary, OPP, KAM,	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

3. Urbanistický rozvoj

Je třeba dbát na to, aby nový rozvoj města byl organizován takovým způsobem, aby nedošlo k narušení atributů, jimiž město přispívá k výjimečné světové hodnotě statku. Důsledně dbát na to, aby rozvoj probíhal v souladu s územním plánem jakožto základním dokumentem pro rozvoj města.

3. Urbanistický rozvoj				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
3.1	Průběžně aktualizovat územní plán města na základě zpráv o uplatňování ÚP, na základě potřeb města nebo podnětů jednotlivých vlastníků staveb a pozemků či občanů města	Magistrát města Karlovy Vary, KAM KV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
3.2	Ve spolupráci s vlastníky objektů aktivně řešit opravy a rekonstrukce historických objektů, dokončování nových budov a revitalizaci veřejných prostor s ohledem na atributy výjimečné světové hodnoty komponenty	KAM KV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
3.3	Řešení rozvoje širšího centra města od soutoku Ohře a Teplé po starou vodárnu a lokalizace autobusového nádraží v návaznosti na zpracované projektové studie	Magistrát města Karlovy Vary, KAM KV	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2027
3.4	Zpracovat studii střešní krajiny, a to i ve vztahu k instalaci solárních panelů	Magistrát města Karlovy Vary, DSO České lázně – salony Evropy	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor

Je nezbytné dále rozvíjet atraktivnost městského parteru, udržovat a zřizovat městskou zeleň a revitalizovat a udržovat zeleň. Je třeba dále rozvíjet péči o lázeňské lesy a jejich infrastrukturu, jako jsou udržované stezky a pěšiny, altány atd. Je třeba vytvářet podmínky upřednostňující kvalitu života a vysoce kvalitní životní prostředí s využitím projektů na revitalizaci veřejných prostor včetně drobné architektury, informačních systémů, technické infrastruktury, veřejného osvětlení atd.).

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
4.1	Vypracovat manuál Ulice pro město Karlovy Vary – soubor karet ulic zabývajících se povrchy, mobiliářem, zelení a vzorovými uličními profily v jednotlivých částech města, pokračovat v tvorbě dalších manuálů pro veřejné prostory	KAM KV	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
4.2	Pokračovat v opravách a údržbě stezek a altánů na vyhlídkách v lázeňském městě a okolí	Magistrát města Karlovy Vary, Lázeňské lesy a parky Karlovy Vary (LLPKV)	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.3	Zvážit obnovení původního podstavce pomníku J. W. Goetha, sochy Poutníka aj.	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
4.4	Pokračovat v údržbě a otevírání vyhlídek z vyhlídkových stezek v lázeňském centru i výhledů na město, otevření dálkových výhledů na město, kácení náletové zeleně	Magistrát města Karlovy Vary, LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.5	Dodržovat ochranu bezzásahového území nové PR Karlův hvozd, vybudování dalších tůní	LLPKV, náhrady AOPK	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.6	Vybudování trailové trasy od Goethovy vyhlídky ke hřbitovu	LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů, MMKV, dotace Karlovarského kraje	2023

4.7	Zpracování studie lesoparku u Moravské ulice	LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů	2023
4.8	Revitalizace lokality Petřín, Raisova – řešení veřejného prostoru: zpracování architektonické studie včetně řešení dopravy, zpevněných ploch, veřejné zeleně, městského mobiliáře a osvětlení a následná implementace	KAM KV, Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
4.9	Vybudování Divadelního korza od Vřídla po Rašelinný pavilon – revitalizace okolí Císařských lázní, Vřídelní kolonády a Divadelního náměstí včetně pravobřežní komunikace ulic Mariánskolázeňská, Nová Louka a Vřídelní <ul style="list-style-type: none"> • opravy povrchu komunikací (dlažební kostky) • úprava opěrné zdi pod kostelem svaté Maří Magdaleny a prostoru u Vřídelní kolonády • omezení dopravy a parkování • výsadba nových stromů, vybudování mobiliáře zpracování projektové dokumentace (Sady Karla IV., Císařské Lázně, Divadelní nám.)	KAM KV, Magistrát města Karlovy Vary	26 000 000 Kč	2023–2027 2023–2024
4.10	Revitalizace nám. dr. Horákové – zadání VŘ	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023
4.11	Zapojení veřejnosti do péče o zeleň ve městě	LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.12	Vybudování nádrží k zachycení povrchové vody ve městě sloužící pro závlahu a jako zdroj požární vody	LLPKV	V rámci stávajících rozpočtů, dotace OPŽP	2023–

5. Doprava, přístup a mobilita

Doprava představuje v Karlových Varech dlouhodobý problém a úspěšné řešení bude vyžadovat komplexní přístup. Obyvatelé, příjezdějí lázeňští hosté i turisté se nadále setkávají s problémy s parkováním na lázeňském území i v širší památkové rezervaci. Kapacita a služby nabízené projíždějícím turistům jsou nedostatečné.

5. Doprava, přístup a mobilita				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
5.1.	Usilovat o vymístění zbytné osobní dopravy z lázeňského území a optimalizovat zásobování zvláště na pěších zónách	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.2	Zřizovat dopravně zklidněné zóny ve vybraných částech města	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.3	Zvýhodňovat bezemisní vozidla, elektrifikace vlastních vozidel města a techniky údržby	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.4	Budování doprovodné infrastruktury pro bezemisní vozidla, zřízení dobíjecích stanic pro elektromobily v centru města	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.5	Provéřit ideální trasu městského obchvatu a usilovat o jeho realizaci	Magistrát města Karlovy Vary, Karlovarský kraj	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.6	Zajistit koncepční a systémové řešení parkovacích míst a parkovacích domů na celém území města včetně jeho organizačního a provozního zabezpečení, vypracování generelu dopravy v klidu, upřednostňovat parkování na okrajích města, rozvíjení parkovacích kapacit typu „zaparkuj a jed“ na okrajích města a „zaparkuj a jdi“ ve městě.	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.7	Zpracovat architektonickou studii pro parkovací domy U Galerie a Polská a zajistit jejich realizaci	KAM KV, Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.8	Výstavba dopravního území – jih (Kouzelné městečko – KOME), parkování pro osobní auta a autobusy	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.9	Rekonstrukce Kolmé ulice na základě zhotovené projektové dokumentace	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024

5.10	Vypracovat nový manuál informačně-orientačního systému, zavést jednotný smart informační a navigační systém jako komunikační prostředek mezi městem a jeho návštěvníky, vytvoření jednotné grafické identity města	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023
5.11	Komponovat město jako dobře prostupné pro pěší a cyklistickou dopravu a bez bariér. Budování nových cyklostezek, cyklotras a cyklopruhů a další doplňkové infrastruktury pro cyklisty na základě koncepce městské cyklodopravy	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika

Karlovy Vary budou i nadále využívat hodnotu svých jedinečných charakteristických rysů, které nabízejí výjimečné příležitosti pro tržní využití v lázeňském i běžném cestovním ruchu. Základní hodnota se týká zejména historického a kulturního dědictví soustředěného na území městské památkové rezervace s bohatstvím přírodních minerálních pramenů a atraktivní okolní krajinou přímo navazující na památkovou rezervaci. Budou podporovány aktivity zaměřené na udržení nebo zvýšení průměrné délky pobytu návštěvníků města.

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
6.1	Pokračovat v jednání se státem o možnosti posílení úhrad za lázeňskou péči, rozšíření indikací a zvýšení lázeňských příspěvků	Karlovarský kraj, Magistrát města Karlovy Vary, SLL ČR, DSO	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.2	Podporovat efektivnější využívání historického a kulturního potenciálu komponenty (národní kulturní památky, kulturní památky, významné kulturní události), respektive potenciálu okolní krajiny, blízkosti zimních sportovních resortů v Krušnohoří, rozšíření nabídky volnočasových aktivit na celém území města, sítě půjčoven sportovního vybavení atd. s cílem prodloužení průměrné délky pobytu návštěvníků, kteří nejsou lázeňskými hosty, a nahrazení ruské klientely	Magistrát města Karlovy Vary, Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.3	Podpora a spolupráce při pořádání výstav, kongresů a konferencí, usilovat o to, aby se Karlovy Vary staly centrem kongresové a konferenční turistiky	Carlsbad Convention Bureau	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.4	Podporovat rozvoj různých směrů pro zájezdový a zážitkový cestovní ruch, sportovní cestovní ruch, cestovní ruch zaměřený na poznávání v oblasti tradiční průmyslové výroby nebo cestovní ruch spojený s velkými kulturními akcemi.	Asociace hotelů a restaurací České republiky, Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.5	Navázat spolupráci s příhraničními bavorskými a saskými lázněmi (např. Bad Alexandersbad, Bach Brambach, Bad Elster)	Magistrát města Karlovy Vary	Společný česko-německý projekt Interreg	2023–2027

Slavná lázeňská města Evropy– Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary

6.6	Vytvořit komplexní marketingový plán a strategii zaměřenou na atributy výjimečné světové hodnoty komponenty, témata genia loci, světoznámé osobnosti, kulturní a přírodní rarity.	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
6.6	Uzavřít partnerství se statkem Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří a se zámek Kynžvart (Kynžvartská daguerrotypie – dokumentové dědictví Paměť světa UNESCO)	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

7. Propagace a prezentace

Karlovy Vary budou pokračovat v propagaci a prezentaci statku světového dědictví Slavná lázeňská města Evropy a města jako jeho součásti, v propagaci lázeňského dědictví, v přípravě tištěných a audiovizuálních propagačních materiálů, v pořádání přednášek a výstav, prezentaci statku na veletrzích a výstavách v ČR i zahraničí a dalších propagačních a aktivitách, a to i ve spolupráci s dalšími městy západočeského lázeňského trojúhelníku a site managery zahraničních komponent série.

7. Propagace a prezentace				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
7.1	Realizace expozic týkajících se nominace a výjimečné světové hodnoty komponenty (expozice architektury a stavebních řemesel; speciální expozice k historii lázeňství; výzkumné oddělení střediska dokumentace lázeňské památkové péče)	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.2	Zřízení nové pobočky infocentra v pravém křídle historické budovy Hlavní pošty	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.3	Tvorba reklamních a prezentačních materiálů představujících hodnoty komponenty v tištěné formě (Lázeňské dědictví Karlových Varů), na webové stránce i v aplikacích pro chytré telefony, aktualizace webových stránek	Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.4	Spolupráce na zpracování Evropských lázeňských stezek zahrnujících všechny komponenty sériového statku	DSO České lázně – salony Evropy	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.5	Spolupráce na inzerování hodnot všech komponent sériového statku (reklamní panely „Evropské lázeňské stezky“, reprezentační publikace „Slavná lázeňská města Evropy“, reklamní brožura „Slavná lázeňská města Evropy“, studie „Lázeňská města v západočeském lázeňském trojúhelníku ve světovém kontextu lázeňské kultury a balneologie“).	Karlovarský kraj, Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2027

Slavná lázeňská města Evropy– Lokální management plán pro komponentu Karlovy Vary

7.6	Inzerce sériového statku ve městě a na příjezdových cestách do města, zajistit osazení dopravních značek IS23	Magistrát města Karlovy Vary, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.7	Vytvoření galerie pod širým nebem (fotografie lázeňských měst statku, fotografie slavných osobností, které navštívily město) na veřejných místech ve městě.	Karlovarský kraj, infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.8	Vytvoření a rozšiřování unifikovaného informačního a rozcestníkového systému v MPR Karlovy Vary.	Magistrát města Karlovy Vary, Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.9	Zajišťování profesionálních prohlídek s průvodcem, které představí hodnoty komponenty sériového statku pro lázeňské hosty i místní obyvatele, posilování ztotožnění obyvatel s výjimečnou světovou hodnotou statku	Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.10	Vytvoření turistického a reklamního produktu spojujícího nominaci Slavných lázeňských měst Evropy s nominací Hornického regionu Krušnohoří a se zámek Kynžvart Kynžvartskou daguerrotypií – památkou dokumentového dědictví UNESCO Paměť světa	Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	2023
7.11	Usilovat o zvýšení povědomí občanů o existenci MPR (a území památky UNESCO) a jejím rozsahu – například formou informace (mapka MPR, informací o základních pravidlech obnov objektů V MPR a možnostech čerpání dotací na ně) zasílaných do schránek, a to i s cílem, aby vlastníci nemovitosti neprováděli projekty obnovy bez konzultací a závazného stanoviska OPP	Magistrát města Karlovy Vary, OPP, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.12	Zavést pravidelný formát („ročenku“) pro poskytování informací o opravených objektech v MPR (příklady dobré praxe) a akcích, které se povedly i třeba v rámci PRMPZ a soukromých objektů obnovených s příspěvkem města	Magistrát města Karlovy Vary, OPP, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

8. Vzdělávání a mladí lidé

Pro dlouhodobou ochranu a zachování statků světového dědictví je třeba ukotvit povědomí o jeho důležitosti ve společnosti prostřednictvím vzdělávání a osvětové činnosti. Tento vzdělávací mandát statků světového dědictví je definován jako ústřední závazek přímo v Úmluvě o světovém dědictví. Zvláště důležité je v tomto ohledu vzdělávání mládeže, protože statky světového dědictví jsou povinny zajistit předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Otázka vzdělávání je klíčová také pro dlouhodobý rozvoj města a regionu. Vzdělávání v oblasti kulturního dědictví slouží k posílení regionální soudržnosti a podpoře udržitelného rozvoje regionu. Vysoce kvalitní pracovní síla je jedním z klíčových předpokladů podnikatelského úspěchu a město jako zřizovatel mateřských a základních škol má na výběr řadu příležitostí pro komunikaci a motivaci dětí a školní mládeže v oblasti ochrany všech hodnot komponenty. V rámci celoživotního vzdělávání je nutné podporovat vypracování místních didaktických programů a zlepšovat jazykové dovednosti zaměstnanců lázní a dalších zařízení na území komponenty.

8. Vzdělávání a mladí lidé				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
8.1	Usilovat o zavedení univerzitního studia zaměřeného na balneologii a zdravý životní styl v Karlových Varech	Magistrát města Karlovy Vary, ČUT, Západočeská univerzita	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
8.2	Zpracovat příručku s pracovními listy týkajícími se lázní a odkazu lázní pro základní a střední školy	SLLKV	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
8.3	Pořádat pedagogické dny pro učitele z kraje – vzdělávání v oblasti lázeňství a světového významu západočeských lázní	Site manager, ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
8.4	Organizovat vzdělávací vycházky po lázeňském městě a terapeutické krajiny v rámci hodin dějepisu a biologie a posilovat ztotožnění žáků a studentů s vlastním městem	Site manager, infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	2023
8.5	Organizovat vzdělávací semináře v rámci balneomedicíny	ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.6	Pokračovat v pořádání odborných workshopů zaměřených na školení pracovníků infocentra a profesionálních průvodců	Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

	(odborná a jazyková příprava)			
8.7	Pořádat vzdělávací workshopy v oboru balneomedicíny pro personál lázeňských zařízení	ILAB		Průběžně
8.8.	Pokračovat v pořádání profesionálních prohlídek s průvodcem, které představují hodnoty komponenty sériového statku lázeňským hostům i místním obyvatelům, posilovat ztotožnění obyvatel s výjimečnou světovou hodnotou statku (viz též bod 7.9)	Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.9	Navázat spolupráci v oblasti vzdělávání mládeže s dalšími městy statku Slavná lázeňská města Evropy			

9. Účast veřejnosti

Do správy a řízení české části statku je třeba na místní úrovni zapojit i veřejnost, a to například zřízením terénní pracovní skupiny, kterou bude tvořit stálý tým odborníků a tým externích konzultantů s cílem monitorovat v terénu dodržování zásad zachování a rozvoje komponenty v souladu s platnou legislativou. Členy skupiny mohou být zástupci Magistrátu Karlových Varů, zástupci Národního památkového ústavu a jeho územního odborného pracoviště v Lokti, vlastníci hlavních historických památek na území komponenty, zástupci orgánů veřejné správy (památkové péče, územního plánování a ochrany životního prostředí), zástupci odborné veřejnosti a veřejných zájmových skupin (včetně neziskových organizací).

9. Účast veřejnosti				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
9.1	Pořádat veřejná projednání relevantních projektů města, zapojení odborné i široké veřejnosti do procesu řízení a správy komponenty	Magistrát města Karlovy Vary, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

10. Správa a řízení

Je třeba zajistit efektivní fungování správy a řízení komponenty a spolupráci s aktéry řízení a správy statku na národní i mezinárodní úrovni, zajistit podmínky pro činnost site managera, vypracovat další dokumenty nastavující pravidla pro zachování hodnot komponenty, nastavit efektivní systém monitoringu stavu zachování komponenty a její nárazníkové zóny.

10. Správa a řízení statku				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
10.1	Sestavení právní analýzy a jasných principů ochrany kulturního dědictví na území komponenty pro vlastníky památek, autonomní orgány i orgány státní správy	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023
10.2	Shrnutí lázeňských památkových a kulturních hodnot na území komponenty pro činnost odborných institucí a úřadů (digitalizace a publikování na webových stránkách)	Site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023
10.3	Příprava „Příručky pro ochranu technických památek lázeňského dědictví na území komponenty“.	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
10.4	Příprava příručky pro monitoring celého území komponenty	Magistrát města Karlovy Vary, site manager, DSO	V rámci stávajících rozpočtů	2023
10.5	Příprava příručky osvědčených postupů v reklamě a dodržování jejích pravidel	KAM KV	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
10.6	Příprava příručky veřejných prostor, včetně regulace zahradních pivnic na území komponenty.	KAM KV	V rámci stávajícího rozpočtu	2023–

11. Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské péče)

Karlovy Vary jsou tradičním kulturním a společenským centrem s řadou aktivních kulturních institucí, které hrají důležitou roli při vytváření lázeňského kulturního prostředí. Město Karlovy Vary bude i nadále podporovat aktivity městských kulturních organizací a kulturních spolků, zahájení lázeňské sezony, koncerty různých žánrů, taneční vystoupení, vánoční vystoupení, přednášky, workshopy, výstavy atd. Město bude pokračovat v podpoře služeb poskytovatelů lázeňské péče a v podpoře zapojení obyvatel do kulturního života města.

11. Nehmotné hodnoty (včetně termálního lékařství a zdravotní péče)				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
11.1	Podpora opatření, která zvyšují pochopení duchovních a nehmotných hodnot komponenty	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
11.2	Pokračovat ve finanční podpoře živé kultury a kulturních aktivit ve městě	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
11.3	Podpora činnosti Institutu lázeňství a balneologie, v.v.i.	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

12. Financování a zdroje

Město Karlovy Vary bude i nadále finančně podporovat řízení a správu komponenty Karlovy Vary, s využitím vlastních a dotačních prostředků realizovat projekty zaměřené na údržbu a zachování architektonického dědictví a terapeutické krajiny, na prezentaci a propagaci statku, vzdělávací a osvětovou činnost, pořádání kulturních akcí a spolupráci v rámci statku Slavná lázeňská města Evropy a s dalšími partnery.

12. Financování a zdroje				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
12.1	Připravit a průběžně aktualizovat katalog možností pro financování rozvoje komponenty z nadnárodních, národních, regionálních a místních zdrojů	Site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
12.2	Usilovat o udržování/zvyšování finančních prostředků na obnovu kulturních hodnot na území komponenty a živé kultury ve městě	Magistrát města Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

13. Další spolky a sítě

Karlovy Vary budou spolupracovat na regionální úrovni s městy Františkovy Lázně a Mariánské Lázně, s Karlovarským krajem a DSO České lázně – Salony Evropy při správě a řízení českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy. Budou se zapojovat do činnosti sdružení České dědictví UNESCO, které sdružuje a marketingově podporuje statky světového dědictví na území ČR. Budou spolupracovat s národními institucemi zodpovědnými za světové dědictví na území ČR a za památkovou péči a ochranu přírody krajiny. Budou se zapojovat do činnosti sdružení The Great Spa Towns of Europe Association jakožto řídicího orgánu statku na nadnárodní úrovni a budou vyhledávat partnerství s dalšími městy, asociacemi a sítěmi v zájmu ochrany a propagace lázeňského dědictví a výměny zkušeností.

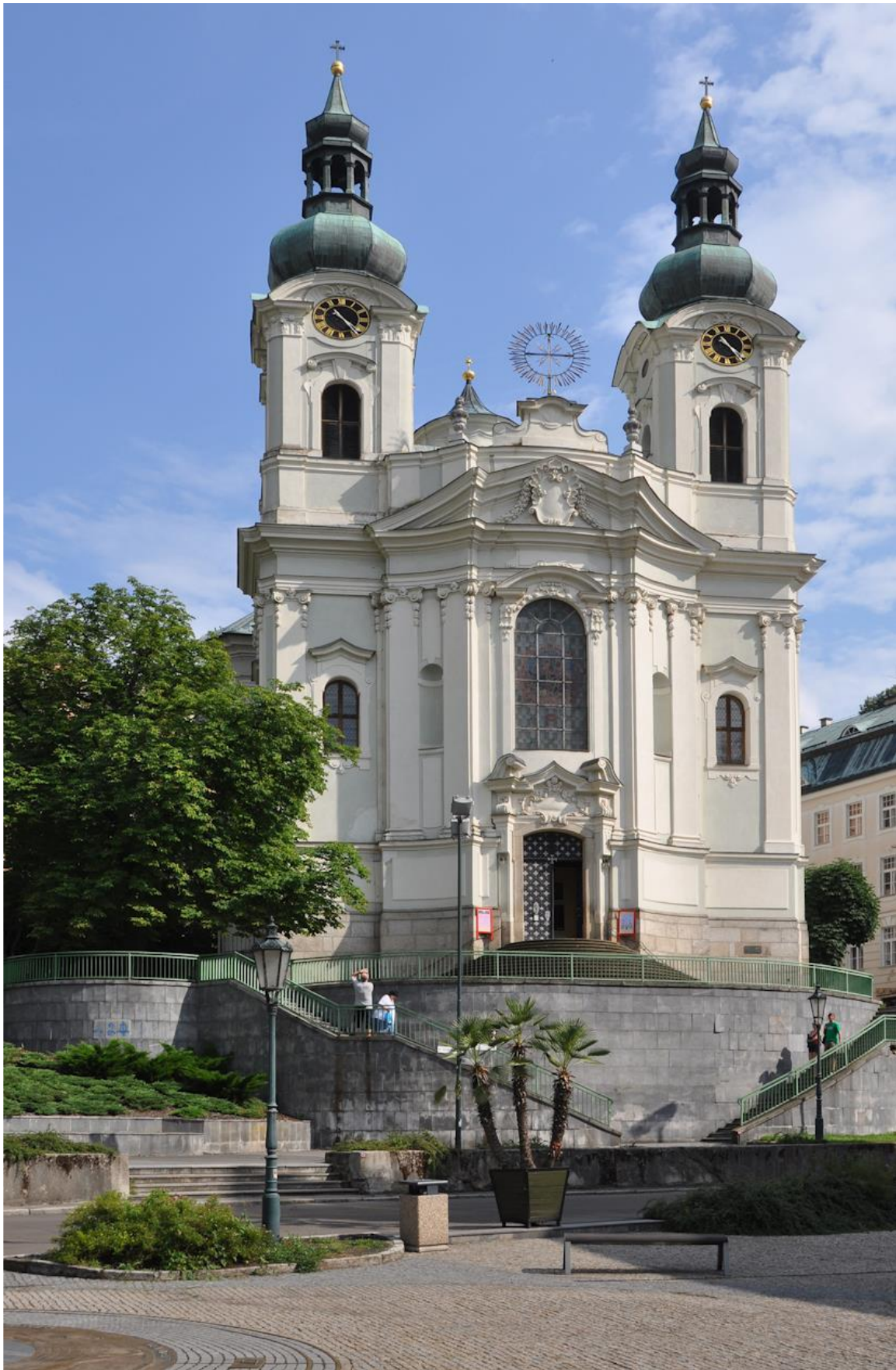
13. Spolky a sítě				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
13.1	Navazovat a podporovat spolupráci s partnerskými městy, Asociací evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a s dalšími komponentami sériového statku	Karlovarský kraj, DSO, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu

Lokální management plán (LMP) pro komponentu Karlovy Vary je základním nástrojem pro zajištění efektivní ochrany, zachování, prezentace a trvale udržitelného rozvoje této komponenty a atributů, jimiž přispívá k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy. Jako otevřený dokument bude LMP reagovat na aktuální potřeby správy a zachování statku, a to s přihlédnutím k hlavním cílům zastřešujícího Management plánu statku. Implementace LMP a jeho akčního plánu bude probíhat na základě systému správy celého statku a komponenty Karlovy Vary (viz kap. B.1 a C.6) s tím, že posloupnost plnění jednotlivých opatření může být ovlivněna dostupností finančních prostředků z rozpočtu města a nadnárodních, národních, krajských a dalších dotačních titulů.

Současná aktualizace LMP pro komponentu Karlovy Vary na roky 2023–2027 byla vytvořena v souladu se strategickými dokumenty města, byla projednána s pracovníky příslušných odborů Magistrátu města Karlovy Vary a jeho příspěvkových organizací a schválena radou města na jejím jednání dne Jako takový se LMP stal závaznou součástí strategického plánování pro Magistrát města Karlovy Vary na období 2023–2027.

Za dohled na implementaci Lokálního management plánu pro komponentu Karlovy Vary zodpovídá její site manager. Site manager bude pravidelně informovat zastupitelstvo a radu města o stavu implementace LMP, bude podávat návrhy na jeho doplnění a aktualizaci, a to i na základě námětů, které vzejdou z jednání na mezinárodní úrovni. O stavu implementace LMP bude site manager zároveň prostřednictvím skupiny site managerů statku informovat správní radu GSMB. Site manager se bude podílet také na monitoringu stavu zachování komponenty a v případě zjištění potenciálních rizik o nich bude neprodleně informovat zástupce České republiky v Mezivládním výboru pro řízení a správu statku. Při plnění svých úkolů bude site manager úzce spolupracovat s organizacemi státní památkové péče, s odděleními Krajského úřadu Karlovarského kraje příslušnými pro oblast památkové péče, kultury a cestovního ruchu, s orgány ochrany přírody a krajiny a s místní samosprávou.

Kostel sv. Máří Magdalény

